

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

στη ΝΑΥΤΙΛΙΑ

ΥΠΟΘΗΚΕΣ, ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Κουτσιμπού Κων. Μαρία

Διπλωματική εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των
απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στην Ναυτιλία.

Πειραιάς
Ιούλιος 2014

Δήλωση αυθεντικότητας/Ζητήματα Copyright

Το άτομο το οποίο εκπονεί την Διπλωματική Εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού, που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος, που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Η δηλούσα

Κουτσιμπού Κων. Μαρία

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ναυτιλία.

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Μιχαήλ Παζαρζής, Καθηγητής (Επιβλέπων)
- Γεώργιος Σαμιώτης, Επίκουρος Καθηγητής
- Ερνέστος Τζαννάτος, Καθηγητής

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει αποδοχή των γνώμων της συγγραφέως.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο πρωταρχικός στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας μπορεί να ήταν αρχικά η εκπόνησή της ως ένα μέσο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στο γνωστικό αντικείμενο της Ναυτιλίας, ωστόσο το ενδιαφέρον μου για το αντικείμενο τόσο του Εμπράγματος Δικαίου όσο και του Δικαίου της Αναγκαστικής Εκτέλεσης ξεκίνησε από τη φοίτησή μου σε προπτυχιακό επίπεδο στο Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τα χρόνια ενασχόλησής μου με τη δικηγορία και η φοίτηση στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πόσο σημαντικά για τη νομική πραγματικότητα είναι τα θέματα που αφορούν τόσο τις εμπράγματες εξασφαλίσεις όσο και τις εν γένει διαδικασίες του πολύπλοκου δικαίου αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως αυτά εφαρμόζονται τόσο στο αστικό δικονομικό δίκαιο, όσο και στον τομέα της ναυτιλίας, αποτελώντας ένα δυναμικό πεδίο εξέλιξης και εφαρμογής των θεωρητικών ζητημάτων και αντιμετωπίζοντας ένα εύρος πραγματικών προβλημάτων που ανάγονται στον τομέα της ναυτιλίας.

Ωστόσο, η παρούσα διπλωματική εργασία δεν θα είχε πραγματοποιηθεί, εάν δεν υπήρχαν κάποιοι άνθρωποι, οι οποίοι με τη συμβολή και τη συμπαράστασή τους αποτέλεσαν ισχυρά στηρίγματα, βοηθώντας με να αντιμετωπίσω και να φέρω εις πέρας το απαιτητικό αυτό έργο, και γι αυτό το λόγο αισθάνομαι την ανάγκη να τους ευχαριστήσω.

Ιδιαίτερες θερμές ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στον Καθηγητή και επιβλέποντα της παρούσας διπλωματικής μου εργασίας Κύριο Μιχάλη Παζαρτζή, για τη συνολική στήριξη, κατανόηση και βοήθεια που μου παρείχε από το αρχικό στάδιο της επιλογής και οριοθέτησης του θέματος της εργασίας μέχρι και το σημείο της ολοκλήρωσής της, κυρίως, δε, για την ειλικρινή, άμεση και ευθεία έκφραση των ανησυχιών και προβληματισμών του απέναντι στο γεμάτο δυσκολίες και προκλήσεις θέμα που επέλεξα, βοηθώντας με έτσι να το αντιμετωπίσω και να εμβαθύνω ακόμη περισσότερο. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ των προτέρων και τον Επίκουρο Καθηγητή Κύριο Γεώργιο Σαμιώτη και τον Καθηγητή Κύριο Ερνέστο Τζαννάτο, ως μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής, για τις παρατηρήσεις τους στο σύνολο της διπλωματικής μου εργασίας, δηλώνοντας ταυτόχρονα και την εκτίμησή μου για το πρόσωπό τους.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον Κύριο Αναστάσιο Βολιώτη, διακεκριμένο και καταξιωμένο Δικηγόρο Βόλου για την επιστημονική και ανθρώπινη υπόστασή του, τόσο για την εμπιστοσύνη που μου παρείχε τα χρόνια που συνεργάστηκα μαζί του αλλά και μετέπειτα, όσο και για τη στήριξη και την έμπνευση που αποτέλεσε για εμένα, βοηθώντας με να γίνω καλύτερη ως άνθρωπος και ως νέα δικηγόρος.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου τους γονείς μου για τη στήριξη και την αγάπη τους όλα αυτά τα χρόνια, ενώ δεν υπάρχουν λόγια ικανά να αποδώσουν την αγάπη και την ευγνωμοσύνη μου απέναντι στο σύζυγο και την κόρη μου, για την υπομονή και την ανοχή που έδειξαν απέναντί μου, ζητώντας τους ταυτόχρονα συγγνώμη για τις ατελείωτες ώρες που τους στέρησα μέχρι να ολοκληρωθεί η παρούσα διπλωματική εργασία.

Πειραιάς, Ιούλιος 2014
Κουτσιμπού Μαρία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
1. Η ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.....	5
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ.....	5
1.2 Η ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΗ ΑΞΙΩΣΗ.....	8
1.3 ΠΛΟΙΟ: ΚΙΝΗΤΟ Η ΑΚΙΝΗΤΟ ΠΡΑΓΜΑ;.....	8
1.4 ΟΙ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ: ΕΝΕΧΥΡΟ ΚΑΙ ΥΠΟΘΗΚΗ.....	10
1.1.1 ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ.....	11
1.1.2 Η ΥΠΟΘΗΚΗ.....	12
1.1.3 Η ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	17
1.1.4 ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	19
2. Η ΝΑΥΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ.....	22
2.1 ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ.....	23
2.2 Η ΑΠΛΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΟΘΗΚΗ.....	24
2.2.1 ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	25
2.2.2 ΤΥΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	27
2.2.3 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	27
2.2.4 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.....	29
2.2.5 ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ.....	29
2.2.6 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.....	31
2.2.7 ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	32
2.3 Η ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΗ ΥΠΟΘΗΚΗ ΕΠΙ ΠΛΟΙΟΥ.....	34
2.3.1 ΣΥΣΤΑΣΗ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.....	34
2.3.2 ΑΣΦΑΛΙΖΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	36
2.3.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΟΥ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.....	37
2.3.4 Η ΑΞΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ.....	40
2.3.5 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΥΠΟΘΗΚΩΝ.....	41
3. ΤΑ ΝΑΥΤΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ.....	44
3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ.....	44
3.2 ΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΕΙΡΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ.....	46
3.3 Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ.....	49
4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΠΙ ΠΛΟΙΟΥ.....	51
4.1 ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΠΙ ΠΛΟΙΟΥ.....	51

4.2 Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΣΕ ΠΛΟΙΟ ΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ.....	52
4.2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΕΝΙΚΑ.....	53
4.2.2 ΣΧΕΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ... ..	55
4.2.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	56
4.2.4 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	57
4.2.5 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	58
4.2.6 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	61
4.3 Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΣΕ ΠΛΟΙΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	63
4.3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΑ.....	63
4.3.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	67
4.3.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	70
4.3.4 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	72
4.3.5 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	72
4.3.6 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.....	77
5. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	80
5.1 ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΕΝΗΠΟΘΗΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ.....	80
5.2 ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΩΣ.....	81
5.3 ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ.....	83
5.4 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ ΣΕ ΘΕΣΗ ΕΠΙΣΠΕΥΔΟΝΤΟΣ.....	84
5.4.1 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΗΛΩΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.....	85
5.4.2 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ.....	87
6. ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΠΛΟΙΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ.....	89
6.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ.....	89
6.1.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΤΑΣΧΕΤΗΡΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ - ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ.....	89
6.1.2 ΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ.....	91
6.1.3 Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ.....	92
6.1.4 Η ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΚΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΑΤΟΣ.....	95
6.2 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ.....	98
6.2.1 ΟΤΑΝ ΤΟ ΕΚΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΑ ΕΠΑΡΚΕΙ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ.....	99
6.2.2 ΟΤΑΝ ΤΟ ΕΚΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΑ ΔΕΝ ΕΠΑΡΚΕΙ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ.....	100

6.2.3 Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ.....	101
6.2.4. ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	104
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	107
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	112
9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	118

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πλοίο, ως ιδιαίτερο περιουσιακό στοιχείο, αντιμετωπίζεται από το νόμο με ειδικό τρόπο ως προς την εφαρμογή των γενικότερων διατάξεων του αστικού δικονομικού δικαίου που εφαρμόζονται αναλόγως και μέσω ειδικότερων διατάξεων, που αντιμετωπίζουν ειδικά θέματα ικανοποίησης απαιτήσεων που πηγάζουν από πλοίο. Αντικείμενο, δε, αποτελεί η διερεύνηση των διαφόρων περιπτώσεων εμπράγματων εξασφαλίσεων με αντικείμενο το πλοίο, και οι ιδιαιτερότητες που εμφανίζουν οι θεσμοί του κοινού δικαίου, όταν εφαρμόζονται στα πλαίσια του ναυτικού δικαίου, προκειμένου να είναι εφικτή η ικανοποίηση των ναυτικών δανειστών, μέσω των εμπράγματων ασφαλειών. Ειδικότερα, ερευνάται η περίπτωση της ναυτικής υποθήκης σε αντιδιαστολή με το θεσμό της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου, ενώ προς την ικανοποίηση των ναυτικών δανειστών τίθεται και ο θεσμός των ναυτικών προνομίων, εξασφαλίζοντας προνομιακή μεταχείριση ως προς την ικανοποίηση των απαιτήσεων. Στη συνέχεια, διαχωρίζεται η συντηρητική κατάσχεση – ως είδος λήψεως ασφαλιστικών μέτρων – από την αναγκαστική κατάσχεση – ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης - προκειμένου ο οφειλέτης μίας απαίτησης να ικανοποιήσει τον δανειστή. Τέλος, κρίθηκε απαραίτητη η αναφορά στον πλειστηριασμό πλοίου και στον τρόπο της ουσιαστικής ικανοποίησης των δανειστών από το εκπλειστηρίασμα που επετεύχθη, εξαιτίας των ιδιαιτεροτήτων που εμφανίζει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, όταν επιβάλλεται σε πλοίο.

Λέξεις Κλειδιά: υποθήκη σε πλοίο, κατάσχεση, πλειστηριασμός, ικανοποίηση απαιτήσεων

ABSTRACT

The ship, when seen as a separate asset, is treated by the law in a special way, when the general rules of civil procedures are applied accordingly through specific provisions, which address the individual issues that arise from the ship about claims' satisfaction. The object of this thesis is the investigation of various cases that concern the property law, and the particularities of provisions of common law, when applied in the context of maritime law, in order to allow the satisfaction of the seafarers' lenders. In particular, this case concerns the maritime mortgage as opposed to the preferred mortgage on the vessel, and also the satisfaction of the lenders due to the institution of maritime privileges, which ensure a preferential treatment of their claims. There is also the case of seizure, as a kind of interim measures and as a means of enforcement, in order to make the debtor capable to satisfy the claims of his lender. At last, it was necessary to refer to the auctioning of the ship, where there is genuine satisfaction of the creditors – lenders, due to the individual peculiarities of this process.

Keywords: ship mortgage, foreclosure, enforcement, claim satisfaction

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση των διαφόρων μορφών εμπράγματης εξασφάλισης των ναυτικών δανειστών, δηλαδή των ατόμων εκείνων, τα οποία έχουν προβεί σε χρηματοδότηση των δραστηριοποιούμενων στη ναυτιλία παραγόντων, προκειμένου να διευκολύνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα των ανωτέρω ατόμων.

Ειδικότερα, όπως ισχύει στις συναλλαγές, από τη στιγμή που παρέχεται χρηματοδότηση, είναι λογικό να υπάρχει στον αντίποδα και μία εξασφάλιση απέναντι στον παρέχοντα δανειστή, μέσω της μορφής παροχής δικαιώματος ασφάλειας, που παίρνει τη μορφή εγγραφής υποθήκης πάνω στο πλοίο. Η εγγραφή υποθήκης πάνω στο πλοίο, με τις διάφορες μορφές που παίρνει, και οι οποίες θα αναλυθούν ειδικότερα σε ξεχωριστά κεφάλαια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, εξασφαλίζει στο δανειστή, ότι, σε περίπτωση που δεν εξοφληθεί το χρέος που έχει αναλάβει ο οφειλέτης, τότε ο δανειστής θα ικανοποιηθεί μέσω της «εκποίησης» του πλοίου. Η εν λόγω εκποίηση, στην ουσία, είναι η έκθεση σε δημόσιο πλειστηριασμό του πλοίου, εφόσον έχουν τηρηθεί οι κανόνες της προδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης, και σε γενικές γραμμές η εξόφληση του δανειστή από το εκπλειστηρίασμα επιτυγχάνεται από τον πλειστηριασμό του πλοίου.

Ωστόσο, λόγω της ιδιαιτερότητας της φύσης του πλοίου, όπως αυτό αντιμετωπίζεται από το ελληνικό δίκαιο, προκύπτουν διάφορα θέματα, τα οποία αντιμετωπίζονται στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, τόσο στο θέμα της παροχής εμπράγματης ασφάλειας, όσο και κατά τη διαδικασία της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης που επιβάλλεται στο πλοίο για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα παραπάνω ζητήματα στηρίζεται στην αρχική διερεύνηση των προϋποθέσεων, κάτω από τις οποίες γεννώνται και λειτουργούν οι εμπράγματες ασφάλειες, και ειδικότερα όσες βρίσκουν εφαρμογή στα πλοία, όπως επίσης και η εν γένει διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Στη συνέχεια, ερευνάται ο σκοπός και ο λόγος της διαφοροποίησης των θεσμικών αυτών μέσων στο ναυτικό δίκαιο και στα πλοία, σε σχέση πάντα με τις βασικές αρχές που ισχύουν στο κοινό αστικό δικονομικό δίκαιο.

Ειδικότερα, το πρώτο κεφάλαιο στοχεύει στη διερεύνηση των βασικών αρχών της έννοιας της εμπράγματης ασφάλειας, ξεκινώντας από τις βασικές έννοιες του

εμπράγματος δικαιώματος και της εμπράγματης αξιώσεως, και συνεχίζοντας με τις έννοιες του ενεχύρου και της υποθήκης. Επιπλέον, τίθεται η σημασία της βασική διαφοροποίησης της νομικής αντιμετώπισης του πλοίου ως ακίνητου πράγματος, και όχι ως κινητού, κυρίως λόγω της τεράστιας οικονομικής του αξίας, η οποία αποτελεί τη βάση για την εφαρμογή των αντίστοιχων διατάξεων που αφορούν τα ακίνητα πράγματα, στα θέματα που απασχολούν την εργασία.

Το δεύτερο κεφάλαιο πραγματεύεται τις περιπτώσεις της απλής ναυτικής υποθήκης και της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου, όσον αφορά τις προϋποθέσεις εγγραφής, τις ασφαλιζόμενες απαιτήσεις, τη σύσταση και το περιεχόμενο, καθώς και τα δικαιώματα που πηγάζουν εξ αυτών. Επιπλέον, τίθενται και οι διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στην επιλογή της κάθε μιας από τις παραπάνω μορφές υποθήκης, ως προς τη μετέπειτα δυνατότητα ικανοποίησης των δανειστών.

Το τρίτο κεφάλαιο αφορά την έννοια και το περιεχόμενο των ναυτικών προνομίων, όπως αυτά προβλέπονται στον Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, και τα οποία εξασφαλίζουν την προνομιακή ικανοποίηση των απαιτήσεων, στις οποίες αποδίδεται προνόμιο εκ του νόμου. Ο ρόλος και η ουσία των προνομίων αυτών γίνεται περισσότερο εμφανής στο τέλος της παρούσας διπλωματικής εργασίας, όταν πλέον έχει ενεργοποιηθεί η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, έχει διενεργηθεί πλειστηριασμός του πλοίου και πρέπει να διανεμηθεί το εκπλειστηρίασμα που επετεύχθη στους δανειστές.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας γίνεται μία προσπάθεια να σκιαγραφηθεί η περίπτωση της επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης, ως ένα είδος λήψης ασφαλιστικών μέτρων εκ μέρους ενός δανειστή, σε αντίθεση με τη διαδικασία της επιβολής αναγκαστικής κατάσχεσης του πλοίου, όταν πλέον έχει ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Σε κάθε περίπτωση, οι συνέπειες επιβολής του κάθε είδους κατάσχεσης οδηγεί σε διαφορετικές συνέπειες, όπως ειδικότερα θα αναλυθούν παρακάτω.

Το πέμπτο κεφάλαιο αντιμετωπίζει κάποια ειδικά θέματα που μπορεί να ανακύψουν κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, και μάλιστα πριν τη διεξαγωγή του πλειστηριασμού του πλοίου, προς ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών.

Το έκτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας ενσωματώνει την ουσία ύπαρξης εμπράγματων εξασφαλίσεων, ναυτικών προνομίων και εν γένει απαιτήσεων των διαφόρων δανειστών, καθώς σκιαγραφεί τη διαδικασία του

πλειστηριασμού ενός πλοίου, όπως αυτή ρυθμίζεται από τους κανόνες του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αλλά και του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, όπως επίσης και τη διαδικασία με την οποία οι απαιτήσεις των δανειστών ικανοποιούνται, μέσω της διανομής του εκπλειστηριάσματος.

Τέλος, η παρούσα διπλωματική εργασία περατώνεται με την εξαγωγή ορισμένων συμπερασμάτων, σχετικά με τις διαδικασίες λήψης εμπράγματης εξασφάλισης πάνω στο πλοίο και το ρόλο που διαδραματίζουν οι θεσμοί των ναυτικών προνομίων του ναυτικού δικαίου στην εξασφάλιση των απαιτήσεων των δανειστών. Κρίνεται, δε, ως ιδιαίτερης σημασίας, εξαιτίας και της ιδιάζουσας χρονικής και οικονομικής συγκυρίας, η ανάγκη να υπάρχει ένα ενιαίο πλαίσιο αντιμετώπισης της εξασφάλισης των απαιτήσεων των ναυτικών δανειστών τέτοιο, το οποίο να είναι αρκετά ελκυστικό προς αυτούς, εξασφαλίζοντας την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη δυνατότητα επένδυσης στην ελληνική ναυτιλία και στα ελληνικά πλοία, ως βασική αξία της εθνικής οικονομίας.

1. Η ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ.

Ως απόρροια της ανάγκης του ανθρώπου να ικανοποιεί τις βιολογικές, κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες του, η άσκηση εξουσίας πάνω στα πράγματα, είτε αυτά εκλαμβάνονται ως οικονομικά αγαθά, είτε αποτελούν μέσα επιβίωσης και διαβίωσης, αποτελούσε πάντα και θα συνεχίσει να αποτελεί μία από τις σημαντικότερες εκφάνσεις της ανθρώπινης φύσης και προσωπικότητας.

Για το λόγο αυτό, η ύπαρξη του Εμπράγματος Δικαίου συμβάλλει άμεσα στην εξέλιξη της κοινωνικής και οικονομικής ζωής των ανθρώπων, πέρα από τα σύνορα της απλής επιβίωσης, καταλαμβάνοντας σημαντικότερη θέση στην επίτευξη υψηλών βιολογικών επιπέδων, μέσω της βελτίωσης της εν γένει προσωπικότητάς τους.

Σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες του Εμπράγματος Δικαίου, το οποίο διέπει και ρυθμίζει τις διάφορες μορφές εξουσίας που ασκεί ο άνθρωπος πάνω στα αντικείμενα, ως εμπράγματα δικαιώματα αναγνωρίζονται τα εξής: η κυριότητα, οι δουλείες, το ενέχυρο και η υποθήκη¹. Ειδικότερα, ο νόμος ορίζει ότι τα ως άνω εμπράγματα δικαιώματα δίνουν εξουσία στον φορέα που τα ασκεί, και μάλιστα εξουσία άμεση, απόλυτη, καθολική – ή μερική, όπως στην περίπτωση του ενεχύρου και της υποθήκης – και εναντίον όλων, όσον αφορά το πράγμα.

Η άσκηση ενός εμπράγματος δικαιώματος ωστόσο, προϋποθέτει μία υφιστάμενη «εμπράγματη σχέση», η οποία, ως έννοια ευρύτερη από αυτή του εμπράγματος δικαιώματος, είναι αυτή που αναπτύσσεται τόσο μεταξύ ενός ατόμου και ενός πράγματος, αλλά και αυτή που δημιουργείται μεταξύ περισσοτέρων ατόμων αναφορικά με ένα πράγμα, συμπεριλαμβάνοντας δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις και δεσμεύσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών (Παπαστερίου, Εμπράγματο Δίκαιο τόμος I, 2008).

Συγκεκριμένα, ως υποκείμενο μίας εμπράγματης σχέσης μπορεί να είναι οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, ένα ή περισσότερα, αλλά και οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο, εφόσον είναι φορέας εξουσίας και δικαιώματος, την οποία του παρέχει ο

¹ Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 973. Εμπράγματα δικαιώματα.** Δικαιώματα που παρέχουν εξουσία άμεση και εναντίον όλων πάνω στο πράγμα (εμπράγματα δικαιώματα) είναι η κυριότητα, οι δουλείες, το ενέχυρο και η υποθήκη». Το εμπράγματο δικαίωμα του ενεχύρου και της υποθήκης αντιμετωπίζονται ξεχωριστά και ονομάζονται «εμπράγματες ασφάλειες».

νόμος. Επιπλέον, δε, ουσιώδη ρόλο διαδραματίζει και το χρονικό εκείνο διάστημα κατά το οποίο υφίσταται το εμπράγματο δικαίωμα, από την αρχική στιγμή μέχρι και την τελική στιγμή ύπαρξής του, και καθ' όλη τη διάρκεια που αυτό υφίσταται, εξαιτίας των ιδιαίτερων καταστάσεων που ενδεχομένως να προκύπτουν².

Η έννοια του εμπράγματος δικαιώματος, όπως αυτό αναφέρθηκε και παραπάνω, περιλαμβάνει ορισμένα χαρακτηριστικά: *πρώτον*, ότι είναι μορφή εξουσίας πάνω σε ένα πράγμα, *δεύτερον*, ότι είναι αποτέλεσμα της προϋπαρξής μιας εμπράγματης σχέσης, και *τρίτον*, ότι είναι σχέση ενός προσώπου προς ένα πράγμα.

Το εμπράγματο δικαίωμα, δηλαδή, αφορά κατά πρώτο λόγο μία *εξουσία*, η οποία έχει αποδοθεί σε ένα άτομο από το νόμο, προκειμένου αυτό να ασκήσει και να ικανοποιήσει ένα έννομο συμφέρον και να πραγματοποιήσει ένα συγκεκριμένο σκοπό, χωρίς αυτό να σημαίνει πως η εν λόγω εξουσία - δύναμη του ατόμου προς την πραγμάτωση ενός σκοπού έχει την ίδια έκταση για όλα τα εμπράγματα δικαιώματα.

Επιπλέον, πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά της εξουσίας που παρέχεται για την πραγματοποίηση ενός σκοπού είναι, αφενός η δυνατότητα επιλογής της άσκησης ή μη του δικαιώματος, και αφετέρου ότι ο τρόπος άσκησής του δεν θα υπερβαίνει το μέτρο της επίτευξης των ειδικότερων σκοπών ύπαρξής του εν λόγω δικαιώματος (Παπαστερίου, Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου I/α, 1999). Η σχέση, δηλαδή, του προσώπου προς το πράγμα είναι ταυτόχρονα *άμεση*, δηλαδή υπάρχει άμεση σύνδεση μεταξύ του ατόμου και του πράγματος, αλλά και *αναγκαστικά απόλυτη*, όπως άλλωστε ορίζεται και στο νόμο, υπό την έννοια ότι ο εξουσιαστής του εμπράγματος δικαιώματος νομιμοποιείται να απαιτεί από οποιονδήποτε τρίτο χωρίς δικαίωμα να σέβεται την εξουσία που του έχει παραχωρήσει ο νόμος.

Ένα άλλο κρίσιμο στοιχείο, εκτός από τα οριζόμενα στο νόμο, ως προς την έννοια του εμπράγματος δικαιώματος, είναι το *σύννομο της εξουσίας*, δηλαδή το γεγονός πως αναγνωρίζονται ως εμπράγματα δικαιώματα εκείνα, στα πλαίσια των οποίων, η εξουσία που ασκείται, έχει αποκτηθεί έννομα, και δεν είναι αποτέλεσμα παράνομης πράξης³.

² Για παράδειγμα, στην περίπτωση της χρονικής συνύπαρξης δύο ίδιων δικαιωμάτων από διαφορετικούς φορείς, οπότε και ενεργοποιείται ο κανόνας της χρονικής προτεραιότητας.

³ Για παράδειγμα, η εξουσία που ασκείται πάνω σε ένα πράγμα ενδέχεται να προκύπτει από δικαίωμα, αλλά ενδέχεται και να μην απορρέει από δικαίωμα, όπως στην περίπτωση της κλοπής πράγματος, όπου ο κλέφτης ασκεί μεν φυσική εξουσία στο πράγμα, αλλά δεν έχει εμπράγματο δικαίωμα κυριότητας πάνω σε αυτό (Παπαστερίου, Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου I/α, 1999).

Επίσης, ο νόμος προβλέπει πως, για κάθε ένα από τα περιοριστικά αναφερόμενα σε αυτόν εμπράγματα δικαιώματα, η έκταση της εξουσίας διαφέρει, καθώς μόνο για το δικαίωμα της κυριότητας ο φορέας – κύριος έχει καθολική εξουσία πάνω στο πράγμα, ενώ για όλα τα υπόλοιπα δικαιώματα, ανάμεσα στα οποία είναι η υποθήκη, που θα απασχολήσει ένα μεγάλο μέρος της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ο φορέας τους έχει μερική εξουσία πάνω στα πράγματα και για συγκεκριμένες χρησιμότητες τους.

Τέλος, έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις ως προς τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εμπραγμάτων δικαιωμάτων, τα κυριότερα από τα οποία είναι τα εξής (Παπαστερίου, Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου I/α, 1999):

α) *η ιδιότητα διώξεως*, η οποία έχει ως άμεση προϋπόθεση την ύπαρξη φυσικής εξουσίας πάνω στο πράγμα, και εκδηλώνεται με τη δυνατότητα του φορέα του εμπράγματος δικαιώματος να μπορεί να το προστατεύει από οποιαδήποτε προσβολή κατά αυτού από οποιοδήποτε τρίτο μέρος⁴,

β) *η ιδιότητα της παρακολουθήσεως*, η οποία συνίσταται στο ότι ο φορέας του εμπράγματος δικαιώματος έχει την ευχέρεια να αποσπάσει από το δικαίωμα μία ορισμένη εξουσία που το αφορά, και να την μετακυλήσει σε τρίτο άτομο,

γ) *η ιδιότητα της προτιμήσεως*, σύμφωνα με την οποία, εάν συντρέχουν ταυτόχρονα εμπράγματα δικαιώματα μαζί με άλλα (παραδείγματος χάριν ενοχικά δικαιώματα), ικανοποιείται πρώτα το εμπράγματο δικαίωμα και στη συνέχεια όλα τα άλλα⁵, και

δ) *η ιδιότητα της χρονικής προτεραιότητας*, κατά την οποία, στην περίπτωση ταυτόχρονης ύπαρξης περισσοτέρων εμπραγμάτων δικαιωμάτων, προτείνεται η ικανοποίηση εκείνου του εμπράγματος δικαιώματος που προϋπήρχε χρονικά των υπόλοιπων εμπραγμάτων δικαιωμάτων.

⁴ Η συγκεκριμένη ιδιότητα, ωστόσο, λόγω της προϋπόθεσης της φυσικής εξουσίας πάνω στο πράγμα, δεν ισχύει στην περίπτωση του εμπράγματος δικαιώματος της υποθήκης, καθώς ο φορέας αυτού του δικαιώματος δεν έχει φυσική εξουσία πάνω στο ενυπόθηκο πράγμα.

⁵ Τα ενοχικά δικαιώματα δεν παρέχουν άμεση και απόλυτη εξουσία πάνω σε ένα πράγμα, αλλά έμμεση και σχετική, καθώς, σε αντίθεση με τα εμπράγματα δικαιώματα, στρέφονται μόνο κατά συγκεκριμένου προσώπου, από το οποίο αναμένεται μία συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη όσον αφορά το πράγμα, και σε καμία περίπτωση το ίδιο το πράγμα (Βαβούσκος, 1986).

1.2 Η ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΗ ΑΞΙΩΣΗ.

Η ύπαρξη του εμπράγματος δικαιώματος αποτελεί, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, απόρροια μίας προϋπάρχουσας εμπράγματης σχέσης. Ωστόσο, η εμπράγματη αξίωση αποτελεί απόρροια του εμπράγματος δικαιώματος, στην περίπτωση κατά την οποία υπάρξει διατάραξη αυτού, ταυτόχρονα, δε, έχει ως άμεση αποστολή την επαναφορά της διαταραγμένης κατάστασης του εμπράγματος δικαιώματος στην πρότερη ορθή του⁶. Εάν συνυπολογισθεί λοιπόν, το γεγονός πως η εμπράγματη αξίωση αποτελεί μέρος της ευρύτερης έννοιας των αξιώσεων, όπως αυτές καθορίζονται από το νόμο⁷, τότε προκύπτουν ορισμένα ενδιαφέροντα στοιχεία.

Ειδικότερα, από τον παραπάνω συνδυασμό προκύπτει ότι, εάν σε αρχικό στάδιο υπάρχει μία προσβολή του εμπράγματος δικαιώματος, τότε σε δεύτερο στάδιο υπάρχει μία υποχρέωση από το μέρος του προσβάλλοντος προς την αποκατάσταση της προσβολής του δικαιώματος, και παραπέρα, προς την αποκατάσταση της άμεσης σχέσης του φορέα του δικαιώματος προς το πράγμα, η οποία είχε διαταραχθεί.

Η έννοια της εμπράγματης αξίωσης είναι ιδιαίτερος χρήσιμη στην περίπτωση του εμπράγματος δικαιώματος της υποθήκης, και ειδικότερα της υποθήκης που εγγράφεται σε πλοία, το οποίο και θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

1.3 ΠΛΟΙΟ: ΚΙΝΗΤΟ Η ΑΚΙΝΗΤΟ ΠΡΑΓΜΑ:

Μία πολύ σημαντική διάκριση, που εξυπηρετεί τους σκοπούς της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς αλλάζει το νομικό πλαίσιο αντιμετώπισης όσον αφορά στα πλοία, είναι αυτή μεταξύ των κινητών και ακίνητων πραγμάτων, λόγω της ιδιαιτερότητας και της μεγάλης οικονομικής αξίας των πλοίων. Ενώ, δηλαδή, το πλοίο τυπικά, με βάση τον ορισμό του νόμου, υπάγεται στο πλαίσιο των κινητών πραγμάτων, ωστόσο, αντιμετωπίζεται από την έννομη τάξη, τόσο στο ουσιαστικό, όσο και στο δικονομικό δίκαιο, ως *ακίνητο πράγμα*.

⁶ «Εμπράγματη είναι η αξίωση που πηγάζει από την προσβολή ενός εμπράγματος δικαιώματος και αποσκοπεί στην αποκατάσταση της άμεσης εξουσίας του φορέα του δικαιώματος.» (Παπαστερίου, Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου I/α, 1999, σελίδα 55).

⁷ Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 247. Παραγραφή της αξίωσης.** Το δικαίωμα να απαιτήσει κάποιος από άλλον μία πράξη ή μια παράλειψη (αξίωση) παραγράφεται.»

Αρχικά, ουσιώδης για το Εμπράγματο Δίκαιο είναι ο ορισμός της έννοιας του πράγματος, κατά τον οποίο ως τέτοια θεωρούνται μόνο όσα αντικείμενα έχουν ορισμένη απτή υπόσταση, και σύμφωνα με τις αντιλήψεις των συναλλαγών^{8 9}. Περαιτέρω, ουσιώδης σημασίας είναι και η διάκριση που γίνεται στο Εμπράγματο Δίκαιο, και αφορά τα κινητά και τα ακίνητα πράγματα, καθώς ως *ακίνητα πράγματα* θεωρούνται το έδαφος και τα συστατικά του μέρη, ενώ εξ αντιδιαστολής, ως *κινητά πράγματα* θεωρούνται όλα τα υπόλοιπα που δεν αποτελούν ακίνητα, σύμφωνα με τον ορισμό του νόμου¹⁰.

Ωστόσο, υπάρχουν πολλές εξαιρέσεις πραγμάτων, τα οποία ενώ εμπίπτουν στη γενική έννοια των κινητών πραγμάτων, παρουσιάζουν όμως, τέτοιες ιδιομορφίες ώστε να αντιμετωπίζονται ως ακίνητα από το νόμο για ορισμένα ζητήματα, μέσω ειδικών διατάξεων. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα *πλοία*, όπως συνάγεται από το άρθρο 6 του Κώδικα Ιδιωτικού Δικαίου (ΚΙΝΔ, ν. 3816/1958)¹¹, καθώς από το εν λόγω άρθρο προκύπτει ότι ο τρόπος μεταβίβασης της κυριότητας του πλοίου είναι παρόμοιος με αυτόν της μεταβίβασης κυριότητας των ακινήτων, δηλαδή, μεταξύ άλλων, με έγγραφη συμφωνία και δημοσίευση στα δημόσια βιβλία, και όχι με τον τρόπο μεταβίβασης των κινητών πραγμάτων, για τα οποία τις περισσότερες φορές αρκεί συμφωνία μεταξύ των μερών και παράδοση της νομής του πράγματος, μεταξύ άλλων¹². Το ίδιο ισχύει και για τα ναυπηγούμενα πλοία, τα οποία όμως έχουν νηολογηθεί¹³.

Τέλος, μία από τις σημαντικότερες απόρροιες του ως άνω τρόπου αντιμετώπισης των πλοίων ως ακινήτων πραγμάτων για τους σκοπούς της παρούσας

⁸ Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 947§1. Έννοια. Πράγματα, κατά την έννοια του νόμου, είναι μόνο ενσώματα αντικείμενα.**»

⁹ Σύμφωνα με διάφορες απόψεις, και λαμβάνοντας υπόψη διάφορες διατάξεις του νόμου ένας άλλος ορισμός του πράγματος είναι και ο εξής: «... *πράγμα είναι κάθε ενσώματο, απρόσωπο και αυθύπαρκτο αντικείμενο που είναι δεκτικό ανθρώπινης εξουσιάσεως.*» (Παπαστερίου, Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου I/β, 2000, σελίδα 19).

¹⁰ Άρθρο 948 του Αστικού Κώδικα.

¹¹ Άρθρο 6 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου: «*Προς μεταβίβαση της κυριότητας πλοίου απαιτείται συμφωνία μεταξύ του κυρίου και του αποκτώντος ότι δια νόμιμόν τινά αιτίαν μετατίθεται εις αυτόν η κυριότης. Η συμφωνία γίνεται εγγράφως και υποβάλλεται εις καταχώρισιν εν τω νηολογίω. Άνευ της κατά το προηγούμενον εδάφιον εγγραφής δεν επέρχεται η μεταβίβασις της κυριότητος του πλοίου.*»

¹² Παπαστερίου, Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου I/β, 2000 σελίδα 43. Βαβούσκος, 1986, σελίδα 27.

¹³ Άρθρο 7 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

διπλωματικής, είναι και το γεγονός πως επί αυτών εγγράφεται υποθήκη¹⁴, και όχι ενέχυρο ως εμπράγματα ασφάλεια, όπως θα γινόταν, εάν ο νόμος δεν τα αντιμετώπιζε ρητά ως ακίνητα πράγματα στην εν λόγω περίπτωση.

1.4 ΟΙ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ: ΕΝΕΧΥΡΟ ΚΑΙ ΥΠΟΘΗΚΗ

Σύμφωνα με το νόμο, και όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, γίνεται σαφής διάκριση και τυποποίηση των εμπράγματων ασφαλειών, δηλαδή της έννοιας του ενεχύρου και της έννοιας της υποθήκης, η οποία και θα αναλυθεί στη συνέχεια της παρούσας διπλωματικής.

Από τα χαρακτηριστικότερα κοινά γνωρίσματά τους είναι το γεγονός πως προσδιορίζουν ένα συγκεκριμένο πράγμα (κινητό ή ακίνητο), το οποίο βρίσκεται υπό την εξουσία ενός ατόμου (του δανειστή, όπως αυτή η έννοια θα αναλυθεί παρακάτω) με άμεσο (στην περίπτωση του ενεχύρου) ή έμμεσο τρόπο (στην περίπτωση της υποθήκης), και με απώτερο στόχο την εκμετάλλευση του πράγματος, με τον τρόπο που επιτρέπει ο νόμος σε κάθε περίπτωση, και κυρίως την ικανοποίηση των συμφερόντων του ατόμου – δανειστή.

Ο όρος «εμπράγματη ασφάλεια» παραπέμπει άμεσα στις δύο παραπάνω αναφερόμενες μορφές, ενώ είναι σαφές ότι τόσο το ενέχυρο, όσο και η υποθήκη είναι εμπράγματα δικαιώματα, που προϋποθέτουν την ύπαρξη εμπράγματης σχέσης και μπορούν να γεννούν εμπράγματες αξιώσεις. Ειδικότερα, η περίπτωση του ενεχύρου αποτελεί ένα περιορισμένο εμπράγματο δικαίωμα, το οποίο όμως στην πράξη εμφανίζει αρκετά μειονεκτήματα, ενώ η υποθήκη αποτελεί ένα περιορισμένο εμπράγματο δικαίωμα, το οποίο όμως εμφανίζει περισσότερα πλεονεκτήματα συγκριτικά με το ενέχυρο, καθώς αποτελεί απόδοση άμεσης εξουσίας σε ακίνητο τρίτου ατόμου, με απώτερο στόχο την εξασφάλιση χρηματικής απαίτησης μέσω της προνομιακής ικανοποίησης του δανειστή από την αξία του εν λόγω ακινήτου (Παπαστερίου, Εμπράγματα Δίκαιο, τόμος III, 2008).

¹⁴ Σύμφωνα με τα άρθρα 195 – 204 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, όπως αυτά θα αναλυθούν σε επόμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

1.1.1 ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ.

Α) Τόσο το ενέχυρο, όσο και η υποθήκη είναι δικαιώματα που αφορούν ένα πράγμα, το οποίο είναι και το αντικείμενο της εμπράγματης σχέσης, ενώ επιπλέον, το ίδιο το πράγμα πρέπει να είναι συγκεκριμένο και να ορίζεται ως προς όλα τα χαρακτηριστικά του με απόλυτη ακρίβεια.

Β) Ανεξάρτητα από την αιτία από όπου προέρχονται, οι εμπράγματες ασφάλειες εξασφαλίζουν μία απαίτηση, η οποία οφείλει να είναι ορισμένη, υπό την έννοια ότι εξειδικεύονται τα χαρακτηριστικά της, ενώ επιπλέον μπορεί να προϋπάρχει ή να δημιουργείται με τη σύσταση της εμπράγματης ασφάλειας, να είναι χρηματική ή να μπορεί να αποτιμηθεί σε χρήμα, ενώ αυτονόητο είναι η εν λόγω απαίτηση να είναι νόμιμη και έγκυρη (Βαβούσκος, 1986).

Γ) Η εμπράγματη ασφάλεια αφορά πάντα ένα πράγμα ξένο (κινητό ή ακίνητο), δηλαδή ένα πράγμα που ανήκει σε τρίτο πρόσωπο, από το οποίο υπάρχει μία απαίτηση, και δίνει το δικαίωμα στον φορέα της εμπράγματης ασφάλειας να ικανοποιηθεί από την εκποίηση του πράγματος που ανήκει στο τρίτο αυτό πρόσωπο.

Δ) Ο απώτερος στόχος, δε, της εμπράγματης ασφάλειας είναι η ικανοποίηση του φορέα του εμπράγματος δικαιώματος στην περίπτωση που το πράγμα που ασφαλίζεται εκποιηθεί, και μάλιστα κατά τρόπο προνομιακό¹⁵, δηλαδή ο φορέας της εμπράγματης ασφάλειας ικανοποιείται σε όλη την έκταση της απαίτησής του κατά προτεραιότητα, ενώ μόνο εάν προκύψει υπόλοιπο από την εκποίηση, τότε από αυτό θα ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις άλλων ατόμων – δανειστών (Παπαστερίου, Εμπράγματο Δίκαιο, τόμος III, 2008)¹⁶.

¹⁵ Ο σκοπός της εμπράγματης ασφάλειας δεν αφορά την υλική εξουσίαση – απόλαυση του πράγματος, αλλά αυτό αντιμετωπίζεται μόνο ως ένα μέσο προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του φορέα της εμπράγματης ασφάλειας. Η υλική απόλαυση του πράγματος προκύπτει από άλλες μορφές που αναγνωρίζει ο νόμος, που ονομάζονται προσωπικές ασφάλειες και είναι οι περιπτώσεις της εγγύησης (847 επ. Αστικού Κώδικα) και της ενοχής εις ολόκληρον (481 επ. Αστικού Κώδικα).

¹⁶ Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 1209. Έννοια.** Σε ξένο κινητό πράγμα μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα ενεχύρου για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.».

1.1.2 Η ΥΠΟΘΗΚΗ.

Στο παρόν σημείο, κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν τα σημαντικότερα γνωρίσματα της έννοιας της υποθήκης, όπως αυτή τυποποιείται στον Αστικό Κώδικα στην απλή της μορφή, και ειδικότερα στα άρθρα 1257 επ. ΑΚ, καθώς εμφανίζει πολλά κοινά στοιχεία με αυτά της απλής ναυτικής υποθήκης¹⁷ και της προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης¹⁸, όπως αυτές οι έννοιες θα αναλυθούν στη συνέχεια, λόγω του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν στη ναυτιλία, καθώς εφαρμόζονται κατ'αντιστοιχία στην εξασφάλιση απαιτήσεων που προέρχονται από την εν γένει ναυτιλιακή δραστηριότητα.

Ως προς τη σημασία της υποθήκης έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις¹⁹, ενώ όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο, η υποθήκη, ως εμπράγματο δικαίωμα, δημιουργείται υπέρ και για την ικανοποίηση μίας συγκεκριμένης απαίτησης²⁰ που υπάρχει απέναντι σε ένα τρίτο πρόσωπο - οφειλέτη, εκ μέρους του φορέα – δανειστή, ενώ επιπλέον, ρητά ορίζει ο νόμος²¹, πως η υποθήκη μπορεί να αποκτηθεί μόνο σε ακίνητα, τα οποία δύνανται να εκποιηθούν²². Η απαίτηση, δε, πρέπει να είναι σύννομη, υποστατή, ορισμένη και αποτιμητή χρηματικά, ενώ η νομική φύση της υποθήκης περιλαμβάνει τον χαρακτηρισμό της ως ένα εμπράγματο, περιορισμένο και αμεταβίβαστο δικαίωμα (Παπαστερίου, Εμπράγματο Δίκαιο, τόμος ΙΙΙ, 2008).

Επίσης, όπως γίνεται δεκτό από το νόμο, τα πλοία εντάσσονται στην έννοια των ακινήτων, όσον αφορά την λειτουργία της εμπράγματης ασφάλειας της υποθήκης, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 1257. Έννοια.** Σε ξένο κινητό πράγμα μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα υποθήκης για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.».

¹⁷ Άρθρα 195-204 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹⁸ Ν.Δ. 3899/1958 «Περί προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίων».

¹⁹ «Η υποθήκη ανταποκρίνεται πλήρως στην εξασφαλιστική και αναπτυξιακή λειτουργική αποστολή, διότι εξασφαλίζει την προνομιακή ικανοποίηση της απαίτησης του ενυπόθηκου δανειστή και διευκολύνει την ανάπτυξη επαγγελματικής και οικονομικής δραστηριότητας εκ μέρους του οφειλέτη, καθώς το ακίνητο, ως αντικείμενο της υποθήκης, παραμένει στην κατοχή του οφειλέτη προς αξιοποίηση και εκμετάλλευση στα πλαίσια της επαγγελματικής και οικονομικής δραστηριότητάς του.» (Σπυριδάκης Ι. Σ., 2001, σελίδα 2).

²⁰ Άρθρο 1258 Αστικού Κώδικα.

²¹ Άρθρο 1259 Αστικού Κώδικα.

²² Η έννοια της εκποίησης δεν εξειδικεύεται στο νόμο, αλλά παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με αυτήν της πώλησης, δηλαδή προϋποθέτει μεταβίβαση της κυριότητας ενός ακινήτου (ή ακόμη και ενός εμπορεύματος) εκ μέρους του πωλητή, και ταυτόχρονη τήρηση της υποχρέωσης καταβολής του συμφωνηθέντος τιμήματος εκ μέρους του αγοραστή.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις σύστασης της υποθήκης, αυτές ορίζονται στο νόμο²³, και είναι: **α) η ύπαρξη μιας απαίτησης**, η οποία και θα εξασφαλιστεί, **β) η ύπαρξη ενός αντικειμένου** επί του οποίου θα συσταθεί η υποθήκη, **γ) ο τίτλος**, ο οποίος χορηγεί δικαίωμα υποθήκης, και **δ) η τυπική προϋπόθεση της εγγραφής της υποθήκης στα δημοσίως τηρούμενα βιβλία υποθηκών**. Όσον αφορά τις δύο πρώτες προϋποθέσεις προκειμένου να συσταθεί υποθήκη, αυτές αναλύθηκαν σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής.

Σχετικά με την προϋπόθεση της ύπαρξης τίτλου, προκειμένου να συσταθεί υποθήκη, ο νόμος αναγνωρίζει τρία είδη τίτλου²⁴:

i) το νόμο, με βάση τον οποίο εξειδικεύονται τα πρόσωπα που δύνανται να αποκτήσουν υποθήκη σε ακίνητο²⁵,

ii) τη δικαστική απόφαση, καθώς παρέχεται τίτλος για απόκτηση υποθήκης από τις τελεσίδικες αποφάσεις των δικαστηρίων, εφόσον έχουν επιδικάσει χρηματική παροχή ή άλλη παροχή, που μπορεί να αποτιμηθεί σε χρήμα, και

iii) την ιδιωτική βούληση, καθώς αναγνωρίζεται δικαίωμα απόκτησης υποθήκης εξ αυτού του λόγου, όταν ο οφειλέτης παρέχει το σχετικό δικαίωμα (ή κάποιος τρίτος, ο οποίος ενεργεί υπέρ του οφειλέτη), με απαραίτητη προϋπόθεση (επί ποινή ακυρότητας της εγγραφής υποθήκης) να έχει την κυριότητα του ακινήτου, επί του οποίου συστήνεται υποθήκη. Ο τρόπος, δε, παραχώρησης του δικαιώματος εγγραφής υποθήκης μέσω της ιδιωτικής βούλησης είναι μέσω της κατάρτισης δικαιοπραξίας, δηλαδή με συμβολαιογραφική δήλωση που ασκείται μονομερώς από τον οφειλέτη²⁶.

Από τους παραπάνω τίτλους, ο νόμος προβλέπει πως οι δύο πρώτοι, δηλαδή ο τίτλος από το νόμο και από τη δικαστική απόφαση αφορούν και εκτείνονται σε όλα τα ακίνητα του οφειλέτη, με την επισήμανση όμως, πως η εγγραφή γίνεται μόνο για ορισμένη ποσότητα και σε ορισμένα ακίνητα, ενώ ο τρίτος, δηλαδή ο τίτλος από ιδιωτική βούληση εκτείνεται μόνο στο ακίνητο που προσδιορίζεται περιοριστικά σε αυτόν²⁷.

²³ Άρθρο 1260 Αστικού Κώδικα.

²⁴ Άρθρο 1261 Αστικού Κώδικα.

²⁵ Παραδείγματος χάριν, ο ενυπόθηκος δανειστής αποκτά δικαίωμα υποθήκης στο ενυπόθηκο ακίνητο για τους καθυστερούμενους τόκους της αρχικής απαίτησης και διάφορες δαπάνες (εγγραφής υποθήκης ή δικαστικές δαπάνες), χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη διαδικασία εκ μέρους του.

²⁶ Άρθρο 1266 Αστικού Κώδικα.

²⁷ Άρθρο 1264 Αστικού Κώδικα.

Σχετικά με την τυπική προϋπόθεση της εγγραφής της υποθήκης στα δημοσίως τηρούμενα βιβλία υποθηκών, ο νόμος προβλέπει πως η υποθήκη υπάρχει από τη στιγμή που γίνεται η εγγραφή της στα οικεία βιβλία υποθηκών της περιφέρειας του Ειρηνοδικείου, όπου και βρίσκεται το ακίνητο επί του οποίου συστήθηκε υποθήκη²⁸.

Ειδικότερα, η πράξη της εγγραφής της υποθήκης στα βιβλία υποθηκών έχει ως συνέπειες τις εξής:

α) την εκδήλωση της αρχής της δημοσιότητας, σύμφωνα με την οποία δίνεται η δυνατότητα σε οποιονδήποτε θελήσει, να μπορεί να πληροφορείται τη νομική κατάσταση ενός ακινήτου, από την άποψη της ύπαρξης ή μη υποθήκης, προβαίνοντας στα αρμόδια Υποθηκοφυλακεία της χώρας,

β) την εκδήλωση της αρχής της ειδικότητας, η οποία διασφαλίζει τον επακριβή προσδιορισμό του ακινήτου και της απαίτησης, υπέρ της οποίας εγγράφηκε η υποθήκη, και

γ) την εκδήλωση της αρχής της χρονικής προτεραιότητας, σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση ταυτόχρονης ύπαρξης περισσοτέρων υποθηκών στο ίδιο ακίνητο, προτιμάται εκείνη που προηγήθηκε χρονολογικά και προκύπτει από την καταχώρισή της στα βιβλία υποθηκών²⁹ (Βαβούσκος, 1986).

Αναφορικά με το ποια πρόσωπα νομιμοποιούνται να ζητήσουν την εγγραφή υποθήκης, ο νόμος ορίζει πως οποιοσδήποτε δικαιούται να το πράξει, είτε για τον εαυτό του, είτε για τρίτο πρόσωπο, και ειδικότερα, δικαιούνται να ζητήσουν την εγγραφή προσημείωσης υπέρ τρίτου (ενδεικτικά αναφερόμενα στο νόμο) οι δανειστές του οφειλέτη (εφόσον αυτός αμελεί να εγγράψει υποθήκη) και οι εγγυητές, εφόσον ο δανειστής αμελεί να εγγράψει υποθήκη για την οποία έχει νόμιμο τίτλο, προκειμένου να εξασφαλιστεί η απαίτηση που έχει κατά του οφειλέτη³⁰.

Ανάμεσα σε άλλες διατάξεις που αφορούν τη λειτουργία και έκφραση της εμπράγματης ασφάλειας της υποθήκης, ιδιαίτερος σημαντική είναι εκείνη η διάταξη του νόμου, η οποία ενσωματώνει όλο το λόγο ύπαρξης της υποθήκης, δηλαδή την ικανοποίηση της απαίτησης του δανειστή απέναντι στον οφειλέτη.

²⁸ Άρθρο 1268 Αστικού Κώδικα. Ωστόσο, όπως θα αναλυθεί και στη συνέχεια, στην περίπτωση της εγγραφής υποθήκης σε πλοίο, η συγκεκριμένη προϋπόθεση αφορά την καταχώριση της υποθήκης στα νηολόγια.

²⁹ Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 1272. Τάξη υποθηκών.** Η ημέρα της εγγραφής κανονίζει την προτίμηση των υποθηκών. – Όλες οι υποθήκες που γράφηκαν την ίδια ημέρα έχουν την ίδια τάξη.»

³⁰ Άρθρα 1302-1303 Αστικού Κώδικα.

Ειδικότερα, η υποθήκη στοχεύει στην ικανοποίηση του δανειστή, στην περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης δεν εξοφλήσει εμπρόθεσμα το χρέος του απέναντι στο δανειστή, δηλαδή δεν ικανοποιήσει την απαίτηση του δανειστή. Για το λόγο αυτό, ο νόμος προβλέπει (άρθρο 1291-1293 Αστικού Κώδικα) πως ο δανειστής νομιμοποιείται να απαιτήσει από τον οφειλέτη να εξοφληθεί το χρέος, μέσω της πώλησης του ακινήτου επί του οποίου εγγράφηκε υποθήκη, ασκώντας τη λεγόμενη «εμπράγματη αγωγή». Στην ουσία, βέβαια, η εν λόγω εμπράγματη αγωγή είναι παρόμοια με την επιβολή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης επί του ακινήτου, με ότι αυτό συνεπάγεται για τον οφειλέτη (Βαβούσκος, 1986), και όπως η παραπάνω έννοια θα αναλυθεί σε μετέπειτα σημείο της παρούσας διπλωματικής.

Από το χρονικό σημείο της εγγραφής της υποθήκης και έπειτα, παράγονται ορισμένα ουσιώδη αποτελέσματα, όπως το γεγονός πως η υποθήκη ξεκινά να υπάρχει από και μέσω της εγγραφής της³¹. Αυτό σημαίνει πως ανεξαρτήτως εάν υπάρχει ή όχι τίτλος προς εγγραφή της υποθήκης, αυτή είναι ανύπαρκτη, εκτός εάν εγγραφεί κανονικά, με τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος, οπότε και από τότε και μόνο αρχίζει να υπάρχει³².

Ένα άλλο αποτέλεσμα της εγγραφής της υποθήκης είναι και το γεγονός πως δεν απαγορεύεται στον κύριο του ακινήτου η δυνατότητα να παραχωρήσει και δεύτερη ή και τρίτη υποθήκη στο ίδιο ακίνητο, υπό την προϋπόθεση πάντα πως διατηρεί την κυριότητα του ακινήτου, και οι επόμενες υποθήκες που εγγράφονται ακολουθούν μία σειρά ή «τάξη» μετά την πρώτη εγγραφείσα υποθήκη, σύμφωνα με την αρχή της προτεραιότητας³³.

Ως προς το θέμα της έκτασης της υποθήκης, ο νόμος ξεκαθαρίζει πως η υποθήκη εκτείνεται σε ολόκληρο το ακίνητο, συμπεριλαμβανομένων των συστατικών και των παραρτημάτων του³⁴, ανεξαρτήτως εάν αυτά μπορούν ή δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο άλλου εμπράγματου δικαιώματος, με μόνη εξαίρεση την περίπτωση τα συστατικά ή τα παραρτήματα του ακινήτου να έχουν αποχωριστεί από

³¹ Άρθρο 1268 Αστικού Κώδικα.

³² Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πιθανότητα να είχε προηγηθεί η μεταγραφή της μεταβίβασης της κυριότητας ενός ακινήτου πριν την εγγραφή υποθήκης σε αυτό, οπότε σε αυτή την περίπτωση δεν εγγράφεται υποθήκη, και συνεπώς δεν είναι εφικτό να αποκτηθούν τα δικαιώματα από την ύπαρξή της στο πρόσωπο του δανειστή (Βαβούσκος, 1986).

³³ Αστικός Κώδικας, «**Άρθρο 1290. Παραχώρηση και άλλης υποθήκης.** Η εγγραφή της υποθήκης δεν αφαιρεί από τον κύριο το δικαίωμα να παραχωρήσει και σε άλλον υποθήκη στο ίδιο ακίνητο.».

³⁴ Άρθρο 1282 Αστικού Κώδικα.

αυτό και να έχει μεσολαβήσει μεταβίβασή τους σε τρίτο άτομο, οπότε τότε ο ενυπόθηκος δανειστής δεν έχει το δικαίωμα να τα απαιτήσει από τον τρίτο³⁵.

Επιπλέον, η εγγραφή της υποθήκης εκτείνεται στο ακίνητο και στην κατάσταση στην οποία βρίσκεται αυτό τη χρονική στιγμή της εγγραφής, υπό την έννοια τόσο της πραγματικής κατάστασης (όσον αφορά τα συστατικά και παραρτήματα) όσο και της νομικής κατάστασης. Ειδικότερα, όσον αφορά τα *προϋπάρχοντα εμπράγματα δικαιώματα της υποθήκης στο ακίνητο*, όταν αυτά είναι εμπράγματα δικαιώματα άλλων (εκτός του κυρίου δηλαδή), δεν επηρεάζονται από αυτήν καθώς προηγούνται χρονικά, ενώ αντίθετα, όταν αυτά είναι εμπράγματα δικαιώματα υπέρ του κυρίου του ακινήτου, τότε αυτά συμπεριλαμβάνονται στην υποθήκη.

Αυτό σημαίνει πως, στην περίπτωση που θα ακολουθήσει αναγκαστική εκτέλεση και πλειστηριασμός, ο υπερθεματιστής (δηλαδή το άτομο στο οποίο θα κατακυρωθεί το ακίνητο), θα το αποκτήσει επιβαρυνμένο με τα εμπράγματα δικαιώματα των άλλων που προϋπήρχαν, όπως επίσης και με τα εμπράγματα δικαιώματα που υπήρχαν υπέρ του προηγούμενου κυρίου του ακινήτου (Βαβούσκος, 1986). Στην περίπτωση των εμπραγμάτων δικαιωμάτων που αποκτώνται στο ακίνητο *μετά την εγγραφή της υποθήκης*, τότε αυτά δεν επηρεάζουν καθόλου την τύχη της, καθώς η υποθήκη προηγείται χρονικά.

Από το χρονικό σημείο της εγγραφής της υποθήκης και έπειτα, ο ενυπόθηκος δανειστής αποκτά κάποια δικαιώματα, τα οποία είναι τα εξής:

α) Εάν η αξία του ενυπόθηκου ακινήτου κινδυνεύει να ελαττωθεί ή εάν η κατάστασή του χειροτερέψει, εξαιτίας κάποιας πράξης ή παράλειψης του οφειλέτη και είτε αυτό γίνει από αμέλεια ή από υπαιτιότητα του οφειλέτη, καθώς αυτός εξακολουθεί να ασκεί τη νομή του ακινήτου και διατηρεί τη χρήση και κάρπωση αυτού, τότε ο ενυπόθηκος δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την άρση των πράξεων που είναι επιβλαβείς για το ακίνητο εκ μέρους του οφειλέτη, καθώς υφίσταται ζημία, ενώ επιπλέον ο νόμος του δίνει το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη την εξόφληση του χρέους άμεσα ή την παραχώρηση άλλης υποθήκης ανάλογης αξίας, ενώ δεν αποκλείεται και η αξίωση προς αποζημίωση του ενυπόθηκου δανειστή εκ μέρους του οφειλέτη³⁶.

³⁵ Άρθρο 1283 Αστικού Κώδικα.

³⁶ Άρθρο 1284 Αστικού Κώδικα.

β) Σύμφωνα με τα άρθρα 1285-1286 του Αστικού Κώδικα, ο ενυπόθηκος δανειστής έχει το δικαίωμα να ασφαλίσει το ακίνητο κατά οποιουδήποτε κινδύνου, και συγκεκριμένα με δαπάνη του οφειλέτη.

γ) Ένα από τα σημαντικότερα δικαιώματα του ενυπόθηκου δανειστή, το οποίο ενσωματώνει την ουσία της ύπαρξης του εμπράγματος δικαιώματος της υποθήκης, είναι αυτό της εκτέλεσης επί του ακινήτου, προκειμένου να ικανοποιηθεί το ενυπόθηκο δάνειο³⁷. Ειδικότερα, ο σκοπός για τον οποίο εγγράφεται η υποθήκη είναι η διασφάλιση του δανειστή πως, στην περίπτωση που δεν εξοφληθεί το χρέος του οφειλέτη απέναντί του εμπροθέσμως, τότε αυτός θα ικανοποιηθεί από τον πλειστηριασμό του ενυπόθηκου ακινήτου. Ο νόμος δηλαδή, παρέχει στο δανειστή το δικαίωμα να ασκήσει την εμπράγματη αγωγή³⁸, προκειμένου να εξοφληθεί το χρέος του οφειλέτη, η οποία ουσιαστικά αποτελεί την επιβολή αναγκαστικής εκτέλεσης επί του ακινήτου, μέσω του πλειστηριασμού αυτού, και της ικανοποίησης της αξίωσης του δανειστή μέσω του εκπλειστηριάσματος που θα επιτευχθεί με το πέρας του πλειστηριασμού (Γέσιου-Φαλτσή Π., Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998).

1.1.3 Η ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Ένας θεσμός που καθιερώνεται στο εμπράγματο δίκαιο³⁹ και έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία για την διευκόλυνση των συναλλαγών είναι αυτός της προσημείωσης υποθήκης. Ειδικότερα, η προσημείωση αποτελεί υποθήκη, εάν μεσολαβήσουν δύο γεγονότα: πρώτον, εάν επιδικαστεί τελεσίδικα η απαίτηση του δανειστή, και δεύτερον, εάν τραπεί η προσημείωση σε υποθήκη, εντός της τασσόμενης στο νόμο προθεσμίας. Εάν συντελεστούν οι δύο άνω συνθήκες, τότε μόνο μπορεί να επιτευχθεί η προνομιακή ικανοποίηση της απαίτησης του δανειστή από το εκπλειστηρίασμα του ακινήτου επί του οποίου εγγράφηκε η προσημείωση,

³⁷ Άρθρο 1291 Αστικού Κώδικα.

³⁸ Στο άρθρο 1291 του Αστικού Κώδικα παρέχεται η δυνατότητα στον δανειστή να ασκήσει «κατ' εκλογήν» την εμπράγματη αγωγή ή την ενοχική αγωγή, ενώ η άσκηση της μίας δεν αποκλείει την άσκηση της άλλης. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών εναλλακτικών έγκειται στο γεγονός πως, μέσω της ενοχικής αγωγής ο δανειστής ικανοποιείται από όλη την περιουσία του οφειλέτη αλλά ταυτόχρονα με άλλους δανειστές κατά σύμμετρο τρόπο (οπότε εάν δεν αρκεί η περιουσία του οφειλέτη για να ικανοποιηθούν όλες οι ταυτόχρονες απαιτήσεις όλων των δανειστών, τότε περιορίζεται η ικανοποίηση των απαιτήσεων), ενώ μέσω της εμπράγματης αγωγής ο δανειστής ικανοποιείται μόνο από το ακίνητο το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της υποθήκης και με προνομιακό τρόπο απέναντι σε άλλους τυχόν δανειστές, μέχρι να ικανοποιηθεί πλήρως.

³⁹ Άρθρα 1274 επ. Αστικού Κώδικα.

όπως ακριβώς γίνεται και στην περίπτωση της εγγραφής υποθήκης σε ακίνητο. Η ουσιώδης διαφορά με την υποθήκη είναι πως, η προσημείωση υποθήκης παρέχει μόνο δικαίωμα προτίμησης προκειμένου να αποκτηθεί υποθήκη, εφόσον γίνει εμπρόθεσμη τροπή σε υποθήκη.

Ο λόγος για τον οποίο προτιμάται συνήθως η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης αντί της εγγραφής υποθήκης εξ αρχής είναι πως το δικαίωμα για εγγραφή προσημείωσης υποθήκης παρέχεται έπειτα από μία σύντομη διαδικασία, είτε δηλαδή με απόφαση δικαστηρίου που εκδίδεται κατά τη σύντομη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, είτε με έκδοση διαταγής πληρωμής, όπως επίσης και ότι τα έξοδα προκειμένου να εγγραφεί η προσημείωση υποθήκης είναι λιγότερα, απ' ό τι εάν εγγράφονταν υποθήκη εξ' αρχής.

Ως προς τις προϋποθέσεις σύστασης της προσημείωσης υποθήκης, αυτές είναι οι εξής:

α) να υπάρχει μία **απαίτηση**, η οποία πρόκειται να ασφαλιστεί με την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, και μπορεί να προέρχεται από οποιαδήποτε αιτία, ενώ επιβάλλεται να είναι χρηματική ή να είναι δυνατόν να αποτιμηθεί χρηματικώς, καθώς εκ του νόμου⁴⁰ υπάρχει η υποχρέωση να προσδιορίζεται η ασφαλιζόμενη απαίτηση και να αναγράφεται το ποσό της προσημείωσης υποθήκης, το οποίο στη συνέχεια θα αποτελεί το ανώτερο όριο της προνομιακής ικανοποίησης του δανειστή από το εκπλειστηρίασμα που θα επιτευχθεί (ΔΣΒ, 2007),

β) να υπάρχει **τίτλος** προκειμένου να εγγραφεί προσημείωση υποθήκης, δηλαδή απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του αρμόδιου καθ' ύλη δικαστηρίου ή διαταγή πληρωμής,

γ) επακριβώς περιγραφόμενο **ακίνητο**, καθώς και στην περίπτωση της εγγραφής προσημείωσης υποθήκης το **πλοίο** αντιμετωπίζεται ως ακίνητο, παρ' όλο που τυπικά υπάγεται στο πλαίσιο των κινητών πραγμάτων, όπως έχει αναλυθεί σε προηγούμενο σημείο της παρούσης διπλωματικής εργασίας, καθώς εμπίπτει στην έννοια των ακινήτων, τα οποία είναι δεκτικά προσημείωσης υποθήκης, και τέλος,

δ) **εγγραφή στα βιβλία υποθηκών** του αρμόδιου Υποθηκοφυλακείου, καθώς η συγκεκριμένη προϋπόθεση αποτελεί το χρονικό σημείο από το οποίο και αρχίζει να υπάρχει η προσημείωση υποθήκης, ενώ επιπλέον διέπεται από τις ίδιες αρχές που ισχύουν και στην υποθήκη (παραδείγματος χάριν την αρχή της δημοσιότητας κλπ).

⁴⁰ Άρθρο 706 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Από τον ορισμό του νόμου προκύπτει πως η προσημείωση υποθήκης αποτελεί υποθήκη, μόνο εάν τελικά τραπεί σε υποθήκη μέσα στην προθεσμία που ορίζει ο νόμος, ενώ μέχρι τότε αποτελεί απλά δικαίωμα προτίμησης για να αποκτηθεί η υποθήκη, και όταν τελικά τραπεί σε υποθήκη, ισχύει και έχει ημερομηνία εγγραφής την ημερομηνία της εγγραφής της προσημείωσης, και όχι την ημερομηνία της τροπής της προσημείωσης σε υποθήκη.

Η προθεσμία που θέτει ο νόμος, προκειμένου να τραπεί η προσημείωση σε υποθήκη είναι διαφορετική στην περίπτωση που ο τίτλος εγγραφής της προσημείωσης είναι δικαστική απόφαση και διαφορετική στην περίπτωση που είναι διαταγή πληρωμής. Ειδικότερα, όταν ο τίτλος της εγγραφής προσημείωσης είναι απόφαση του καθ' ύλη αρμοδίου δικαστηρίου, τότε η προθεσμία τροπής της προσημείωσης σε υποθήκη είναι ενενήντα (90) ημέρες από την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης, η οποία επιδικάζει στον προσημειούχο την ασφαλιζόμενη απαίτηση⁴¹.

Όταν τίτλο εγγραφής προσημείωσης αποτελεί διαταγή πληρωμής⁴², τότε η προθεσμία είναι διαφορετική, καθώς αφετηρία για την προθεσμία των ενενήντα (90) ημερών για την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη αποτελεί η μη άσκηση ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την πρώτη επίδοση της διαταγής πληρωμής (ή εάν ασκήθηκε να απορρίφθηκε τελεσίδικα), και επιπλέον η μη άσκηση ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής σε διάστημα δέκα (10) ημερών από την δεύτερη επίδοσή της, οπότε και η διαταγή πληρωμής εξομοιώνεται με τελεσίδικη δικαστική απόφαση⁴³.

1.1.4 ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Προκειμένου να καταργηθεί η υποθήκη και η προσημείωση υποθήκης, υπάρχουν δύο στάδια συνδρομής τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων, που ισχύουν και για τις δύο περιπτώσεις⁴⁴: πρώτον, απαιτείται να γίνει απόσβεση της απαίτησης, και δεύτερον, εξάλειψη (που ισούται με διαγραφή) της υποθήκης και της

⁴¹ Άρθρο 1323 περ. 2 Αστικού Κώδικα.

⁴² Η διαταγή πληρωμής αποτελεί τη συνηθέστερη μορφή επιδίκασης αιτητήσεων και δεν αποτελεί δικαστική απόφαση, αλλά δικαστικό τίτλο που εκδίδεται από το αρμόδιο δικαστικό όργανο (ΔΣΒ, 2007).

⁴³ Άρθρα 632-633 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

⁴⁴ Άρθρο 1323 Αστικού Κώδικα.

προσημείωσης από τα βιβλία υποθηκών, καθώς μόνο το πρώτο στάδιο δεν αρκεί, διότι εάν δεν γίνει και εξάλειψη από τα βιβλία υποθηκών, η εγγραφείσες υποθήκες και προσημείώσεις υποθήκης εξακολουθούν να είναι εγγεγραμμένες και να υφίστανται κατά παντός καλόπιστου τρίτου (Βαβούσκος, 1986).

Α) Ειδικότερα, απόσβεση της υποθήκης και της προσημείωσης επέρχεται (ΔΣΒ, 2007):

α) με την ολοσχερή απόσβεση της ασφαλιζόμενης απαίτησης (άρθρο 1317 Αστικού Κώδικα),

β) με την ολοσχερή εξαφάνιση ή αλλοίωση του υποθηκευμένου ή προσημειωμένου ακινήτου (άρθρο 1318 περ. 1 Αστικού Κώδικα),

γ) με την παραίτηση του δανειστή από το δικαίωμα της υποθήκης ή της προσημείωσης υποθήκης (άρθρο 1318 περ. 2 Αστικού Κώδικα), και μόνο μέσω μονομερούς δήλωσης ενώπιον συμβολαιογράφου (άρθρο 1319 Αστικού Κώδικα),

δ) με τον πλειστηριασμό και την ταυτόχρονη καταβολή του εκπλειστηριάσματος (άρθρο 1318 περ. 3 Αστικού Κώδικα),

ε) με την πάροδο της προθεσμίας της υποθήκης (άρθρο 1318 περ. 4 Αστικού Κώδικα),

στ) λόγω παραγραφής της ασφαλιζόμενης απαίτησης (άρθρο 1320 Αστικού Κώδικα),

ζ) λόγω σύγχυσης, όταν δηλαδή η ιδιότητα του κυρίου του ακινήτου συνυπάρξει με την ιδιότητα του ενυπόθηκου δανειστή (άρθρο 1321 Αστικού Κώδικα),

η) λόγω χρησικτησίας του ακινήτου, επί του οποίου εγγράφηκε υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης, από τρίτο άτομο, εφόσον αυτό ήταν καλόπιστο, δηλαδή δεν γνώριζε την ύπαρξη υποθήκης ή προσημείωσης επί του ακινήτου (άρθρο 1053 Αστικού Κώδικα).

Επιπλέον, προκειμένου μόνο για την απόσβεση της προσημείωσης υποθήκης, ο νόμος προβλέπει δύο επιπλέον ξεχωριστούς λόγους απόσβεσης⁴⁵:

α) την ανάκληση της απόφασης που διέταξε σε προηγούμενο χρονικό σημείο την εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης, και

⁴⁵ Άρθρο 1323 Αστικού Κώδικα.

β) την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας των ενενήντα (90) ημερών από την τελεσίδικη απόφαση που επιδικάζει την απαίτηση ή την τελεσιδικία της διαταγής πληρωμής, που θέτει ο νόμος για την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη.

Β) Ως προς το δεύτερο στάδιο της κατάργησης της υποθήκης και της προσημείωσης υποθήκης, δηλαδή της εξάλειψης και διαγραφής τους από τα βιβλία υποθηκών, αυτή επέρχεται (ΔΣΒ, 2007):

α) με τη συναίνεση του δανειστή, είτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου που δικάζει την αίτηση του ενδιαφερόμενου προς εξάλειψη της υποθήκης ή της προσημείωσης υποθήκης (άρθρο 1324 Αστικού Κώδικα),

β) με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, η οποία είτε ανακαλεί την απόφαση που είχε διατάξει σε πρώτο στάδιο την εγγραφή, είτε διατάσσει την εξάλειψη (άρθρα 1324 και 1330 περ. 2 Αστικού Κώδικα), και

γ) με την εξάλειψη κατόπιν καταβολής του εκπλειστηριάσματος (άρθρο 1005 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), στην περίπτωση δηλαδή που μεσολάβησε πλειστηριασμός του ενυπόθηκου ακινήτου.

Επιπλέον, προκειμένου μόνο για την εξάλειψη της προσημείωσης υποθήκης, ο νόμος προβλέπει και έναν ξεχωριστό λόγο εξάλειψης, που είναι η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας των ενενήντα (90) ημερών από την τελεσίδικη απόφαση που επιδικάζει την απαίτηση ή την τελεσιδικία της διαταγής πληρωμής, που θέτει ο νόμος για την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη (άρθρο 1330 περ. 3 Αστικού Κώδικα).

Τέλος, όπως ορίζει ο νόμος, στην περίπτωση που γίνει εξάλειψη της υποθήκης ή της προσημείωσης από τα βιβλία των υποθηκών, και υπάρχουν και άλλες εγγραφείσες υποθήκες ή προσημειώσεις υποθήκης έπειτα από την εξαλειφθείσα, τότε τη θέση της παίρνει η αμέσως επόμενη σε σειρά - τάξη εγγραφείσα υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης, καθώς με αυτό τον τρόπο τηρείται η αρχή της χρονικής προτεραιότητας^{46, 47}.

⁴⁶ Άρθρο 1331 Αστικού Κώδικα.

⁴⁷ Εκτός εάν η εξαλειφθείσα είχε την ίδια σειρά - τάξη με άλλη υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης, οπότε σε αυτή την περίπτωση η ταυτόχρονη υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης αντικαθιστά την εξαλειφθείσα (Βαβούσκος, 1986).

2. Η ΝΑΥΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ.

Στα πλαίσια του ελληνικού ναυτικού δικαίου, και εξαιτίας της ύπαρξης ανάγκης ανεύρεσης χρημάτων εκ μέρους των ναυτιλιακών επιχειρηματιών και των ιδιοκτητών πλοίων, προς κάλυψη οικονομικής φύσεως αναγκών που έχουν δημιουργηθεί ή πρόκειται να δημιουργηθούν στο μέλλον, σημαντικό ρόλο καταλαμβάνει η εξασφάλιση των απαιτήσεων που πηγάζουν από την παραπάνω ανάγκη ανεύρεσης χρηματικών κεφαλαίων, όπως επίσης και η ταυτόχρονη διασφάλιση των δανειστών.

Για τους παραπάνω λόγους, με το πέρασμα των χρόνων και προς εξυπηρέτηση των σύγχρονων ναυτιλιακών αναγκών, καθιερώθηκαν σημαντικοί θεσμοί, οι οποίοι εντάσσονται στην έννοια της «ναυτικής πίστωσης», οι οποίοι ενεργούν προς την εξασφάλιση των απαιτήσεων των ναυτιλιακών δανειστών. Στην πορεία, βέβαια, των ετών, ορισμένοι από αυτούς περιήλθαν σε αχρησία⁴⁸, ορισμένοι εφαρμόζονται πλέον μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις⁴⁹, ενώ υπήρξε ανάγκη εισαγωγής νεότερων και πιο ευέλικτων θεσμών εξασφάλισης των απαιτήσεων⁵⁰.

Ειδικότερα, οι θεσμοί εξασφάλισης απαιτήσεων εκ μέρους των δανειστών, οι οποίοι θα αναλυθούν στη συνέχεια, ανάλογα με τη σημασία που διαδραματίζουν στη σημερινή ναυτιλιακή πρακτική είναι οι εξής: **α)** η μεταβίβαση της κυριότητας του πλοίου προς εξασφάλιση απαιτήσης (όπως αυτή θεσμοθετείται στο άρθρα 190-194 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου), η εφαρμογή της οποίας είναι αρκετά περιορισμένη σε σκάφη πολύ μικρής χωρητικότητας, **β)** η απλή ναυτική υποθήκη (άρθρα 195-204 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου), και **γ)** η προτιμώμενη ναυτική υποθήκη (όπως εισήχθη με το νομοθετικό διάταγμα 3899/1958), η εφαρμογή της οποίας είναι περισσότερο διαδεδομένη, καθώς εξυπηρετεί περισσότερο τις σύγχρονες ναυτιλιακές απαιτήσεις.

⁴⁸ Για παράδειγμα, από τις πρώτες μορφές εξασφάλισης των απαιτήσεων των ναυτικών δανειστών ήταν ο θεσμός του ναυτικού δανείου, ο οποίος κρίθηκε ως αναχρονιστικός, και για αυτό το λόγο καταργήθηκε και δεν συμπεριλαμβάνεται στις διατάξεις του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁴⁹ Όπως ο θεσμός της μεταβίβασης της κυριότητας πλοίου προς εξασφάλιση απαιτήσεων, ο οποίος πλέον εφαρμόζεται στα πολύ μικρά σκάφη, για τα οποία δεν έχει εφαρμογή ο θεσμός της υποθήκης.

⁵⁰ Όπως ο θεσμός της απλής ναυτικής υποθήκης, και στη συνέχεια ο πιο ευέλικτος και σύγχρονος θεσμός της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου.

2.1 ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ.

Μία μορφή εξασφάλισης των απαιτήσεων αποτελεί η **μεταβίβαση της κυριότητας του πλοίου προς εξασφάλιση απαίτησης**, όπως αυτή κωδικοποιείται στα άρθρα 190-194 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου⁵¹.

Ειδικότερα, ο θεσμός αυτός εισήχθη με σκοπό την εξυπηρέτηση της ναυτικής πίστεως και τη διευκόλυνση της ανεύρεσης των απαιτούμενων χρηματικών κεφαλαίων εκ μέρους των πλοιοκτητών, καθώς μέσω της μεταβίβασης της κυριότητας του πλοίου, ο πλοιοκτήτης είχε τη δυνατότητα να δανείζεται χρηματικά κεφάλαια, παρέχοντας ως «ασφάλεια» το πλοίο, στην ουσία, δε, το μεταβίβαζε στο δανειστή, ο οποίος και επέστρεφε την κυριότητα του πλοίου όταν εξοφλούνταν το δάνειο (Καμβυσης, 1982). Παρά την αναχρονιστική τάση του θεσμού αυτού, ο οποίος κάποια στιγμή θα εξαφανισθεί από τις ναυτικές συναλλαγές, παρατηρείται διατήρηση προς το παρόν της τακτικής αυτής, κυρίως από τους μικρούς πλοιοκτήτες εξαιτίας πρακτικών αναγκών που μπορεί να εξυπηρετεί.

Σύμφωνα λοιπόν με το νόμο, προκειμένου να εξασφαλιστεί μία απαίτηση, δηλαδή προκειμένου να ληφθεί δάνειο εκ μέρους του πλοιοκτήτη, μεταβιβάζεται η κυριότητα του πλοίου, διατηρούμενης της διαχείρισης και της εκμετάλλευσης του πλοίου στο πρόσωπο του οφειλέτη – πλοιοκτήτη, ο οποίος έχει την υποχρέωση να το διαχειρίζεται και να το εκμεταλλεύεται με επιμέλεια, καθώς το δικαίωμά του της διαχείρισης του πλοίου δεν επηρεάζεται από τη μεταβίβαση της κυριότητας στο δανειστή⁵². Ο τρόπος, δε, της μεταβίβασης της κυριότητας⁵³ είναι η προηγούμενη συμφωνία μεταξύ του κυρίου και του αποκτώντος ότι μεταβιβάζεται σε αυτόν η κυριότητα για νόμιμη αιτία, η οποία είναι η εξασφάλιση του δανείου στην προκειμένη περίπτωση, και επιπλέον απαιτείται η τήρηση έγγραφου τύπου και η υποβολή προς καταχώρηση της συμφωνίας στο νηολόγιο⁵⁴.

⁵¹ Εφαρμόζεται, δε, και επί παντός άλλου πλωτού ναυπηγήματος (άρθρο 1 παρ. 2 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου), όπως επίσης και επί ναυπηγούμενου πλοίου, εφόσον αυτό έχει νηολογηθεί (άρθρο 4 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου), (Σταυρόπουλος, 1986).

⁵² Άρθρο 190 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁵³ Άρθρο 6 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁵⁴ Συμπληρωματικά, το άρθρο 32 του β.δ. 10/17.7.1910 «Περί νηολογίων, ναυτικών υποθηκολογίων κ.λ.π.» προβλέπει τα εξής: «Προκειμένου περί μεταβίβασης της κυριότητας πλοίου, λόγω εξασφάλισης απαιτήσεως, η έγγραφη, πλην των του άρθρ. 31 στοιχείων, δέον όπως περιέχει την ρητήν μνείαν ότι η παρούσα μεταβίβαση κυριότητος του πλοίου γίνεται λόγω ασφαλίσεως απαιτήσεως, μνημονεύουσα το ποσόν της απαιτήσεως κατά τε το κεφάλαιον και τους τόκους και την προθεσίαν της πληρωμής.»

Ο νόμος, δε, προβλέπει και την τύχη του θεσμού της μεταβίβασης της κυριότητας πλοίου προς εξασφάλιση απαίτησης, όταν εξοφληθεί το δάνειο που παρασχέθηκε, και ειδικότερα απαιτεί η κυριότητα του πλοίου να επανέρχεται αυτοδικαίως στον οφειλέτη, από τη στιγμή που καταχωρίζεται στο νηολόγιο η δήλωση του δανειστή ότι εξοφλήθηκε το χρέος, οπότε και εκλείπει πλέον ο λόγος για τον οποίο μεταβιβάστηκε η κυριότητα του πλοίου⁵⁵.

Τέλος, ο νόμος ρυθμίζει την τύχη δύο περιπτώσεων που ενδέχεται να μεσολαβήσουν κατά το χρονικό διάστημα στο οποίο η κυριότητα του πλοίου έχει μεταβιβασθεί από τον οφειλέτη στο δανειστή: α) στην περίπτωση κατά την οποία *το χρέος και η ασφαλιζόμενη απαίτηση καταστούν ληξιπρόθεσμα*^{56, 57}, οπότε σε αυτή την περίπτωση ο δανειστής έχει τη δυνατότητα εκ του νόμου να ζητήσει την εξόφληση από την αξία του πλοίου, προχωρώντας σε εκποίηση του μέσω πλειστηριασμού, όπως προβλέπουν οι κανόνες του δικαίου αναγκαστικής εκτελέσεως, και β) στην περίπτωση κατά την οποία *το πλοίο χαθεί ή υποστεί τόσο μεγάλες βλάβες ώστε να μειώνεται η αξία του σε ουσιώδη βαθμό*⁵⁸, οπότε και ο δανειστής νομιμοποιείται πάλι να απαιτήσει την εξόφληση του χρέους από τον οφειλέτη – πλοιοκτήτη, καθώς ο δανειστής στηρίζεται στην αξία του μεταβιβαζόμενου σε αυτόν πλοίου, προκειμένου να εξασφαλίσει τις απαιτήσεις του, οπότε και υφίσταται ζημία στην περίπτωση της απώλειας ή ουσιώδους βλάβης του πλοίου.

2.2 Η ΑΠΛΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΟΘΗΚΗ

Σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας (1.1.2), αναλύθηκαν τα σημαντικότερα τυπικά και ουσιαστικά στοιχεία των εμπραγμάτων ασφαλειών, και ειδικότερα της υποθήκης. Ωστόσο, ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου κωδικοποίησε το θεσμό της ναυτικής υποθήκης και τις ειδικότερες συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργεί και εφαρμόζεται ο εν λόγω θεσμός στο ναυτικό δίκαιο, και ειδικότερα στα άρθρα 195-204 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου,

⁵⁵ Άρθρο 192 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁵⁶ Άρθρο 193 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁵⁷ «Ληξιπρόθεσμος καθίσταται η οφειλή, όταν αυτή δεν πληρωθεί κατά την λήξιν της προθεσμίας, εις περίπτωσην αρνήσεως ή αδυναμίας του οφειλέτου να πληρώση.» (Καμβύσης, Ιδιωτικόν Ναυτικόν Δίκαιον, 1982, σελ. 519).

⁵⁸ Άρθρο 194 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

παραπέμποντας, ταυτόχρονα, στις κοινές διατάξεις του Αστικού Κώδικα σχετικά με την κοινή υποθήκη.

Ο λόγος για τον οποίο κρίθηκε σκόπιμο να εισαχθούν οι ως άνω διατάξεις με τον Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου είναι πως, λόγω της ιδιομορφίας των πλοίων, υπάρχουν παρεκκλίσεις από τις διατάξεις της κοινής υποθήκης του Αστικού Κώδικα⁵⁹. Επιπλέον, η ναυτική υποθήκη είναι γνωστή και ως «*απλή ναυτική υποθήκη*», προκειμένου να γίνει ευκολότερος ο εννοιολογικός διαχωρισμός της από την έννοια της «*προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίων*», θεσμός που εισήχθη με μέσω του ν.δ. 3899/1958, όπως αυτός θα αναλυθεί σε επόμενη παράγραφο του παρόντος κεφαλαίου.

2.2.1 ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Σε αντιστοιχία λοιπόν, με την έννοια της κοινής υποθήκης του Αστικού Κώδικα⁶⁰, **ναυτική υποθήκη** αποτελεί το εμπράγματο δικαίωμα το οποίο συστήνεται σε ξένο πλοίο, προκειμένου να εξασφαλιστεί μία χρηματική απαίτηση, μέσω της προνομιακής ικανοποίησης του δανειστή από αυτό⁶¹ (το πλοίο).

Σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου, ο μοναδικός τίτλος με τον οποίο αποκτάται ναυτική υποθήκη είναι η **ιδιωτική βούληση**, ενώ αποκλείονται ως τίτλοι ικανοί να παράσχουν δικαίωμα προς εγγραφή ναυτικής υποθήκης ο νόμος και η δικαστική απόφαση⁶². Συνεπώς, αποκλείεται η δυνατότητα εγγραφής προσημειώσεως υποθήκης επί πλοίου, διότι μόνο δικαστική απόφαση (και διαταγή πληρωμής, εξομοιούμενη με δικαστική απόφαση) μπορεί να αποτελέσει τίτλο προς εγγραφή

⁵⁹ Η κυριότερη διαφορά της κοινής υποθήκης του Αστικού Κώδικα με την απλή ναυτική υποθήκη είναι πως, η πρώτη αφορά εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ενός ακινήτου, ενώ η δεύτερη αφορά εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ενός πλοίου.

⁶⁰ Άρθρο 1257 Αστικού Κώδικα.

⁶¹ Η έννοια και το περιεχόμενο της προνομιακής ικανοποίησης του δανειστή είναι αυτή που διαφοροποιεί την απλή ναυτική υποθήκη από την προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου (όπως αυτή θα αναλυθεί σε επόμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας), καθώς στην περίπτωση της προτιμώμενης υποθήκης παρέχονται διευρυμένα δικαιώματα στο ναυτικό δανειστή απ' ότι στην απλή ναυτική υποθήκη.

⁶² Όπως δηλαδή προβλέπεται εξ αντιδιαστολής για την υποθήκη στα ακίνητα (άρθρο 1261 Αστικού Κώδικα), γεγονός που αποδεικνύει την ύπαρξη διαφοροποιήσεων του θεσμού της υποθήκης του Αστικού Δικαίου και της απλής ναυτικής υποθήκης του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

προσημείωσης υποθήκης⁶³ (Μπρακατσούλας, 2004. Καμβυσης, 1982. Σταυρόπουλος, 1986).

Ως προς το αντικείμενο της ναυτικής υποθήκης, αυτό μπορεί να είναι το *πλοίο*⁶⁴, αλλά επιπλέον και το *ναυπηγούμενο πλοίο*⁶⁵, υπό την προϋπόθεση ότι έχει νηολογηθεί, δηλαδή ότι έχει καταχωρηθεί νόμιμα στο νηολόγιο, όπως απαιτεί ο νόμος, προκειμένου να διευκολύνονται οι δανειοδοτήσεις των υπό ναυπήγηση πλοίων, και προκειμένου να καταστεί εφικτή η αποπεράτωση των εργασιών ναυπήγησής τους⁶⁶.

Επίσης, γίνεται δεκτό ότι ως αντικείμενο της απλής ναυτικής υποθήκης μπορούν να είναι και άλλα πλωτά μέσα, που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 1 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, και ειδικότερα «τα πλωτά ναυπηγήματα ολικής χωρητικότητας μείζονος των 500 κόρων ή εκτοπίσματος των 1000 τόνων»⁶⁷, στα οποία βρίσκουν αναλογική εφαρμογή οι διατάξεις ως προς τη ναυτική υποθήκη, τα ναυτικά προνόμια και την αναγκαστική εκτέλεση, ενώ δεν εξειδικεύεται εάν απαιτείται να είναι εμπορικό το πλοίο, ή όχι. Τέλος, όπως και στην περίπτωση της κοινής αστικής υποθήκης επί ακινήτου, η ναυτική υποθήκη περιλαμβάνει τα ουσιώδη στοιχεία του ενυπόθηκου πλοίου⁶⁸, όπως επίσης τα συστατικά μέρη και παραρτήματα αυτού (Σταυρόπουλος, 1986).

Νομιμοποιούμενος να παράσχει δικαίωμα προς εγγραφή ναυτικής υποθήκης είναι ο κύριος – ιδιοκτήτης του πλοίου ή του ναυπηγήματος, το άτομο δηλαδή που έχει την κυριότητα του πλοίου κατά τη στιγμή της καταχώρησης της ναυτικής υποθήκης, ενώ επιπλέον, γίνεται δεκτό πως το πρόσωπο που παραχωρεί τη ναυτική υποθήκη οφείλει να έχει την απαραίτητη ικανότητα προς εκποίηση και διάθεση του πλοίου⁶⁹ (Καμβυσης, 1982).

⁶³ Όπως προβλέπεται στα άρθρα 1274 Αστικού Κώδικα, 706 και 724 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

⁶⁴ Άρθρο 1 εδ. α Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁶⁵ Άρθρο 195 εδ. β Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁶⁶ Αυτό προκύπτει από το άρθρο 4 εδ. β Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, το οποίο ειδικότερα ορίζει πως: «*Ναυπηγούμενο πλοίο υπάρχει και όταν προσάγεται η περί ναυπήγησώς του οριστική σύμβασις ή έγγραφος δήλωσις διατηρούντος ναυπηγικήν επιχείρησιν εν Ελλάδι...*».

⁶⁷ Άρθρο 1 και 4 του ν. 457/76.

⁶⁸ Δηλαδή τα συστατικά του πλοίου, τα οποία εάν αποχωριστούν από αυτό θα επιφέρουν βλάβη στο πλοίο ή σε αυτά, όπως για παράδειγμα οι κινητήριες μηχανές των πλοίων.

⁶⁹ Βλ. άρθρο 6 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου που εφαρμόζεται αναλογικά.

2.2.2 ΤΥΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Σύμφωνα με τις επιταγές του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, προκειμένου να συσταθεί η ναυτική υποθήκη, απαιτείται η τήρηση αποκλειστικού τύπου, δηλαδή **η ενώπιον συμβολαιογράφου μονομερής δήλωση του κυρίου του πλοίου**, ενώ, μπορεί να γίνει και αιτία θανάτου, δηλαδή μέσω δημόσιας διαθήκης μόνο, και όχι μέσω ιδióγραφης ή μυστικής, εξαιτίας της επιταγής τήρησης του τύπου συμβολαιογραφικού εγγράφου.

Επιπλέον, η ναυτική υποθήκη αποτελεί εμπράγματο δικαίωμα, συνεπώς διέπεται από τους νόμους της πολιτείας, στη σημαία της οποίας ανήκει το πλοίο⁷⁰, επομένως ακόμα και εάν η παραχώρηση υποθήκης γίνεται σε ξένη χώρα, επιβάλλεται η τήρηση του τύπου που προβλέπει το ελληνικό δίκαιο, δηλαδή η τήρηση της δήλωσης ενώπιον συμβολαιογράφου (Καμβυσης, 1982).

Τέλος, η δήλωση πρέπει να περιέχει τα απαιτούμενα από το νόμο στοιχεία, προκειμένου να είναι έγκυρη η εγγραφή ναυτικής υποθήκης, δηλαδή:

α) τα στοιχεία που προβλέπει ο νόμος για την κοινή υποθήκη, δηλαδή το δανειστή, τον οφειλέτη, το είδος της απαίτησης και το χρόνο λήξεως της απαίτησης⁷¹,

β) περιγραφή του πλοίου και αριθμό νηολογίου, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 2 και 4 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, και

γ) το διορισμό ενός αντικλήτου, ο οποίος πρέπει να είναι κάτοικος του τόπου όπου τηρούνται τα βιβλία υποθηκών, στον οποίο και γίνονται όλες οι επιδόσεις των σχετικών εγγράφων.

2.2.3 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Σύμφωνα με το νόμο⁷², η υποθήκη υπάρχει από τη στιγμή που γίνεται η **εγγραφή της στο βιβλίο υποθηκών εντός της περιφέρειας όπου είναι νηολογημένο το πλοίο**, και όχι από τη δήλωση ενώπιον του συμβολαιογράφου (Σταυρόπουλος, 1986).

Ειδικότερα, όπως ισχύει και για το θεσμό της υποθήκης του Αστικού Κώδικα, η εγγραφή γίνεται κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον προς αυτό. Επιπλέον, ως προς τα βιβλία υποθηκών και νηολόγια, αυτά διέπονται από το β.δ.

⁷⁰ Άρθρο 9 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁷¹ Άρθρο 1265 Αστικού Κώδικα.

⁷² Άρθρο 197 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

10/17.7.1910, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το π.δ. 21/1979, και τηρούνται εντός της χώρας στα κεντρικά λιμεναρχεία της ελληνικής περιφέρειας, και επίσης στα προξενικά λιμεναρχεία σε όλο τον κόσμο, ενώ ο όρος «βιβλίο υποθηκών» είναι ταυτόσημος με τον όρο «ναυτικό υποθηκολόγιο» ή απλώς τον όρο «υποθηκολόγιο».

Από τη στιγμή της εγγραφής της ναυτικής υποθήκης στα αρμόδια βιβλία, υποθηκών, γίνεται εφικτό οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος να γνωρίζει εάν και πόσες υποθήκες βαρύνουν ένα πλοίο, συνεπεία της αρχής της δημοσιότητας (άρθρο 1268 Αστικού Κώδικα) που ενεργοποιείται, ενώ επιπλέον ισχύουν και οι αρχές της ειδικότητας (άρθρα 1266 και 1269 Αστικού Κώδικα) και της χρονικής προτεραιότητας⁷³ (άρθρα 1272 και 1300 Αστικού Κώδικα), όπως αυτές εξειδικεύθηκαν σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αναφορικά με την κοινή υποθήκη του Αστικού Δικαίου.

Συμπληρωματικά, ο νόμος δεν τάσσει ορισμένη προθεσμία ως προς την εγγραφή ναυτικής υποθήκης, αλλά, αυτό δεν σημαίνει πως δεν είναι προς το συμφέρον του δανειστή να προβεί όσο το δυνατόν γρηγορότερα στην εγγραφή της υποθήκης, καθώς από την ημέρα της εγγραφής παράγονται τα αποτελέσματα της υποθήκης και καθορίζεται η σειρά – τάξη που καταλαμβάνει η εν λόγω ναυτική υποθήκη, στην περίπτωση περισσοτέρων εγγραφών.

Τέλος, η εγγραφή της ναυτικής υποθήκης, προκειμένου να γίνει έγκυρα, πρέπει να γίνει με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος⁷⁴, δηλαδή να περιέχει:

- α) όνομα – επώνυμο – κατοικία – επάγγελμα τόσο του οφειλέτη, όσο και του δανειστή,
- β) χρονολογία του συμβολαιογραφικού εγγράφου – τίτλου και χρονολογία εγγραφής στα βιβλία υποθηκών,
- γ) το ποσό που οφείλεται, δηλαδή η απαίτηση,
- δ) το χρόνο λήξεως του χρέους, και
- ε) περιγραφή του πλοίου, όπως ακριβώς απαιτείται και για την εγγραφή του πλοίου στο νηολόγιο, δηλαδή αριθμό νηολογίου κλπ.

⁷³ Σχετικά με την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, αυτή έχει ισχύ όταν υπάρχουν περισσότερες εγγραφές υποθηκών σχετικά με το ίδιο πλοίο, οπότε σε περίπτωση αξίωσης ικανοποίησης απαιτήσεων περισσότερων δανειστών, ικανοποιείται η εγγραφή υποθήκης που έγινε πρώτη χρονολογικά. Εφαρμόζεται, δηλαδή, η έννοια της σειράς – τάξης των εγγραφών υποθηκών, οι οποίες καθορίζουν τη σειρά προτεραιότητας ικανοποίησης των δανειστών (Καμβύσης, 1982).

⁷⁴ Άρθρο 1306 Αστικού Κώδικα, που εφαρμόζεται αναλογικά.

2.2.4 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.

Σημαντική ρύθμιση που εισάγει ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου ως προς τη ναυτική υποθήκη, σε αντιστοιχία με εκείνη που εφαρμόζεται και για την κοινή υποθήκη του Αστικού Δικαίου, είναι η **παροχή ασφαλιστικής κάλυψης**⁷⁵, υπό την έννοια ότι ο δανειστής έχει το δικαίωμα, με δαπάνη του οφειλέτη, να ασφαλίζει το πλοίο κατά των κινδύνων που ενδέχεται να αντιμετωπίσει κατά τη διάρκεια της δραστηριοποίησής του, και ειδικότερα μέχρι αξίας ίσης προς το ποσό του δανείου αυξημένου κατά 30%, εισάγοντας έτσι ένα ιδιαίτερο είδος παροχής ασφαλιστικής κάλυψης. Η συγκεκριμένη, δε, ασφαλιστική κάλυψη λαμβάνει χώρα όταν ο οφειλέτης δεν έχει προβεί σε πλήρη ασφαλιστική κάλυψη του πλοίου, όταν δηλαδή δεν είναι ασφαλισμένο για ολόκληρη την αξία του (Σταυρόπουλος, 1986).

Στην περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης δεν καταβάλλει τα ασφάλιστρα, τότε ο νόμος προβλέπει ότι ο δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη την άμεση εξόφληση του χρέους, πριν αυτό καταστεί ληξιπρόθεσμο, και επιπλέον, ορίζεται πως ο δανειστής έχει δικαίωμα υποθήκης και στην περίπτωση που έχει επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος, δηλαδή επί του ασφαλισματος⁷⁶.

Τέλος, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις που προβλέπουν την επίδειξη επιμέλειας ως προς τη διαχείριση και εκμετάλλευση του πλοίου εκ μέρους του οφειλέτη, και οι διατάξεις που δίνουν το δικαίωμα στο δανειστή να απαιτήσει την εξόφληση του χρέους σε περίπτωση απώλειας ή ουσιώδους βλάβης του πλοίου, όπως αυτές προβλέπονται στην περίπτωση της μεταβίβασης της κυριότητας του πλοίου, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι απαιτήσεις του δανειστή απέναντι στον οφειλέτη του χρέους (άρθρα 190 εδ. γ και 194 σε συνδυασμό με το άρθρο 198 εδ. δ Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου).

2.2.5 ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ.

Εκτός από τις προϋποθέσεις, οι οποίες αφορούν την εγγραφή της ναυτικής υποθήκης, ο νόμος προβλέπει και ορισμένες περιπτώσεις, κατά τις οποίες είναι άκυρη η ναυτική υποθήκη. Ειδικότερα, είναι άκυρη οποιαδήποτε εγγραφή υποθήκης επί

⁷⁵ Άρθρο 198 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁷⁶ Άρθρο 198 εδ. β και γ Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

πλοίου⁷⁷, από τη στιγμή που έχει επιβληθεί κατάσχεση σε αυτό, είτε αναγκαστική, είτε συντηρητική^{78, 79}.

Επιπλέον, είναι άκυρη η εγγραφή υποθήκης σε πλοίο, στην περίπτωση που έχει πτωχέψει ο οφειλέτης⁸⁰, δηλαδή, εάν παραχωρήθηκε τίτλος για την εγγραφή υποθήκης εντός της ύποπτης περιόδου ή δέκα μέρες πριν από αυτή, προκειμένου να εξασφαλιστεί προϋπάρχουσα οφειλή, και εντωμεταξύ μεσολάβησε κήρυξη του οφειλέτη σε κατάσταση πτώχευσης (Καμβυσης, 1982), όπως δηλαδή προκύπτει και από τις διατάξεις του Πτωχευτικού Νόμου⁸¹. Η ακυρότητα δε, αυτή απευθύνεται στην ομάδα των πιστωτών.

Μία ακόμη ρητή απαγόρευση που εισάγει ο νόμος, αναφορικά με την εγγραφή της απλής ναυτικής υποθήκης είναι η απαγόρευση μεταβολής του λιμένα νηολόγησης ή η μετονομασία του ενυπόθηκου πλοίου, εάν δεν προηγηθεί η έγγραφη συναίνεση του ενυπόθηκου δανειστή⁸². Ειδικότερα, η μεταβολή του λιμένα νηολόγησης ή η μετονομασία του πλοίου, επί του οποίου εγγράφηκε ναυτική υποθήκη είναι άκυρη, εάν δεν υπάρχει προηγούμενη έγγραφη συναίνεση των ενυπόθηκων δανειστών. Ο λόγος για τον οποίο θεσπίστηκε η συγκεκριμένη ακυρότητα είναι προκειμένου να εξασφαλίζονται τα συμφέροντα των ενυπόθηκων δανειστών, καθώς αυτοί πρέπει να είναι ενήμεροι για τις μεταβολές που επέρχονται στο πλοίο και επηρεάζουν διαδικαστικές ενέργειες (παραδείγματος χάριν την αρμοδιότητα των δικαστηρίων, στην περίπτωση της μεταβολής του λιμένα νηολόγησης) και επιπλέον, προς αποφυγή συγχύσεων και προστασία των τρίτων συναλλασσόμενων (στην περίπτωση της μετονομασίας του πλοίου) (Καμβυσης, 1982).

Μία τελευταία ακυρότητα, η οποία όμως, δεν αφορά την ίδια την εγγραφή υποθήκης, είναι η ακυρότητα της εκποιητικής δικαιοπραξίας του ενυπόθηκου πλοίου, η οποία επιφέρει απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας, εάν αυτή η εκποιητική δικαιοπραξία έγινε χωρίς την προηγούμενη συναίνεση του ενυπόθηκου δανειστή⁸³.

⁷⁷ Άρθρο 199 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁷⁸ Όπως θα αναλυθούν σε επόμενο κεφάλαιο.

⁷⁹ Εάν η κοινοποίηση της κατάσχεσης έγινε την ίδια ημέρα με την παραχώρηση της υποθήκης, τότε πρέπει να ερευνηθεί ποια πράξη προηγήθηκε πρώτη, οπότε εάν προηγήθηκε η κατάσχεση, τότε η εγγραφή υποθήκης είναι άκυρη. Επίσης, ακόμα και αν αρθεί η κατάσχεση στην παραπάνω περίπτωση, εξακολουθεί να είναι άκυρη η εγγραφή της υποθήκης (Σταυρόπουλος, 1986).

⁸⁰ Άρθρο 200 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁸¹ Άρθρο 537 εδ. 4 Εμπορικού Νόμου.

⁸² Άρθρο 201 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁸³ Άρθρο 202 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

Ειδικότερα, ως εκπονητική δικαιοπραξία εκλαμβάνεται η μεταβίβαση της κυριότητας του ενυπόθηκου πλοίου, η οποία συνεπάγεται την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας, και μπορεί να είναι τόσο η πώληση του ενυπόθηκου πλοίου, όσο και άλλη δικαιοπραξία που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση της κυριότητας του πλοίου, όπως η δωρεά, η ανταλλαγή κλπ (Καμβυσης, 1982).

Περαιτέρω, εφόσον απαιτείται η προηγούμενη συναίνεση του ενυπόθηκου δανειστή, μόνο αυτός έχει έννομο συμφέρον να προτείνει τη συγκεκριμένη ακυρότητα (Σταυρόπουλος, 1986), ενώ υποστηρίζεται και η άποψη, πως η απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας αποτελεί ένα είδος «απώλειας» του πλοίου, οπότε εφαρμόζεται το άρθρο 194 εδ. α' Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, που δίνει το δικαίωμα στο δανειστή να απαιτήσει την εξόφληση ολόκληρου του χρέους από τον οφειλέτη (Καμβυσης, 1982), όπως αναλύθηκε σε προγενέστερο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Συμπληρωματικά, ο νόμος προβλέπει και τη ρύθμιση της τύχης της υποθήκης που προϋπάρχει στο πλοίο, όσο διαρκεί η διαδικασία νηολόγησής του ως ελληνικού, οπότε και αυτή εξακολουθεί να ισχύει⁸⁴, εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της προηγούμενης εγγραφής της σε δημόσιο βιβλίο κατά το δίκαιο της προηγούμενης ιθαγένειας⁸⁵. Επιπλέον, ο νόμος απαιτεί να έχει γίνει καταχώρηση και στο ημεδαπό βιβλίο υποθηκών εντός της προθεσμίας των εξήντα ημερών από τη νηολόγηση του πλοίου ως ελληνικού. Εάν δεν τηρηθούν οι δύο παραπάνω προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος, τότε η υποθήκη επί του πλοίου είναι άκυρη.

2.2.6 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.

Σύμφωνα με τα όσα ισχύουν και στην κοινή υποθήκη του Αστικού Κώδικα, όταν η απαίτηση του ενυπόθηκου δανειστή καταστεί ληξιπρόθεσμη, τότε ο νόμος του παρέχει το δικαίωμα να ασκήσει την ενοχική, ή την εμπράγματη αγωγή⁸⁶. Η διαφορά μεταξύ των δύο αγωγών, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής, έγκειται στο ότι, στην μεν περίπτωση της ενοχικής αγωγής ο ενυπόθηκος δανειστής επιδιώκει την πλήρη ικανοποίηση της απαίτησής του στρεφόμενος κατά παντός υπόχρεου και κατά παντός περιουσιακού στοιχείου, ενώ

⁸⁴ Η συγκεκριμένη νομοθετική πρόβλεψη έχει ως στόχο τη διεθνή συνεργασία μεταξύ των κρατών.

⁸⁵ Άρθρο 203 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁸⁶ Άρθρα 1291-1292 Αστικού Κώδικα.

στην περίπτωση της εμπράγματης αγωγής επιδιώκει την πλήρη ικανοποίηση της αξίωσής του μέχρι το ποσό για το οποίο έχει εγγράψει υποθήκη, μέσω της διαδικασίας της αναγκαστικής κατάσχεσης του πλοίου και της πώλησής του με δημόσιο πλειστηριασμό⁸⁷.

Στη συνέχεια, εάν μεσολαβήσει η διενέργεια πλειστηριασμού και η πώληση του πλοίου, τότε ο ενυπόθηκος δανειστής με απλή ναυτική υποθήκη θα ικανοποιηθεί από το πλειστηρίασμα που θα έχει επιτευχθεί μέσω του διενεργηθέντος πλειστηριασμού, και μέχρι το σημείο στο οποίο εξοφλείται η απαίτησή του, ενώ, ειδικά για την περίπτωση της απλής ναυτικής υποθήκης, δεν είναι δυνατό να υπάρξει συμφωνία μεταξύ του οφειλέτη και του ενυπόθηκου δανειστή για πώληση του πλοίου χωρίς τη διενέργεια πλειστηριασμού⁸⁸.

Τέλος, ως προς την τάξη προτεραιότητας των ενυπόθηκων δανειστών ισχύει ότι και για την κοινή αστική υποθήκη, δηλαδή όλοι οι ενυπόθηκοι δανειστές ικανοποιούνται ανάλογα με τη χρονολογική τάξη της εγγραφής της υποθήκης τους⁸⁹.

2.2.7 ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Ως προς τα υπόλοιπα θέματα που αφορούν τη ναυτική υποθήκη, ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου παραπέμπει στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα που ισχύουν για την κοινή υποθήκη, εφόσον βέβαια δεν είναι ασυμβίβαστες με την έννοια της ναυτικής υποθήκης.

Ειδικότερα, όσον αφορά το θέμα της κατάργησης της ναυτικής υποθήκης, πρέπει να γίνει ο διαχωρισμός ανάμεσα στην απόσβεση και την εξάλειψη αυτής, όπως και στην περίπτωση της κοινής υποθήκης του Αστικού Κώδικα.

⁸⁷ Η διαδικασία που ακολουθείται είναι αυτή της κατάσχεσης ακινήτων (άρθρα 992 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), η οποία εφαρμόζεται στα πλοία, όπως ορίζει το άρθρο 992 παρ. 2 εδ. β ΚΠολΔ, και η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης (άρθρα 904-940 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), όπως θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

⁸⁸ Σε αντίθεση με την περίπτωση της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου (άρθρο 5 ν.δ. 3899/1958), όπου και επιτρέπεται η συμφωνία ανάμεσα στον οφειλέτη και τον ενυπόθηκο δανειστή, με την οποία είναι δυνατή η πώληση του πλοίου χωρίς τη διενέργεια πλειστηριασμού, εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο συμβολαιογραφικό έγγραφο της σύστασης της προτιμώμενης υποθήκης, και εφόσον έχει εγγραφεί στο ναυτικό υποθηκολόγιο.

⁸⁹ Άρθρο 1300 Αστικού Κώδικα, το οποίο εφαρμόζεται αναλογικά.

Απόσβεση, δηλαδή, της ναυτικής υποθήκης επιφέρουν οι παρακάτω αιτίες:

- α)** η απόσβεση της απαίτησης (άρθρο 1317 ΑΚ),
- β)** η καταβολή (ή η δόση, αντί καταβολής), η άφεση χρέους και ο συμψηφισμός,
- γ)** η ολοκληρωτική εξαφάνιση - αλλοίωση του υποθηκευμένου πλοίου (άρθρο 1318 περ. 1 ΑΚ),
- δ)** ο πλειστηριασμός και η καταβολή του εκπλειστηριάσματος (άρθρο 1318 περ. 3 ΑΚ),
- ε)** η σύγχυση (δηλαδή, η σύμπτωση της ιδιότητας του δανειστή με την ιδιότητα του οφειλέτη) (άρθρο 1321 ΑΚ),
- στ)** η παραίτηση από το δικαίωμα της υποθήκης (άρθρο 1318 περ. 2 ΑΚ), και
- ζ)** η παραγραφή της απαίτησης (άρθρο 1320 ΑΚ).

Σχετικά με το δεύτερο στάδιο της κατάργησης της ναυτικής υποθήκης, εφαρμόζονται πάλι οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα για την κοινή υποθήκη, καθώς ακόμα και αν επέλθουν οι ανωτέρω αιτίες απόσβεσης της ναυτικής υποθήκης, και δεν μεσολαβήσει η διαγραφή της από τα βιβλία των υποθηκών, τότε η ναυτική υποθήκη υπάρχει απέναντι στους τρίτους.

Εξάλειψη, λοιπόν, της ναυτικής υποθήκης επιφέρουν οι παρακάτω αιτίες:

- α)** η συναίνεση του δανειστή, με μονομερή δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου (άρθρο 1324 Αστικού Κώδικα), και
- β)** μέσω τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, η οποία είτε ανακαλεί την απόφαση που είχε διατάξει σε πρώτο στάδιο την εγγραφή, είτε διατάσσει την εξάλειψη, και εκδίδεται έπειτα από σχετική αγωγή του έχοντος έννομο συμφέρον προς εξάλειψη της εγγεγραμμένης υποθήκης (άρθρα 1324 και 1330 περ. 2 Αστικού Κώδικα).

2.3 Η ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΗ ΥΠΟΘΗΚΗ ΕΠΙ ΠΛΟΙΟΥ.

Εκτός από το θεσμό της απλής ναυτικής υποθήκης, η έννοια και το περιεχόμενο της οποίας αναλύθηκαν προηγουμένως, εισήχθηκε στο ελληνικό δίκαιο, μέσω του νομοθετικού διατάγματος 3899/1958, ο θεσμός της *«προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης»*. Σκοπός της εισαγωγής του εν λόγω είδους υποθήκης είναι η εξυπηρέτηση της ναυτικής πίστης και η διευκόλυνση της ελληνικής ναυτιλίας, μέσω του διευρυμένου πλαισίου δικαιωμάτων και εξουσιών που παρέχει στον ενυπόθηκο δανειστή, καθώς δύο είναι οι σημαντικότερες διαφορές από το θεσμό της απλής ναυτικής υποθήκης:

α) το δικαίωμα της ανάληψης της διαχείρισης του πλοίου από τον ενυπόθηκο δανειστή, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 ν.δ.3899/1958, και

β) το δικαίωμα εκποίησης του πλοίου χωρίς τη μεσολάβηση της διαδικασίας του πλειστηριασμού, όπως αυτό ρυθμίζεται στο άρθρο 5 ν.δ. 3899/1958.

Συνεπώς, η μεγάλη αλλαγή που επέφερε ο θεσμός της προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης⁹⁰ είναι πως, εάν δεν εξοφληθεί το χρέος απέναντι στον προτιμώμενο ενυπόθηκο δανειστή εκ μέρους του οφειλέτη, τότε ο δανειστής έχει το δικαίωμα της εκποίησης του πλοίου μέσω πλειστηριασμού, ή και άνευ πλειστηριασμού, και επιπλέον τη δυνατότητα να αναλάβει την εκμετάλλευση του πλοίου για δικό του λογαριασμό.

2.3.1 ΣΥΣΤΑΣΗ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ.

Η αρχική διαφοροποίηση του θεσμού της προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης από αυτόν της απλής ναυτικής υποθήκης είναι η δυνατότητα συμφωνίας του οφειλέτη με το δανειστή να αναλάβει ο τελευταίος τη διαχείριση του πλοίου, από τη στιγμή που η απαίτησή του γίνει ληξιπρόθεσμη, όπως επίσης και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση που θα έχει συμφωνηθεί ρητά μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών στο συστατικό έγγραφο της προτιμώμενης υποθήκης⁹¹.

⁹⁰ Ο θεσμός της προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης που εισάγεται με το ν.δ. 3899/1958 ισχύει παράλληλα με το θεσμό της απλής ναυτικής υποθήκης, όπως αυτός κωδικοποιείται στον Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

⁹¹ Άρθρο 1 ν.δ. 3899/1958.

Ειδικότερα, η συμφωνία περί της αναλήψεως της διαχείρισης από το δανειστή είναι απαραίτητο στοιχείο, προκειμένου να συσταθεί η προτιμώμενη υποθήκη, στην περίπτωση που η απαίτηση καταστεί ληξιπρόθεσμη, ενώ όταν συμφωνείται για οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, η ανάληψη της διαχείρισης από το δανειστή είναι προαιρετική (Καμβυσης, 1982).

Περαιτέρω, δεν αποκλείεται από το νόμο η περίπτωση να χορηγηθεί το δικαίωμα της διαχείρισης του ενυπόθηκου πλοίου μετά τη σύσταση και εγγραφή μίας απλής ναυτικής υποθήκης, εάν μεσολαβήσει συμφωνία του οφειλέτη με το δανειστή περί αυτής και μετατραπεί η απλή σε προτιμώμενη ναυτική υποθήκη.

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ενυπόθηκος δανειστής, ο οποίος αναλαμβάνει τη διαχείριση και εκμετάλλευση του πλοίου προς εξασφάλιση των απαιτήσεών του, δεν στερείται του δικαιώματός του περί της άσκησης της ενοχικής ή της εμπράγματης αγωγής, το οποίο του παρέχεται από το νόμο, όπως αναλύθηκε σε προηγούμενο σημείο, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ικανοποίηση της απαίτησής του, όταν το χρέος καταστεί ληξιπρόθεσμο.

Ο τρόπος σύστασης της προτιμώμενης υποθήκης σε πλοίο απαιτεί την τήρηση συμβολαιογραφικού τύπου, δηλαδή μόνο **μέσω συμβάσεως μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή ενώπιον συμβολαιογράφου** για την ελληνική επικράτεια, ενώ για την αλλοδαπή είτε μέσω συμβολαιογραφικού τύπου, όπως ορίζει το ελληνικό δίκαιο, είτε με τον τύπο που ορίζει το δίκαιο της πολιτείας όπου καταρτίζεται η προτιμώμενη υποθήκη⁹². Η τελευταία παρέκκλιση κρίθηκε αναγκαία προς διευκόλυνση των αλλοδαπών πιστωτών (Καμβυσης, 1982), ενώ η υποχρεωτική τήρηση του νόμιμου συμβολαιογραφικού τύπου δικαιολογήθηκε εξαιτίας των ευρύτερων δικαιωμάτων που αποδίδονται στο δανειστή μέσω του θεσμού της προτιμώμενης υποθήκης, και επιπλέον προς διασφάλιση αμφοτέρων των μερών.

Ως προς το περιεχόμενο της σύμβασης με την οποία συστήνεται η προτιμώμενη υποθήκη, ο νόμος απαιτεί την αναφορά και κάποιων επιπλέον στοιχείων, εκτός των στοιχείων που απαιτεί η απλή υποθήκη⁹³. Δηλαδή, εκτός από τα *στοιχεία του δανειστή και του οφειλέτη, την ασφαλιζόμενη απαίτηση και το χρόνο λήξεώς της*, απαιτούνται και τα εξής οριζόμενα στο νόμο στοιχεία:

⁹² Άρθρο 2 ν.δ. 3899/1958.

⁹³ Άρθρο 3 ν.δ. 3899/1958 σε αναλογική εφαρμογή με το άρθρο 196 εδ. β' Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου για την απλή ναυτική υποθήκη.

α) ο τίτλος κτήσης της κυριότητας του πλοίου, το όνομα, το διεθνές διακριτικό σήμα, ο αριθμός νηολογίου, ο λιμένας νηολόγησης, οι διαστάσεις και η χωρητικότητα, το είδος της κινητήριας δύναμης και η δύναμη της μηχανής, και

β) ο διορισμός αντίκλητου, ο οποίος πρέπει να έχει ως τόπο κατοικίας τον τόπο όπου τηρείται το βιβλίο υποθηκών. Στην περίπτωση που δεν αναφέρονται τα παραπάνω στοιχεία, η σύσταση της προτιμώμενης υποθήκης θεωρείται ως **άκυρη** (Καμβυσης, 1982, Σταυρόπουλος, 1986).

Ως προς το αντικείμενο της προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης, ο νόμος ορίζει ότι αυτή συστήνεται:

α) επί πλοίων συνολικής χωρητικότητας μεγαλύτερης των 500 κόρων⁹⁴,

β) επί του ναυπηγούμενου πλοίου, εφόσον αυτό είναι νηολογημένο⁹⁵, οπότε η σύμβαση πρέπει να περιέχει και τα στοιχεία της νηολόγησης, και

γ) επί πλωτών ναυπηγημάτων συνολικής χωρητικότητας μεγαλύτερης των 500 κόρων ή εκτοπίσματος μεγαλύτερου των 1000 τόνων⁹⁶. Επιπλέον, ο νόμος απαιτεί ότι η προτιμώμενη υποθήκη συστήνεται μόνο επί ολόκληρου του πλοίου, άρα δεν μπορεί να συσταθεί σε ιδανικά μερίδια του πλοίου (Καμβυσης, 1982), κάτι που αποτελεί και διαφοροποίηση του θεσμού της προτιμώμενης υποθήκης από αυτόν της απλής ναυτικής υποθήκης, ενώ μία τελευταία διαφορά από το θεσμό της απλής ναυτικής υποθήκης αποτελεί και το γεγονός πως η προτιμώμενη υποθήκη αφορά μόνο εμπορικά πλοία, καθώς μόνο εδώ έχει νόημα η προνομιακή ικανοποίηση των απαιτήσεων του δανειστή, μέσω της ανάληψης της διαχείρισης και της κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης του πλοίου.

2.3.2 ΑΣΦΑΛΙΖΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.

Σε αντίθεση με τα όσα προβλέπονται σχετικά με το θεσμό της κοινής υποθήκης του Αστικού Κώδικα⁹⁷, εάν συσταθεί προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου προς εξασφάλιση απαίτησης, τότε **ασφαλίζεται τόσο το κεφάλαιο όσο και οι**

⁹⁴ Άρθρο 23 ν.δ. 3899/1958.

⁹⁵ Άρθρο 4 εδ. β ν.δ. 3899/1958.

⁹⁶ Άρθρο 1 ν. 457/1976.

⁹⁷ Και ειδικότερα στο άρθρο 1289 Αστικού Κώδικα, το οποίο ορίζει πως μέσω της εγγραφής υποθήκης ασφαλίζεται το κεφάλαιο της απαίτησης, ενώ ως προς τους τόκους ασφαλίζονται μόνο: α) οι καθυστερούμενοι τόκοι ενός έτους πριν την κατάσχεση, και β) οι τόκοι μετά την κατάσχεση ως την πληρωμή του χρέους ή μέχρι να καταστεί αμετάκλητος ο πίνακας κατάταξης.

δεδουλευμένοι τόκοι και τα έξοδα του δανειστή, δηλαδή οι τόκοι της ενυπόθηκης απαίτησης μέχρι την ημέρα της ολοσχερούς εξόφλησης, ακόμη και εάν το κεφάλαιο της ενυπόθηκης απαίτησης δεν εγγράφηκε ως τοκοφόρο⁹⁸.

Ο λόγος για τον οποίο διευρύνθηκε το περιεχόμενο των ασφαλιζόμενων απαιτήσεων στο θεσμό της προτιμώμενης υποθήκης είναι προκειμένου να εναρμονιστεί με τα όσα ισχύουν σε διεθνές επίπεδο και να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η ναυτική πίστη (Καμβυσης, 1982).

2.3.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΟΥ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.

Α) Ένα από τα δικαιώματα που προσδίδει ο νόμος στον ενυπόθηκο δανειστή στην περίπτωση της προτιμώμενης υποθήκης, είναι αυτό της *αναλήψεως της διαχείρισης του πλοίου*⁹⁹, ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία το πλοίο εκτελεί έναν καθορισμένο πλου, οπότε και από εκείνη τη στιγμή ο δανειστής καταλαμβάνει την κατοχή του πλοίου, προκειμένου να το εκμεταλλεύεται για δικό του λογαριασμό και προκειμένου να εισπράξει την απαίτησή του^{100, 101}.

Σε αυτή την περίπτωση, ο οφειλέτης διατηρεί το δικαίωμα της κυριότητα επί του πλοίου, δηλαδή μπορεί να το πουλήσει, να το υποθηκεύσει ή να το παραχωρήσει σε τρίτο, αλλά δεν έχει δικαίωμα ανάμειξης στη διαχείρισή του.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της περιόδου, κατά την οποία ο δανειστής έχει αναλάβει τη διαχείριση του πλοίου για δικό του λογαριασμό, μπορεί να προβαίνει σε κάθε ενέργεια και δικαιοπραξία που συμβάλλει στην άσκηση του δικαιώματος διαχείρισης και εκμετάλλευσης, αλλά όχι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους από την προθεσμία προς εξόφληση της απαίτησης που έχει ταχθεί απέναντι στον οφειλέτη¹⁰². Από το γράμμα του νόμου, δε, συνάγεται πως αφού η ανάληψη της διαχείρισης από το δανειστή έχει ως σκοπό την εξόφληση της απαίτησης, αυτός οφείλει να εκμεταλλεύεται το πλοίο με σύνεση και επιμέλεια, και μόνο προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο ανωτέρω σκοπός (Καμβυσης, 1982). Συνεπώς, στο ίδιο πνεύμα

⁹⁸ Βλ. Εφ.Πειραιά 1035/1979, ΠειρΝ τόμος 2, σελ. 38

⁹⁹ Όπως προβλέπεται στο άρθρο 1 ν.δ. 3899/1958

¹⁰⁰ Άρθρο 9 ν.δ. 3899/1958.

¹⁰¹ Στην προκειμένη περίπτωση, η διαχείριση λήγει μόλις εξοφληθεί η απαίτηση (άρθρο 13 ν.δ. 3899/1958) (Σταυρόπουλος, 1986).

¹⁰² Άρθρο 10 ν.δ. 3899/1958.

κινείται και η διάταξη του νόμου¹⁰³ που προβλέπει πως όσα ποσά περιέρχονται στο δανειστή, κατά το χρονικό διάστημα που αυτός ασκεί τη διαχείριση, συμψηφίζονται με την απαίτησή του, αφού προηγουμένως αφαιρεθούν οι δαπάνες, δηλαδή το καθαρό υπόλοιπο, ενώ απαγορεύεται η διάθεση των παραπάνω ποσών για άλλο σκοπό (Σταυρόπουλος, 1986).

Τέλος, σχετικά με το δικαίωμα του δανειστή να αναλάβει τη διαχείριση του πλοίου, προς εξόφληση των απαιτήσεών του, ο νόμος ρητά προβλέπει πως από τη στιγμή που εξοφλείται με οποιοδήποτε τρόπο η απαίτηση του ενυπόθηκου δανειστή, παύει και η διαχείριση που αυτός ασκεί επί του πλοίου εξ αυτού του λόγου¹⁰⁴.

B) Εκτός του παραπάνω δικαιώματος που παρέχει ο θεσμός της προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης στο δανειστή, καθιερώνεται και ακόμη ένα δικαίωμα του ενυπόθηκου (με προτιμώμενη υποθήκη) δανειστή, στην περίπτωση που ο οφειλέτης καταστεί υπερήμερος και το χρέος του ληξιπρόθεσμο, που περιλαμβάνει *«...δικαίωμα προς μείζονα διασφάλιση της απαιτήσεώς του, περιλαμβανομένης και της εκποίησης του πλοίου άνευ πλειστηριασμού.»* (άρθρο 5 ν.δ. 3899/1958)¹⁰⁵.

Στην πρακτική, βέβαια, εξαιτίας των κινδύνων που ενσωματώνει το παραπάνω δικαίωμα του δανειστή προς τον οφειλέτη και προς αποφυγή καταχρηστικής άσκησης του παραπάνω δικαιώματος κατά του οφειλέτη, ο παραπάνω αναφερόμενος όρος περιλαμβάνει και κάποιους διασφαλιστικούς όρους για τον οφειλέτη, όπως για παράδειγμα την προηγούμενη προειδοποίηση από τον ενυπόθηκο δανειστή και τη δημοσίευση της αναγγελίας που αφορά την εκποίηση του πλοίου (Καμβυσης, 1982).

Σχετικά με τα διάφορα δικαιώματα που έχει ο ενυπόθηκος δανειστής απέναντι στον οφειλέτη, στην περίπτωση υπερημερίας του, εκτός από το αναφερόμενο δικαίωμα της εκποίησης του πλοίου χωρίς πλειστηριασμό, υπάρχουν και άλλα δικαιώματα, τα οποία δεν αναφέρονται ούτε εξειδικεύονται στο νόμο, αλλά γίνεται

¹⁰³ Άρθρο 11 ν.δ. 3899/1958.

¹⁰⁴ Άρθρο 13 ν.δ. 3899/1958.

¹⁰⁵ Σε αντίθεση με την περίπτωση της απλής ναυτικής υποθήκης, όπου και δεν επιτρέπεται η συμφωνία ανάμεσα στον οφειλέτη και τον ενυπόθηκο δανειστή, με την οποία είναι δυνατή η πώληση του πλοίου χωρίς τη διενέργεια πλειστηριασμού, όπως αναλύθηκε σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής.

δεκτό στην πράξη πως στο σώμα των καταρτιζόμενων συμβάσεων της προτιμώμενης υποθήκης αυτά συμπεριλαμβάνονται και καταγράφονται¹⁰⁶.

Ειδικότερα, ο με προτιμώμενη υποθήκη εξασφαλισθείς δανειστής, ακόμη και μετά την ανάληψη της διαχείρισης του πλοίου, διατηρεί το δικαίωμα να απαιτήσει την εξόφληση του χρέους μέσω της αναγκαστικής πώλησης του πλοίου¹⁰⁷, και με τη διαδικασία που καθιερώνει ο νόμος¹⁰⁸, και αφορά τις αποφάσεις αλλοδαπών δικαστηρίων, η οποία είναι ιδιαίτερος σύντομη και καθιερώθηκε προς αποφυγή επιβραδύνσεων, και η οποία έχει ως εξής: Αρμόδιο δικαστικό όργανο που δίνει την εντολή προς εκτέλεση είναι ο Πρόεδρος Πρωτοδικών του Μονομελούς Πρωτοδικείου, ενώ στη συζήτηση καλούνται ο οφειλέτης και οι τυχόν προηγούμενοι απλοί ή προτιμώμενοι ενυπόθηκοι δανειστές, και επιπλέον δεν δίνεται η δυνατότητα άσκησης ένδικου μέσου. Τέλος, η εκτέλεση της απόφασης λαμβάνει χώρα εντός 24 ωρών από την κοινοποίηση του αντιγράφου της απόφασης του δικαστηρίου.

Στην περίπτωση, δε, κατά την οποία το χρέος καταστεί ληξιπρόθεσμο, τότε δεν αποκλείεται στο δανειστή να ασκήσει τα δικαιώματά του της ενοχικής και της εμπράγματης αγωγής, που του παρέχονται αναλογικά με την περίπτωση της κοινής αστικής υποθήκης, που περιλαμβάνουν και την πώληση του πλοίου μέσω της διαδικασίας της αναγκαστικής κατάσχεσης και πώλησής του με δημόσιο πλειστηριασμό, οπότε ο δανειστής ικανοποιείται από το εκπλειστηρίασμα που θα έχει επιτευχθεί μέσω του διενεργηθέντος πλειστηριασμού.

Γ) Ένα ακόμη δικαίωμα, που παρέχεται στον προτιμώμενο ενυπόθηκο δανειστή είναι να προβαίνει στην **ασφάλιση του πλοίου**, εφόσον δεν υπάρχει αντίστοιχη ασφαλιστική κάλυψη, με δαπάνες του οφειλέτη¹⁰⁹. Η εν λόγω πρόβλεψη αντιστοιχεί με τις ρυθμίσεις του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου ως προς την απλή ναυτική υποθήκη¹¹⁰, και εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου. Και εδώ, εάν δε γίνει καταβολή των ασφαλίσεων από τον οφειλέτη, ο προτιμώμενος ενυπόθηκος δανειστής μπορεί να απαιτήσει την άμεση εξόφληση του χρέους του.

¹⁰⁶ Για παράδειγμα, το δικαίωμα της ασφάλισης του πλοίου από τον δανειστή, το δικαίωμα του δανειστή για συναίνεση ως προς τη ναύλωση του πλοίου, το δικαίωμα του δανειστή προς την κατά την κρίση του επιθεώρηση του πλοίου, το διορισμό πράκτορα της προτίμησης του δανειστή κ.α. (Καμβύσης, 1982).

¹⁰⁷ Άρθρο 8 ν.δ. 3899/1958.

¹⁰⁸ Άρθρο 6 παρ. 1 εδ. β, και παρ. 2-4 του ίδιου άρθρου του ν.δ/τος 3899/1958.

¹⁰⁹ Άρθρο 18 ν.δ. 3899/1958.

¹¹⁰ Άρθρο 198 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

2.3.4 Η ΑΞΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ.

Α) Σύμφωνα με το νόμο¹¹¹, ρυθμίζεται η τύχη προϋπαρχόντων ενυπόθηκων δανειστών – απλών ή προτιμώμενων – από αυτόν που αναλαμβάνει τη διαχείριση του πλοίου για λογαριασμό του, προς εξόφληση των απαιτήσεών του, διότι τα δικαιώματα των προηγούμενων δανειστών δεν θίγονται, παρ' όλα αυτά επηρεάζονται. Για το λόγο αυτό, παρέχεται η **δυνατότητα στους προηγούμενους δανειστές να απαιτήσουν την άμεση εξόφληση των χρεών τους εκ μέρους του οφειλέτη**, και στην περίπτωση που άλλος μεταγενέστερος προτιμώμενος δανειστής αναλαμβάνει τη διαχείριση του πλοίου, ακόμη και εάν το χρέος του οφειλέτη απέναντί τους δεν έχει γίνει ληξιπρόθεσμο.

Σε αυτή την περίπτωση, ακολουθείται η διαδικασία της εκτελέσεως, όπως περιγράφηκε σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής, και όπως ρυθμίζεται από το άρθρο 6 του νομοθετικού διατάγματος 3899/1958, ενώ ταυτόχρονα, ως συνέπεια, θα διακοπεί η άσκηση της διαχείρισης του πλοίου από τον μεταγενέστερο προτιμώμενο δανειστή (Καμβυσης, 1982. Σταυρόπουλος, 1986). Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό, και εμφανίζεται σαν ένα είδος «τιμωρίας» απέναντι στο μεταγενέστερο προτιμώμενο δανειστή, είναι πως αυτός γνώριζε την ύπαρξη των προγενέστερων ενυπόθηκων δανειστών, καθώς οι υποθήκες που ενεγράφησαν από εκείνους είχαν δημοσιευθεί στα δημόσια βιβλία υποθηκών, και παρ' όλα αυτά, δέχθηκε να γίνει και αυτός δανειστής με σειρά ικανοποίησης των απαιτήσεών του μεταγενέστερη, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Β) Μία ακόμη περίπτωση αξίωσης προς άμεση εξόφληση του χρέους αποτελεί η ρύθμιση του νόμου σχετικά με την **περίπτωση της απώλειας του πλοίου ή της ουσιώδους βλάβης του**¹¹², οπότε και παρέχεται το δικαίωμα στον προτιμώμενο ενυπόθηκο δανειστή να απαιτήσει την άμεση εξόφληση του χρέους του, εκτός εάν οι βλάβη του πλοίου δεν οφείλεται σε πταίσμα του οφειλέτη, ακριβώς δηλαδή, με ότι ισχύει και στην περίπτωση της απλής ναυτικής υποθήκης στον Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹¹¹ Άρθρο 14 ν.δ. 3899/1958.

¹¹² Άρθρο 19 ν.δ. 3899/1958, σε αναλογική εφαρμογή με το άρθρο 194 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου και σε συνδυασμό με το άρθρο 198 εδ. δ Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

Γ) Τέλος, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο, την απαίτηση για άμεση εξόφληση του χρέους μπορεί να επιδιώξει ο προτιμώμενος ενυπόθηκος δανειστής και *στην περίπτωση που ο οφειλέτης δεν καταβάλλει τα ασφάλιστρα*¹¹³.

2.3.5 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΥΠΟΘΗΚΩΝ.

Α) Μία από τις ενέργειες σχετικά με την προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίων, η οποία πρέπει να σημειώνεται και να δημοσιεύεται στα βιβλία υποθηκών είναι *η ανάληψη της διαχείρισης από το δανειστή* για λογαριασμό του¹¹⁴, και προκειμένου να εξοφληθούν τα χρέη του, ως συνέπεια του σχετικού δικαιώματος που του παρέχει ο νόμος. Ειδικότερα, ως άμεση απόρροια της αρχής της δημοσιότητας, ο δανειστής υποχρεούται να γνωστοποιήσει στο φύλακα του υποθηκολογίου την ανωτέρω πράξη αλλαγής διαχείρισης «*αμελλητί*», προκειμένου να σημειωθεί αυτή, ενώ και η παύση της διαχείρισης πρέπει να γνωστοποιείται και αυτή, προκειμένου να σημειώνεται στα βιβλία υποθηκών με τον ανωτέρω τρόπο¹¹⁵.

Β) Η διαδικασία της εγγραφής της προτιμώμενης υποθήκης στα βιβλία υποθηκών, όπως και της πράξης εξάλειψής της, αποτελεί νομοθετική πρόβλεψη¹¹⁶, αποτελώντας αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου να συσταθεί η προτιμώμενη υποθήκη, σύμφωνα με την οποία είναι απαραίτητο η εγγραφή της να γίνεται εκ μέρους του φύλακα του υποθηκολογίου άμεσα («*αμελλητί*») στο βιβλίο υποθηκών, το οποίο είναι υποχρεωμένος ο πλοίαρχος του πλοίου να το κατέχει στο πλοίο, μαζί με τα υπόλοιπα ναυτιλιακά έγγραφα που ορίζει ο νόμος¹¹⁷,¹¹⁸. Ο λόγος για τον οποίο

¹¹³ Άρθρο 18 ν.δ. 3899/1958.

¹¹⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 7 ν.δ. 3899/1958.

¹¹⁵ «*Εις περίπτωση μη σημειώσεως εις το υποθηκολόγιον της αναλήψεως της διαχειρίσεως του ενυπόθηκου πλοίου υπό του προτιμώμενου ενυπόθηκου δανειστού, δι' οιονδήποτε λόγον, τότε οι καλής πίστεως τρίτοι νομίμως συναλλάσσονται μετά του ενυπόθηκου οφειλέτου – πλοιοκτήτου. Επίσης, επί μη σημειώσεως της παύσεως της διαχειρίσεως, οι καλής πίστεως τρίτοι νομίμως συναλλάσσονται μετά του ενυπόθηκου δανειστού.*» (Καμβυσης, *Ιδιωτικών Ναυτικών Δίκαιον*, 1982, σελ. 556).

¹¹⁶ Άρθρα 15-17 ν.δ. 3899/1958.

¹¹⁷ Άρθρο 42 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου: «*Ο πλοίαρχος οφείλει να έχη εν τω πλοίο πάντα τα κεκανονισμένα ναυτιλιακά έγγραφα και βιβλία, ιδία δε το έγγραφον εθνικότητος του πλοίου, το πιστοποιητικόν πλωϊμότητος, το πρωτόκολλον καταμετρήσεως της χωρητικότητος του πλοίου, το ναυτολόγιον, το ποινολόγιον, τα φορτωτικά έγγραφα, τα αποδεικτικά εκπληρώσεως των τελωνειακών υποχρεώσεων, πιστοποιητικόν περί των εγγεγραμμένων επί του πλοίου υποθηκών και κατασχέσεων.*»

θεσπίζεται η συγκεκριμένη υποχρέωση είναι η λειτουργία της αρχής της δημοσιότητας, προκειμένου να ενημερώνονται όσο το δυνατόν ευκολότερα οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι – συναλλασσόμενοι.

Επιπλέον, η απαίτηση του νόμου να σημειώνεται η προτιμώμενη υποθήκη στο υποθηκολόγιο από το ναυτικό υποθηκοφύλακα αμελλητί προκύπτει και από την ειδικότερη πρόβλεψη του νόμου, σύμφωνα με την οποία, ακόμα και εάν το πλοίο βρίσκεται σε άλλη περιφέρεια από αυτήν του φύλακα του υποθηκολογίου, τότε η σημείωση στο βιβλίο υποθηκών του πλοίου γίνεται από τη λιμενική, ή προξενική, αρχή της περιφέρειας όπου βρίσκεται το πλοίο, έπειτα από αίτηση του αρμόδιου υποθηκοφύλακα, η οποία υποβάλλεται είτε ταχυδρομικώς, είτε τηλεγραφικώς, είτε με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο¹¹⁹.

Περαιτέρω, ο νόμος ορίζει τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει η σημείωση της εγγραφής προτιμώμενης υποθήκης στο πλοίο και της εξάλειψής της, τα οποία είναι απαραίτητο να αναφέρονται, προκειμένου να λαμβάνουν ακριβή γνώση οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι, σχετικά με τον τίτλο εγγραφής υποθήκης και τα στοιχεία του δανειστή, όπως επίσης για το ύψος του οφειλόμενου ποσού και το χρόνο λήξεως του χρέους¹²⁰.

Ο νόμος, περαιτέρω, προβλέπει¹²¹ πως και στην περίπτωση κατά την οποία το πλοίο αποκτά την ελληνική ιθαγένεια, η προϋφιστάμενη προτιμώμενη υποθήκη εξακολουθεί να ισχύει, εφόσον έχει υπάρξει δημοσίευσή της σε δημόσια βιβλία σύμφωνα με το δίκαιο της προηγούμενης ιθαγένειας, και επιπλέον τηρηθεί και η προθεσμία των εξήντα ημερών από τη νηολόγηση του πλοίου ως ελληνικού, προκειμένου να δημοσιευθεί στα ελληνικά βιβλία υποθηκών¹²².

Η πιο σημαντική απόρροια της εγγραφής της προτιμώμενης υποθήκης στα βιβλία υποθηκών είναι η τήρηση της αρχής της χρονικής προτεραιότητας¹²³, καθώς η χρονική σειρά εγγραφής της υποθήκης μπορεί να καθορίσει την προτεραιότητα των

¹¹⁸ Καθώς επίσης και επικυρωμένο από τον φύλακα του υποθηκολογίου αντίγραφο του συστατικού εγγράφου της υποθήκης, η οποία βαρύνει το πλοίο (άρθρο 17 ν.δ. 3899/1958), και πρέπει να επιδεικνύεται από τον πλοίαρχο, σε όποιον έχει έννομο συμφέρον, προκειμένου να γνωρίζει τις βαρύνουσες το πλοίο υποθήκες (Καμβύσης, 1982).

¹¹⁹ Άρθρο 15 εδ. β ν.δ. 3899/1958.

¹²⁰ Άρθρο 16 ν.δ. 3899/1958.

¹²¹ Άρθρο 20 ν.δ. 3899/1958.

¹²² Σε αντιστοιχία με το άρθρο 203 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου για την απλή ναυτική υποθήκη.

¹²³ Άρθρο 21 ν.δ. 3899/1958.

δανειστών ως προς την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους και την εξόφληση των χρεών τους εκ μέρους του οφειλέτη – πλοιοκτήτη.

Αυτό σημαίνει πως, η χρονική προτεραιότητα δεν διαχωρίζει την ύπαρξη απλής ναυτικής υποθήκης ή προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου ως προς το ποια από τις δύο προηγείται σε σειρά, καθώς ο διαχωρισμός τους γίνεται μόνο ως προς τα δικαιώματα που παρέχει η εγγραφή κάθε μιας στο πλοίο, συνεπώς, εάν προηγείται χρονικά μία απλή ναυτική υποθήκη από μία προτιμώμενη υποθήκη, τότε ικανοποιείται πρώτα η απλή ναυτική υποθήκη (Καμβυσης, 1982).

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

3. ΤΑ ΝΑΥΤΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ.

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, ο λόγος ύπαρξης της υποθήκης, είτε με τη μορφή της απλής ναυτικής υποθήκης, είτε με αυτήν της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου, είναι η εξασφάλιση των απαιτήσεων του ενυπόθηκου ναυτλιακού δανειστή και η ικανοποίηση των απαιτήσεών του με προνομιακό τρόπο, σε σχέση με άλλους, συνυπάρχοντες με αυτόν, απλούς δανειστές¹²⁴.

Υπάρχουν, ωστόσο, και ορισμένες περιπτώσεις, στις οποίες δεν ισχύει ο παραπάνω κανόνας της κατά προνομιακό τρόπο ικανοποίησης των απαιτήσεων των ενυπόθηκων δανειστών, για το λόγο πως, ο νόμος έχει εισάγει το **θεσμό των ναυτικών προνομίων**¹²⁵, τα οποία έχουν προτεραιότητα με αποκλειστικό τρόπο σε σχέση με τη ναυτική υποθήκη – απλή ή προτιμώμενη. Αυτό σημαίνει πως τα ναυτικά προνόμια, όπως αυτά ρητά αναφέρονται στο νόμο, αποδίδουν ιδιαίτερη προστασία σε ορισμένες κατηγορίες δανειστών (Σταυρόπουλος, 1986), και επιπλέον, ικανοποιούνται πριν από τις απαιτήσεις των ενυπόθηκων δανειστών¹²⁶, οι οποίες είναι ασφαλισμένες με υποθήκη.

3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ.

Με την εισαγωγή του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, και εξαιτίας της ανάγκης που υπήρχε προς εξασφάλιση ευκολίας για ανεύρεση δανειακών κεφαλαίων από τους έλληνες πλοιοκτήτες, τα ναυτικά προνόμια που εισήχθησαν είναι **ελάχιστα και ρητά αναφερόμενα στο νόμο**, καθώς εισάγονται μόνο τέσσερις τάξεις ναυτικών προνομίων¹²⁷.

Ειδικότερα, ο νόμος διασφαλίζει πως μόνο συγκεκριμένες κατηγορίες απαιτήσεων μπορούν να προηγούνται της υποθήκης ως προς την ικανοποίησή τους, και αυτές έχουν ως σκοπό την **προστασία δανειστών που βασίζονται στο πλοίο και**

¹²⁴ Δηλαδή με δανειστές του οφειλέτη – κυρίου του πλοίου, οι οποίοι δεν έχουν εγγράψει υποθήκη επί του πλοίου, συνεπώς δεν έχουν ασφαλίσει τις απαιτήσεις τους, και θα ικανοποιηθούν έπειτα από τους ενυπόθηκους δανειστές.

¹²⁵ Και ειδικότερα στα άρθρα 205-209 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹²⁶ Όπως συνάγεται από το άρθρο 205 εδ. β Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου και από το άρθρο 22 ν.δ. 3899/1958.

¹²⁷ Άρθρο 205 εδ. α Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, όπως θα αναλυθούν στη συνέχεια.

στο ναύλο, γι' αυτό το λόγο τους αποδίδεται η δυνατότητα προνομιακής ικανοποίησης των απαιτήσεών τους. Δηλαδή, τα ναυτικά προνόμια έχουν ειδικό χαρακτήρα, καθώς ασκούνται μόνο επί ορισμένων περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, δηλαδή μόνο επί του πλοίου και του ναύλου¹²⁸, ενώ επίσης, έχουν **αποκλειστικό χαρακτήρα**, υπό την έννοια ότι προηγούνται από κάθε άλλο προνόμιο που έχει θεσπιστεί.

Μία ακόμη σημαντική διαφορά των ναυτικών προνομίων σε σχέση με την υποθήκη είναι η **έλλειψη της δημοσιότητας**, υπό την έννοια ότι οι απαιτήσεις που απολαμβάνουν προνομιακής ικανοποίησης ως ναυτικά προνόμια δεν δημοσιεύονται και δεν εγγράφονται στα δημόσια βιβλία υποθηκών, προκειμένου να συσταθούν και να παράγουν αποτελέσματα, όπως συμβαίνει στην υποθήκη, αλλά ισχύουν εκ του νόμου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, δε, η γνώση της ύπαρξης των ναυτικών προνομίων είναι δυσχερής, ή ακόμα και άγνωστη, εξαιτίας της παραπάνω έλλειψης δημοσιότητας (Καμβυσης, 1982).

Όσον αφορά στο αντικείμενο των ναυτικών προνομίων, όπως προαναφέρθηκε, αυτά έχουν ως αντικείμενο:

α) το πλοίο, όπως αυτό νοείται και ορίζεται στο άρθρο 1 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, μαζί με τα συστατικά και παραρτήματά του¹²⁹, και

β) το ναύλο, ο οποίος νοείται ως το οφειλόμενο ποσό στον πλοιοκτήτη κατά το χρόνο που επιβάλλεται η κατάσχεση, και μάλιστα επί του συνόλου του ναύλου που είχε συμφωνηθεί, και όχι επί των καθαρών κερδών μόνο (Καμβυσης, 1982). Περαιτέρω, ο νόμος δίνει τη δυνατότητα στον προνομιούχο δανειστή να στραφεί ή στο ναύλο ή μόνο στο πλοίο, ή και στα δύο, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του.

¹²⁸ Αντίθετα, τα **γενικά προνόμια** που προβλέπονται στο αστικό δίκαιο (άρθρα 975-977 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), ασκούνται επί όλων των περιουσιακών στοιχείων ενός οφειλέτη, επί των οποίων επιβάλλεται η κατάσχεση, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των δανειστών, ενυπόθηκων ή μη.

¹²⁹ Όχι όμως και το ναυπηγούμενο πλοίο, καθώς αυτό δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο ναυτικών προνομίων, διότι μόνο για την εφαρμογή διατάξεων, ορισμένων ειδικώς στο νόμο, εξομοιώνεται ως πλοίο (Καμβυσης, 1982).

3.2 ΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΕΙΡΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου καθορίζει τέσσερις τάξεις ναυτικών προνομίων, όπως αυτές αναφέρονται περιοριστικά στο άρθρο 205 εδ. α του άνω νόμου¹³⁰, ενώ η ικανοποίησή τους γίνεται κατά σειρά προτεραιότητας, όπως δηλαδή αναφέρονται.

Ειδικότερα, στην **πρώτη τάξη των ναυτικών προνομίων** ανήκουν τέσσερις κατηγορίες εξόδων, οι οποίες συντρέχουν και είναι οι εξής¹³¹ :

α) οι φόροι που είναι συναφείς προς τη ναυσιπλοΐα, οι φόροι δηλαδή, που αφορούν το πλοίο ως μεταφορικό μέσο.

β) τα δικαστικά έξοδα, τα οποία έγιναν προς το κοινό συμφέρον των δανειστών. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται δαπάνες που έγιναν κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής κατάσχεσης και του πλειστηριασμού, διότι από αυτές ωφελούνται όλοι οι δανειστές, καθώς μέσω αυτών των διαδικασιών επιτυγχάνεται η ικανοποίηση των απαιτήσεων των άνω προνομιούχων δανειστών, και ειδικότερα δαπάνες εκποίησης του πλοίου και τα έξοδα εκτέλεσης προκειμένου να εξοφληθεί ληξιπρόθεσμη απαίτηση μέσω δημόσιου πλειστηριασμού¹³². Επιπλέον, από το γράμμα του νόμου προκύπτει πως σε αυτή την κατηγορία της πρώτης τάξης των ναυτικών προνομίων δεν περιλαμβάνονται τα δικαστικά έξοδα που έγιναν για το συμφέρον ενός μόνο δανειστή, συνεπώς δεν ικανοποιούνται προνομιακά.

γ) τα τέλη και δικαιώματα, τα οποία βαρύνουν το πλοίο. Στη συγκεκριμένη κατηγορία περιλαμβάνονται τα τέλη, τα οποία επιβάλλονται υπέρ διαφόρων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ή υπέρ διαφόρων οργανισμών, ενώ δεν υπάγονται στην εν λόγω κατηγορία τα τέλη που δεν βαρύνουν το πλοίο, και τα τέλη που βαρύνουν τρίτους, όπως για παράδειγμα οι δαπάνες φορτοεκφόρτωσης, οπότε δεν ικανοποιούνται προνομιακά.

¹³⁰ Όπως αυτό είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 1 παρ. 15 του ν. 1711/1987 και όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 214 του ν. 4072/2012 (ΦΕΚ Α 86/11.4.2012).

¹³¹ Άρθρο 205 εδ α περ. α Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹³² Για παράδειγμα, στην περίπτωση της μεταβίβασης της κυριότητας του πλοίου προς εξασφάλιση απαίτησης, που προβλέπεται στο άρθρο 193 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου και αναλύθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο.

δ) τα δικαιώματα που πηγάζουν από τη ναυτολόγηση των ναυτικών του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν ή επιβάλλονται από το Γραφείο Ευρέσεως Ναυτικής Εργασίας υπέρ του Κεφαλαίου Ανεργίας και Ασθενείας Ναυτικών (Κ.Α.Α.Ν.). Ειδικότερα, το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, και έχει ως σκοπό την ασφάλιση των ελλήνων ναυτικών, ενώ ως προνομιούχα δικαιώματα στην πρώτη τάξη ναυτικών προνομίων θεωρούνται οι εισφορές των ναυτικών και των πλοιοκτητών, οι οποίες παρακρατούνται από τους πλοιοκτήτες από το μισθό των ναυτικών, και αποδίδονται στο ταμείο μαζί με τις εργοδοτικές εισφορές (Καμβυσης, 1982).

Στη **δεύτερη τάξη των ναυτικών προνομίων** ανήκουν οι εξής κατηγορίες απαιτήσεων:

α) οι απαιτήσεις του πλοιάρχου και του πληρώματος που πηγάζουν από τη σύμβαση εργασίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ικανοποιείται προνομιακά στη δεύτερη τάξη ο μισθός και οι υπόλοιπες παροχές, που έχουν τον χαρακτήρα του μισθού, δηλαδή για παράδειγμα, η υπερωριακή εργασία, το επίδομα άδειας και η απαίτηση προς αποζημίωση σε περίπτωση ναυτεργατικού ατυχήματος, καθώς και οποιαδήποτε άλλη απαίτηση θεωρείται ότι πηγάζει από τη σύμβαση εργασίας. Ως πλήρωμα, δε, νοούνται όχι μόνο οι ναυτικοί, οι οποίοι έχουν υπογράψει σύμβαση ναυτολόγησης, όπως απαιτεί ο νόμος, αλλά και άλλα πρόσωπα, τα οποία παρέχουν εργασία, είτε καθαρά ναυτική είτε όχι¹³³.

β) τα έξοδα φύλαξης και συντήρησης του πλοίου, από τη στιγμή του κατάπλου μέχρι τον τελευταίο λιμένα. Στην εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνονται τα παραπάνω έξοδα, τα οποία καταβάλλει ο δανειστής και γίνονται προς το συμφέρον όλων των δανειστών, όπως για παράδειγμα, τα έξοδα που γίνονται προς μετακίνηση του πλοίου εντός του ίδιου λιμένα, τα έξοδα προς άντληση υδάτων από το πλοίο, και εν γένει έξοδα συντηρήσεως του πλοίου. Εξαιρούνται και δεν κατατάσσονται προνομιακά στην δεύτερη τάξη ναυτικών προνομίων τα έξοδα που γίνονται για τον εκσυγχρονισμό του πλοίου, ή άλλα έξοδα που γίνονται για πολυτελείς δαπάνες στο πλοίο, καθώς αυτά στοχεύουν στην αύξηση της αξίας του πλοίου και όχι απλώς στη συντήρησή του (Καμβυσης, 1982). Ως τελευταίος λιμένας θεωρείται εκείνος, στον

¹³³ Για παράδειγμα οι ιατροί και οι νοσοκόμοι, εκτός εάν η εργασία που προσφέρουν τα πρόσωπα αυτά δεν συμβάλλει στην εκπλήρωση της ναυτικής αποστολής του πλοίου (Καμβυσης, 1982).

οποίο κατέπλευσε το πλοίο πριν ακολουθήσει η εκποίησης του, ή η αναγκαστική κατάσχεσή του¹³⁴.

Στην **τρίτη τάξη των ναυτικών προνομίων** συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα και οι αμοιβές εξαιτίας επιθάλασσιας αρωγής διασώσεως και ναυαγιάρεσης, υπό την έννοια ότι αυτά τα έξοδα γίνονται προκειμένου να διαφυλαχθεί το ίδιο το πλοίο και η οικονομική του αξία, προς το συμφέρον των προνομιούχων δανειστών, καθώς από εκεί πρόκειται να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις τους.

Τέλος, στην **τέταρτη τάξη των ναυτικών προνομίων** ανήκουν οι οφειλόμενες αποζημιώσεις στα πλοία, τους επιβάτες και τα φορτία, λόγω συγκρούσεως ή προσκρούσεως πλοίων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν απασχολεί το νόμο σε ποιο από τα πλοία βρίσκονταν τα πρόσωπα ή το φορτίο που ζημιώθηκαν (Καμβυσης, 1982).

Σχετικά με την ικανοποίηση των προνομιούχων απαιτήσεων, ο νόμος ορίζει ότι αυτές ικανοποιούνται πριν από την υποθήκη, καθώς τα προνόμια προηγούνται της υποθήκης¹³⁵. Συνεπώς, εάν γίνει πλειστηριασμός του πλοίου, τότε από το εκπλειστηρίασμα που θα επιτευχθεί θα ικανοποιηθούν πρώτα οι προνομιούχες απαιτήσεις, όπως αναφέρονται παραπάνω, και στη συνέχεια θα ικανοποιηθούν οι ενυπόθηκες απαιτήσεις – είτε είναι εξασφαλισμένες με απλή ναυτική υποθήκη είτε με προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου¹³⁶.

Εάν υπάρχουν άλλοι δανειστές, οι οποίοι δεν κατέχουν προνόμιο, ούτε εξασφαλίστηκαν οι απαιτήσεις τους με υποθήκη, τότε αυτοί θα ικανοποιηθούν τελευταίοι, ως απλοί δανειστές. Επίσης, από το γράμμα του νόμου προκύπτει ότι, εάν το εκπλειστηρίασμα δεν επαρκεί για να ικανοποιηθούν οι ενυπόθηκοι δανειστές, τότε θα ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις μόνο των προνομιούχων δανειστών, και μάλιστα όλων των τάξεων (Καμβυσης, 1982)

Επιπλέον, ως προς τη σειρά κατάταξης των προνομιούχων απαιτήσεων, και όπως προκύπτει από το νόμο, οι προνομιούχες απαιτήσεις που ανήκουν στην πρώτη

¹³⁴ Οι εν λόγω διαδικασίες θα αναλυθούν σε επόμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής.

¹³⁵ Άρθρο 205 εδ. β Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹³⁶ Βλ. τη σχετική απόφαση 766/2007 Εφ Πειραιά, Πειραιϊκή Νομολογία 2007, τόμος 29, σελ. 478.

τάξη ικανοποιούνται πρώτες, ενώ εκείνες που ανήκουν στη δεύτερη τάξη ικανοποιούνται έπειτα από τις πρώτες, και ούτω καθεξής¹³⁷.

Επιπλέον, ο νόμος ορίζει πως όλες οι προνομιούχες απαιτήσεις που ανήκουν στην ίδια τάξη ικανοποιούνται και κατατάσσονται «*συμμέτρως*», και αφορά την περίπτωση, κατά την οποία το εκπλειστηρίασμα δεν αρκεί για την ικανοποίηση όλων των απαιτήσεων που ανήκουν στην ίδια τάξη. Ειδικά, δε, στην περίπτωση της τρίτης τάξης των προνομιακών απαιτήσεων, δηλαδή τα έξοδα και τις αμοιβές εξαιτίας επιθάλασσιας αρωγής διασώσεως και ναυαγιάρεσης, ο νόμος εισάγει εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα, καθώς οι μεταγενέστερες απαιτήσεις προηγούνται και ικανοποιούνται προνομιακά από το εκπλειστηρίασμα που θα επιτευχθεί από την εκποίηση του πλοίου και τη διενέργεια δημόσιου πλειστηριασμού¹³⁸.

3.3 Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ.

Σχετικά με τη διάρκεια των ναυτικών προνομίων, ο νόμος ρυθμίζει την τύχη τους στην περίπτωση κατά την οποία μεσολαβήσει συμβατική εκποίηση του πλοίου, καθώς επίσης και τους λόγους, οι οποίοι επιφέρουν την απόσβεση των ναυτικών προνομίων.

Ειδικότερα, εάν το πλοίο εκποιηθεί συμβατικά, τότε ο νόμος ορίζει¹³⁹ πως το προνόμιο δεν χάνεται, αλλά διατηρείται και εξακολουθεί να υφίσταται, υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) ότι έχει κατατεθεί σχετική αγωγή εκ μέρους του προνομιούχου δανειστή έναντι του νέου πλοιοκτήτη, β) η κατάθεση της άνω αγωγής έγινε εντός προθεσμίας τριών μηνών από τη στιγμή που ενεγράφη στο νηολόγιο η εκποιητική σύμβαση¹⁴⁰, και γ) μέσω της έκδοσης αποφάσεως του δικαστηρίου, η οποία έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα.

Επίσης, γίνεται δεκτό (Καμβυσης, 1982) πως ακολουθείται η παραπάνω διαδικασία δικαστικής αναγνώρισης του προνομίου σε κάθε περίπτωση, κατά την

¹³⁷ Άρθρο 206 εδ. α Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹³⁸ Άρθρο 206 εδ β. Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹³⁹ Άρθρο 207 εδ. α Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

¹⁴⁰ Η εντός έτους, προκειμένου περί προνομιούχων απαιτήσεων από τη σύμβαση εργασίας του πλοιάρχου και του πληρώματος, καθώς και των ίδιων δικαιωμάτων του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου από τη ναυτολόγηση, όπως ορίζει το εδ. β του άρθρο 207 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

οποί μεταβιβάζεται η κυριότητα του πλοίου, είτε αυτή γίνεται συμβατικά, είτε μέσω μονομερούς δικαιοπραξίας, παραδείγματος χάριν, λόγω κληρονομικής διαδοχής.

Το αποτέλεσμα της παραπάνω ρύθμισης είναι πως, ο νέος πλοιοκτήτης καθίσταται πλέον οφειλέτης του δανειστή, και μέχρι την αξία στην οποία αποτιμάται το πλοίο τη στιγμή της έγερσης της παραπάνω αγωγής (Καμβυσης, 1982).

Σχετικά με τους *λόγους απόσβεσης των ναυτικών προνομίων*, ο νόμος ορίζει τόσο τους γενικούς λόγους απόσβεσης, όσο και τον επιπλέον λόγο της εκποίησης του πλοίου σε δημόσιο πλειστηριασμό¹⁴¹.

Ειδικότερα, ως *γενικοί λόγοι απόσβεσης των προνομίων* θεωρούνται: α) η απόσβεση της απαίτησης, β) η ικανοποίηση του δανειστή, γ) η παραίτηση του δικαιούχου, δ) η παραγραφή της απαίτησης που ασφαλίστηκε με το ναυτικό προνόμιο, και ε) η σύγχυση.

Ωστόσο, επειδή τα ναυτικά προνόμια έχουν ως αντικείμενο το πλοίο και το ναύλο, υπάρχουν και οι λόγοι απόσβεσης εξαιτίας της φύσεως του αντικειμένου τους, και ειδικότερα, ως *λόγοι απόσβεσης των προνομίων επί του πλοίου* θεωρούνται:

α) η εκποίηση του πλοίου σε δημόσιο πλειστηριασμό,

β) η ολοσχερής εξαφάνιση ή καταστροφή του πλοίου, και

γ) η μη άσκηση της αναγνωριστικής αγωγής του άρθρου 207 εντός τριμήνου, στην περίπτωση της εκποίησης του πλοίου, ενώ τέλος, *ως λόγοι απόσβεσης των ναυτικών προνομίων επί του ναύλου* θεωρούνται:

α) η ικανοποίηση της απαίτησης είσπραξης του ναύλου από τον οφειλέτη, και

β) η εκχώρηση της παραπάνω απαίτησης προ της επιβολής κατάσχεσης από τον προνομιούχο δανειστή (Καμβυσης, 1982).

¹⁴¹ Άρθρο 208 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΠΙ ΠΛΟΙΟΥ.

4.1 ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΠΙ ΠΛΟΙΟΥ.

Σύμφωνα με όσα έχουν προηγηθεί, στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ο λόγος για τον οποίο ένας ναυτιλιακός δανειστής προβαίνει στη λήψη εξασφάλισης των απαιτήσεών του μέσω της διαδικασίας εγγραφής υποθήκης επί του πλοίου – είτε αυτή έχει τη μορφή της απλής ναυτικής υποθήκης, είτε τη μορφή της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου – είναι η επιδίωξη της ικανοποίησης των απαιτήσεών του, στην περίπτωση κατά την οποία δεν εξοφληθεί το χρέος από τον οφειλέτη, με τον τρόπο κατά τον οποίο είχε συμφωνηθεί στο προηγούμενο στάδιο της δανειοδότησης – χρηματικής διευκόλυνσης. Τον ίδιο σκοπό, άλλωστε, εξυπηρετεί και η εισαγωγή του θεσμού των ναυτικών προνομίων, όπως αναλύθηκε στο αμέσως προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Εάν, λοιπόν, η πορεία της εξόφλησης του ναυτιλιακού χρέους, που έχει αναλάβει ο οφειλέτης, δεν προχωρήσει με τον αναμενόμενο τρόπο και δεν εξοφληθεί, τότε το ελληνικό δίκαιο και ο έλληνας νομοθέτης, έχουν εισάγει ορισμένες διαδικασίες, προκειμένου να διασφαλίζεται ο δανειστής, ως προς την αποπληρωμή των απαιτήσεών του. Οι διαδικασίες, οι οποίες θα αναλυθούν σε αυτό το κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι:

A) Η επιβολή του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 707-724 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, τα οποία εφαρμόζονται αναλογικά στην περίπτωση των πλοίων, και

B) Η επιβολή αναγκαστικής κατάσχεσης στο πλοίο, ως μέσο της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 992 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και εφαρμόζονται και αυτές αναλογικά στα πλοία.

Η διαφορά μεταξύ των δύο περιπτώσεων επιβολής κατάσχεσης στα πλοία, προκειμένου να επιτευχθεί η ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών, είναι ότι αφορούν τρόπο ικανοποίησης απαιτήσεων μέσω δύο διαφορετικών διαδικασιών: στην πρώτη περίπτωση της συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο ακολουθείται η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ενώ στην περίπτωση της αναγκαστικής κατάσχεσης έχει ενεργοποιηθεί ήδη η διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως,

συνεπώς η επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης αποτελεί κομμάτι της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως, όπως αυτή θεσμοθετείται στο ελληνικό δίκαιο.

Ο λόγος για τον οποίο διακρίνονται οι συγκεκριμένες περιπτώσεις είναι εξαιτίας των επιδιωκόμενων σκοπών του ενεργούντος την κατάσχεση προσώπου – κατασχόντος και των προϋποθέσεων που απαιτεί ο νόμος στην κάθε περίπτωση (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Συνεπώς, η *επιβολή αναγκαστικής κατάσχεσης* στο πλοίο είναι ένα μέσο, με το οποίο καθίσταται δυνατή η ικανοποίηση του κατασχόντος μέσω της διενέργειας πλειστηριασμού και της επίτευξης εκπλειστηριάσματος (διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης), από το οποίο επέρχεται η ικανοποίηση των παραπάνω απαιτήσεων, ενώ η *επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης* στο πλοίο στοχεύει στη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, έπειτα από την έκδοση δικαστικής απόφασης, και χωρίς να έχει ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση της ικανοποίησης της απαίτησης, όταν θα υπάρξουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, υπό τις οποίες θα ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Στη συνέχεια θα αναλυθούν οι άνω έννοιες, προκειμένου να γίνει κατανοητό το περιεχόμενο και η λειτουργία της κάθε μίας, αναλόγως της διαδικασίας επί της οποίας επιβάλλεται και λειτουργεί, προκειμένου να επέλθει η ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών. Επίσης, θα γίνει αντιληπτή και η σημασία των θεσμών της υποθήκης – απλής ή προτιμώμενης – και των ναυτικών προνομίων, ως μέσα εξασφάλισης των απαιτήσεων.

4.2 Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΣΕ ΠΛΟΙΟ ΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η περίπτωση της επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης ως ασφαλιστικό μέτρο αποτελεί ένα μέσο παροχής έννομης προστασίας, μέσω της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, όπως αυτά προβλέπονται στις γενικές διατάξεις των άρθρων 682 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και ειδικά στα άρθρα 707-724 του ως άνω κώδικα, που αφορούν αποκλειστικά το μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης. Ειδικά, δε, για τα πλοία, ο

νόμος προβλέπει την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης στα πλοία, μέσω του άρθρου 709 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας¹⁴².

4.2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΕΝΙΚΑ.

Σχετικά με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, όπως αυτά προβλέπονται στις παραπάνω αναφερόμενες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αυτά επιβάλλονται από τα αρμόδια καθ' ύλη και κατά τόπο δικαστήρια σε επείγουσες περιπτώσεις ή προς αποτροπή επικείμενου κινδύνου, και ειδικότερα σκοπεύουν: **α)** είτε στην εξασφάλιση ή διατήρηση ενός δικαιώματος, **β)** είτε στη ρύθμιση μιας κατάστασης, **γ)** είτε στη μεταρρύθμιση ή ανάκληση των παραπάνω δικαιωμάτων και καταστάσεων¹⁴³.

Η διαδικασία, ειδικότερα, σύμφωνα με την οποία λαμβάνονται τα ασφαλιστικά μέτρα ξεκινά κατόπιν αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον προς τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ενώπιον της γραμματείας του αρμόδιου δικαστηρίου, και στη συνέχεια ορίζεται ο τόπος και ο χρόνος συζήτησης της κατατεθείσας αίτησης από τον αρμόδιο δικαστή – ειρηνοδίκη ή δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου, αναλόγως της αρμοδιότητας¹⁴⁴.

Επιπλέον, ο νόμος ορίζει τα στοιχεία, τα οποία πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην αίτηση με την οποία ζητείται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων¹⁴⁵, όπως

- α)** ο ορισμός του ασφαλιστικού μέτρου που ζητείται,
- β)** τα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την αίτηση λήψεως του συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου,
- γ)** τον καθορισμό του επικείμενου κινδύνου ή της επείγουσας περίπτωσης, και
- δ)** ειδικά για τις περιπτώσεις που υπάρχουν χρηματικές απαιτήσεις, όπως στην περίπτωση των χρηματικών απαιτήσεων που εξασφαλίζονται με υποθήκη επί πλοίων και αφορούν το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, το οφειλόμενο ποσό.

Σχετικά με την απόφαση που διατάσσει τα ασφαλιστικά μέτρα, ο νόμος απαιτεί σε αυτήν να καθορίζεται το ασφαλιστικό μέτρο και το δικαίωμα, το οποίο

¹⁴² **Άρθρο 709 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας:** «Συντηρητική κατάσχεση πλοίου ή αεροσκάφους: Συντηρητική κατάσχεση πλοίου ή αεροσκάφους μπορεί να γίνει μόνο αν στην απόφαση αναφέρεται ειδικά το πλοίο ή το αεροσκάφος στο οποίο πρόκειται να επιβληθεί.».

¹⁴³ Άρθρο 682 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁴⁴ Άρθρο 686 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁴⁵ Άρθρο 688 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

εξασφαλίζεται ή την κατάσταση που ρυθμίζεται¹⁴⁶, ενώ καθιερώνεται και ο θεσμός της *προσωρινής διαταγής*¹⁴⁷, καθώς εάν κριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, που δικάζει την αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ότι υπάρχει ανάγκη και πρέπει να ληφθούν μέτρα άμεσα, πριν την έκδοση της απόφασης, προκειμένου να διασφαλιστεί η εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή η ρύθμιση της κατάστασης, τότε εκδίδεται αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο προσωρινή διαταγή των παραπάνω μέτρων.

Μία σημαντική διάταξη του νόμου, σχετικά με τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων είναι ότι το δικαστήριο είναι αυτό που θα κρίνει το ασφαλιστικό μέτρο που αρμόζει, και όχι απαραίτητα το αιτούμενο¹⁴⁸, ενώ επιπλέον, η έννοια των ασφαλιστικών μέτρων διαφαίνεται και μέσω της ρύθμισης που απαιτεί η λήψη τους να μην ικανοποιεί το δικαίωμα για το οποίο ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση¹⁴⁹, υπό την έννοια ότι τα ασφαλιστικά μέτρα λαμβάνονται προκειμένου να εξασφαλίσουν ή να διατηρήσουν ένα δικαίωμα ή να ρυθμίσουν μία κατάσταση, και όχι προκειμένου να λυθεί η κυρίως διαφορά και η κύρια υπόθεση, η οποία ακολουθεί την τακτική δικαστική διαδικασία, όπως απαιτεί και ορίζει ο νόμος σε κάθε ειδικότερη περίπτωση.

Μία ακόμη έννοια, η οποία είναι απαραίτητη στη μετέπειτα ανάλυση της λήψεως του ειδικότερου ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου, είναι η *ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων* του δικαστηρίου¹⁵⁰, στις εξής περιπτώσεις:

α) όταν ο έχων έννομο συμφέρον δεν έλαβε μέρος ή δεν κλήθηκε στη συζήτηση της αίτησης, επί της οποίας εκδόθηκε απόφαση προς λήψη ασφαλιστικού μέτρου, και

β) όταν επήλθε μεταβολή καταστάσεων τέτοια, που να δικαιολογεί την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της απόφασης που διατάσσει ασφαλιστικό μέτρο, κατόπιν αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον, και έως την πρώτη συζήτηση της κύριας αγωγής.

Ένα τελευταίο ουσιώδες στοιχείο της έννοιας των ασφαλιστικών μέτρων, το οποίο αφορά και την περίπτωση της επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης επί πλοίου

¹⁴⁶ Άρθρο 691 παρ 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁴⁷ Άρθρο 691 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁴⁸ Άρθρο 692 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁴⁹ Άρθρο 692 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁵⁰ Άρθρο 696 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

είναι η *μη δυνατότητα άσκησης ένδικου μέσου*¹⁵¹, το οποίο προσβάλλει την απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει ασφαλιστικό μέτρο ή την απόφαση που ανακαλεί ή μεταρρυθμίζει, εκτός αν ορίζεται ειδικά για συγκεκριμένες περιπτώσεις. Συνεπώς, από τη στιγμή της έκδοσης της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων, δεν υπάρχει περίπτωση προσβολής της με κάποιο ένδικο μέσο.

4.2.2 ΣΧΕΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.

Ο άνωτερος στόχος της επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο είναι η επιτάχυνση της όλης διαδικασίας, σε αντίθεση με τη χρονοβόρα και ιδιαιτέρως περίπλοκη διαδικασία της αναγκαστικής κατάσχεσης, που αποτελεί μέσο περάτωσης της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η επίσπευση, δε, της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης προϋποθέτει την περάτωση διαφόρων σταδίων, όπως η ύπαρξη «διαγνωστικής δίκης» και η εκτελεστότητα της δικαστικής απόφασης, τα οποία συνήθως είναι χρονοβόρα και μακροχρόνια, ενώ δεν αποκλείεται μέχρι το πέρας της συγκεκριμένης διαδικασίας να μην είναι πλέον εφικτή η ικανοποίηση του δανειστή, είτε διότι το πλοίο καταστράφηκε ή χάθηκε, είτε γιατί ο οφειλέτης – πλοιοκτήτης κατέστη αφερέγγυος, εξαιτίας ανάληψης πολλών χρηματικών υποχρεώσεων.

Προκειμένου, λοιπόν, να γίνει κατανοητή η διαφορά των δύο παραπάνω αναφερόμενων περιπτώσεων κατάσχεσης επί πλοίων, πρέπει να ξεκαθαριστεί πως η περίπτωση της επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης, που αποτελεί λήψη ασφαλιστικού μέτρου, προς εξασφάλιση και ικανοποίηση απαιτήσεων των δανειστών, προηγείται της έναρξης της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως αυτή θα αναλυθεί στη συνέχεια. Αντίθετα, η επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης αποτελεί στάδιο και μέσο περάτωσης της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Το παραπάνω προκύπτει και από το **άρθρο 700 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**, σύμφωνα με το οποίο: «*Η απόφαση που διατάζει ασφαλιστικό μέτρο εκτελείται κατά τις διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης.*», από το οποίο προκύπτει ότι η απόφαση λήψεως ασφαλιστικού μέτρου προηγείται χρονικά και ως στάδιο, ενώ η έναρξη της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης έπεται. Ειδικότερα, με την έκδοση απόφασης περί τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, και προκειμένου να αποκτήσει

¹⁵¹ Άρθρο 699 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

νόημα η άνω απόφαση, οφείλει να συμπληρώνεται με το στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς ένας από τους σκοπούς των ασφαλιστικών μέτρων είναι η εξασφάλιση της μετέπειτα και μελλοντικής διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης¹⁵².

Τέλος, ο νόμος με την παραπάνω διάταξη και την εισαγωγή των ειδικότερων ασφαλιστικών μέτρων (όπως αυτό της συντηρητικής κατάσχεσης, της προσημείωσης, κ.ά.), προέβλεψε ώστε αυτά να συντελούν με αποτελεσματικό τρόπο στην όλη διαδικασία της μετέπειτα αναγκαστικής εκτέλεσης.

4.2.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Σύμφωνα με τα όσα προαναφέρθηκαν, το μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου εκτίθεται στο μέρος των ασφαλιστικών μέτρων, όπως αυτά κωδικοποιούνται στο ελληνικό δίκαιο και στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και ειδικότερα στις ειδικές διατάξεις των άρθρων 707-724 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ο σκοπός της λήψης του εν λόγω ασφαλιστικού μέτρου είναι η δέσμευση του πλοίου, μέσω έκδοσης δικαστικής απόφασης, προκειμένου να εξασφαλιστεί μία απαίτηση ενός δανειστή, και μάλιστα μία «*θαλάσσια απαίτηση*».

Το πλοίο, δε, αποτελεί ένα περιουσιακό στοιχείο με ιδιαίτερη φύση, το οποίο εντάσσεται μεν, για τους σκοπούς του νόμου, στην κατηγορία των ακίνητων πραγμάτων, ενώ στην πραγματικότητα λειτουργεί ως κινητό πράγμα, με ότι αυτό συνεπάγεται ως προς τους κινδύνους που εμφανίζει η ικανοποίηση των απαιτήσεων οποιουδήποτε δανειστή, όπως για παράδειγμα η ευκολία μεταβίβασης ή απόκρυψης του πλοίου, η οποία δυσχεραίνει ουσιωδώς την ικανοποίηση του δανειστή μέσω της κατάσχεσης και πώλησης του πλοίου σε δημόσιο πλειστηριασμό.

Εκτός, όμως, από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, την επιβολή του μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης σε πλοίο ρυθμίζει και η Διεθνής Συνθήκη των Βρυξελλών του 1952¹⁵³, η οποία ως ειδικότερη, υπερισχύει των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και το περιεχόμενο της οποίας θα

¹⁵² Για αυτό το λόγο, η απόφαση λήψης ασφαλιστικών μέτρων λειτουργεί ως «πρόδρομο» μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης της απόφασης, η οποία πρόκειται να εκδοθεί μέσω της κύριας αγωγής. Παραδείγματος χάριν, στην περίπτωση της συντηρητικής κατάσχεσης, όταν εκδοθεί απόφαση εκτελεστή στη διαγνωστική δίκη, τότε μετατρέπεται σε αναγκαστική κατάσχεση εκ του νόμου (Γέσιου-Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998, σελ. 48-49).

¹⁵³ Όπως αυτή κυρώθηκε και ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το νομοθετικό διάταγμα 4570/1966, με τον τίτλο «*Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως “περί ενοποίησης κανόνων τινών επί συντηρητικής κατασχέσεως Θαλασσοπλοούντων πλοίων”*».

αναλυθεί στη συνέχεια, προκειμένου να σκιαγραφηθεί το περιεχόμενο της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίων.

4.2.4 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, συντηρητική κατάσχεση πλοίου επιβάλλεται με την έκδοση απόφασης δικαστηρίου, η οποία διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση του πλοίου και των εμπραγμάτων δικαιωμάτων πάνω σε αυτό, ενώ είναι απαραίτητο να καθορίζεται τόσο το ποσό για το οποίο διατάσσεται η συντηρητική κατάσχεση, όσο και να αναφέρεται ειδικά το πλοίο στο οποίο πρόκειται να επιβληθεί η συντηρητική κατάσχεση¹⁵⁴.

Ειδικότερα, δε, όπως ορίζεται στη Διεθνή Συνθήκη των Βρυξελλών του 1952, επιτρέπεται η επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης σε πλοίο, μόνο εάν αφορά **θαλάσσια απαίτηση** και μόνο¹⁵⁵, ενώ ως θαλάσσια απαίτηση νοείται αυτή, η οποία προέρχεται από τις αιτίες που ορίζει ρητά ο νόμος και αναφέρονται περιοριστικά στο άρθρο 1 της διεθνούς συνθήκης των Βρυξελλών του 1952¹⁵⁶.

Επιπλέον, αντικείμενο της συντηρητικής κατάσχεσης είναι το ίδιο το πλοίο, μαζί με τα παραρτήματά του, εφόσον αυτά μνημονεύονται στο κείμενο της απόφασης που διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης. Αιτών της λήψης του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου μπορεί να

¹⁵⁴ Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 707, 708 και 709 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁵⁵ Άρθρο 2 ν.δ. 4570/1966, που κύρωσε τη Διεθνή Συνθήκη των Βρυξελλών του 1952.

¹⁵⁶ Ειδικότερα, ως θαλάσσια απαίτηση ορίζεται αυτή, η οποία προέρχεται από τις παρακάτω αιτίες: 1) Ζημιές που προέκυψαν από πλοίο είτε από σύγκρουση, είτε από άλλο λόγο, 2) Απώλεια ανθρώπινης ζωής ή σωματικές βλάβες που προκλήθηκαν από πλοίο ή απορρέουν από την εκμετάλλευση πλοίου, 3) επιθαλάσσια αρωγή και διάσωση, 4) συμβάσεις σχετικές με τη χρήση ή μίσθωση πλοίου βάσει ναυλοσυμφώνου ή με άλλο τρόπο, 5) συμβάσεις σχετικές προς τη μεταφορά εμπορευμάτων δια πλοίου δυνάμει ναυλοσυμφώνου, φορτωτικής, ή με άλλο τρόπο, 6) απώλεια ή βλάβη εμπορευμάτων μεταφερομένων δια πλοίου περιλαμβανομένων και των αποσκευών, 7) γενική αβαρία, 8) ναυτοδάνειο, 9) ρυμούλκηση, 10) πλοήγηση, 11) προμήθεια προϊόντων ή υλικών οπουδήποτε που χορηγήθηκαν σε πλοίο, για την εκμετάλλευση ή συντήρηση αυτού, 12) ναυπήγηση, επισκευή ή εξοπλισμό πλοίου ή τέλη και δαπάνες δεξαμενισμού του, 13) μισθός Πλοιάρχου, Αξιωματικών ή πληρώματος, 14) δαπάνες του Πλοιάρχου συμπεριλαμβανομένων δαπανών που έγιναν από φορτωτές, ναυλωτές ή πράκτορες για λογαριασμό του πλοίου ή του κυρίου αυτού, 15) αμφισβητήσεις σχετικά με δικαιώματα κυριότητας επί πλοίου, 16) αμφισβητήσεις μεταξύ συμπλοιοκτητών ως προς την συγκυριότητα επί του πλοίου, τη νομή, την εκμετάλλευση αυτού, και 17) ναυτική ή προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου.

είναι οποιοσδήποτε δανειστής του πλοιοκτήτη¹⁵⁷, ενώ η παραπάνω αίτηση συντηρητικής κατάσχεσης στρέφεται κατά του κυρίου του πλοίου.

Τέλος, η έννοια της συντηρητικής κατάσχεσης επί πλοίου, σε αντιδιαστολή με την έννοια της αναγκαστικής κατάσχεσης πλοίου μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης γίνεται περισσότερο αντιληπτή, από το γράμμα του άρθρου 1 της παραπάνω συνθήκης του 1952, σύμφωνα με το οποίο: «*"Κατάσχεσις", σημαίνει κωλυσιπλοϊαν πλοίου δυνάμει δικαστικής διαδικασίας προς ασφάλειαν θαλασσίας απαιτήσεως αλλά δεν περιλαμβάνει κατάσχεσιν πλοίου, ενεργουμένην δυνάμει τίτλου εκτελεστού.*», καθώς κατάσχεση πλοίου που ενεργείται δυνάμει εκτελεστού τίτλου αποτελεί επιβολή αναγκαστικής κατάσχεσης, όπως αυτή θα αναλυθεί στη συνέχεια, σε αντίστοιχο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

4.2.5 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν και σε προηγούμενο σημείο για τη διαδικασία αίτησης των ασφαλιστικών μέτρων, τα ίδια ισχύουν και για τη διαδικασία της έκδοσης της απόφασης που διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου.

Ειδικότερα, κατόπιν αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον προς τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο, ενώπιον της γραμματείας του αρμόδιου δικαστηρίου, ορίζεται ο τόπος και ο χρόνος συζήτησης της κατατεθείσας αίτησης από τον αρμόδιο δικαστή – ειρηνοδίκη ή δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου, αναλόγως της αρμοδιότητας. Επιπλέον, τα στοιχεία, τα οποία πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην αίτηση με την οποία ζητείται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων είναι τα εξής:

- α) τα ονόματα και οι διευθύνσεις των διαδίκων μερών,
- β) τα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την αίτηση λήψεως του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου,
- γ) η πλήρης περιγραφή του πλοίου και των χαρακτηριστικών του, τα οποία το εξειδικεύουν,

¹⁵⁷Όπως ορίζεται ειδικότερα στο άρθρο 1 της παραπάνω συνθήκης του 1952: «*"Δανειστής"* σημαίνει πρόσωπον επικαλούμενον υπέρ αυτού την ύπαρξιν θαλασσίας απαιτήσεως.».

δ) τον καθορισμό των στοιχείων που χαρακτηρίζουν τον επικείμενο κίνδυνο ή την επείγουσα περίπτωση προς λήψη απόφασης για συντηρητική κατάσχεση του πλοίου,

ε) το οφειλόμενο χρηματικό ποσό που αποτελεί την απαίτηση του δανειστή,

στ) το ποσό για το οποίο ζητείται η κατάσχεση, και περιλαμβάνει τόσο το κεφάλαιο της απαίτησης, όσο και τους τόκους που προκύπτουν από αυτό.

Επίσης, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, δίνεται η δυνατότητα στον αιτούντα να ζητήσει προσωρινή διαταγή από το αρμόδιο δικαστήριο που δικάζει την αίτηση για λήψη του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης του πλοίου, η οποία δύναται να απαγορεύει τον απόπλου, ή την μεταβολή της νομικής ή πραγματικής κατάστασης του πλοίου, έως ότου εκδοθεί η απόφαση συντηρητικής κατάσχεσης του πλοίου.

Δεδομένου του γεγονότος πως η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων εν γένει χαρακτηρίζεται από τη γρήγορη εκδίκαση των αιτήσεων, συνεπώς η αίτηση του έχοντος έννομο συμφέρον προς επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο εκδικάζεται σε σύντομο χρονικό διάστημα, καθώς η εκδίκαση της αίτησης προσδιορίζεται εντός σύντομου χρονικού διαστήματος 2-10 ημερών από την κατάθεση της αίτησης, ενώ συνήθως η απόφαση εκδίδεται εντός μηνός από την ημερομηνία συζήτησης της υπόθεσης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, και βάσει των γενικών κανόνων εκδίκασης των ασφαλιστικών μέτρων που προβλέπει ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, το αρμόδιο δικαστήριο που δικάζει την αίτηση για λήψη του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης, έχει τη δυνατότητα να διατάξει ή να απορρίψει την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης, ή ακόμη και να διατάξει άλλο πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο, ενώ όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο, η εν λόγω απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσα, παρά μόνο σε ανάκληση ή μεταρρύθμιση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει ο ίδιος ο νόμος για τις εν λόγω περιπτώσεις.

Σύμφωνα με τα όσα ορίζει Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας ειδικά για τη **συντηρητική κατάσχεση πλοίου στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου**¹⁵⁸, πρέπει να εξειδικευθεί η έννοια της κάθε μιας περίπτωσης:

¹⁵⁸ Άρθρο 713 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

α) η *συντηρητική κατάσχεση στα χέρια του οφειλέτη* έχει την έννοια ότι απευθύνεται στον ίδιο τον οφειλέτη, δηλαδή στο πρόσωπο εκείνο, σε βάρος του οποίου επιβάλλεται η κατάσχεση,

β) η *συντηρητική κατάσχεση στα χέρια τρίτου* έχει την έννοια ότι απευθύνεται σε τρίτο άτομο, εκτός του οφειλέτη.

Συνεπώς είτε η συντηρητική κατάσχεση επί πλοίου γίνεται στα χέρια του οφειλέτη, είτε στα χέρια τρίτου, η επίδοση του αντιγράφου της απόφασης που διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση του πλοίου πρέπει να γίνει τόσο στον οφειλέτη, όσο και στον τρίτο. Στο νόμο δεν εξειδικεύεται, ούτε καθορίζεται οποιαδήποτε σειρά προτεραιότητας μεταξύ των δύο επιδόσεων στην περίπτωση κατά την οποία η συντηρητική κατάσχεση του πλοίου γίνεται στα χέρια του τρίτου, καθώς είναι δυνατό να γίνει είτε πρώτα στον οφειλέτη η επίδοση και έπειτα στον τρίτο η δεύτερη επίδοση, είτε και το αντίστροφο.

Επιπλέον όρος του νόμου είναι και η απαίτηση να προσδιορίζεται το πλοίο το οποίο κατάσχετα, καθώς και το ποσό για το οποίο γίνεται η συντηρητική κατάσχεση στην παραγγελία για την επίδοση του αντιγράφου της δικαστικής απόφασης της συντηρητικής κατάσχεσης¹⁵⁹.

Ειδικότερα, πρέπει να διευκρινιστεί και η διαδικασία με την οποία συντελείται η συντηρητική κατάσχεση των κινητών πραγμάτων, τα οποία αποτελούν συστατικά του πλοίου, καθώς για την κατάσχεση των εν λόγω κινητών πραγμάτων, που βρίσκονται πάνω στο πλοίο, απαιτείται να έχει προηγηθεί η συμπερίληψή τους στο κείμενο της απόφασης που διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης του πλοίου, ως κινητή περιουσία του οφειλέτη, η οποία συγκατάσχετα μαζί με το προσδιοριζόμενο πλοίο. Σε αυτή την περίπτωση, ακολουθείται η διαδικασία των άρθρων 711 και 712 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, κατά την οποία απαιτείται α) είτε η σύνταξη κατασχετήριας έκθεσης, εάν η συντηρητική κατάσχεση γίνεται στα χέρια του οφειλέτη, β) είτε η σύνταξη ειδικής επιταγής, που θα συνοδεύει την επιδιδόμενη απόφαση, εάν η συντηρητική κατάσχεση γίνεται στα χέρια τρίτου, οπότε σε αυτή την περίπτωση ο τρίτος οφείλει να μην αποδώσει τα κατασχεμένα κινητά πράγματα του πλοίου, επί του οποίου επιβλήθηκε η συντηρητική κατάσχεση¹⁶⁰.

¹⁵⁹ Άρθρο 713 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁶⁰ Άρθρο 712 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Περαιτέρω, ο νόμος απαιτεί να γίνει επίδοση του αντιγράφου της απόφασης που διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση στο πλοίο προς την αρχή που τηρεί το νηολόγιο, στην περίπτωση κατά την οποία το πλοίο είναι νηολογημένο στην Ελλάδα.¹⁶¹, και μάλιστα εντός της νόμιμης προθεσμίας των οκτώ ημερών¹⁶², προκειμένου να τηρείται η αρχή της δημοσιότητας και να λαμβάνουν γνώση όλων των επιβαρυντικών στοιχείων του πλοίου οι τρίτοι καλόπιστοι ενδιαφερόμενοι.

Τέλος, η παραπάνω απόφαση περί επιβολής του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης σε πλοίο έχει προσωρινή ισχύ, και ισχύει μέχρι να δικαστεί η υπόθεση της κύριας αγωγής¹⁶³.

4.2.6 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Από τη στιγμή που εκδίδεται η απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου, η οποία επιβάλλει το ασφαλιστικό μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο, επέρχονται οι συνέπειες της συντηρητικής κατάσχεσης, οι οποίες είναι οι εξής:

Α) Απαγόρευση διαθέσεως: Σύμφωνα με το άρθρο 715 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, απαγορεύεται η διάθεση του πλοίου που κατασχέθηκε από εκείνον, σε βάρος του οποίου επιβάλλεται η συντηρητική κατάσχεση, και μέχρι του ποσού για το οποίο επιβάλλεται η κατάσχεση, και μάλιστα από την κοινοποίηση στον παραπάνω οφειλέτη της απόφασης που διέταξε τη συντηρητική κατάσχεση. Η έννοια της διάθεσης, στην συγκεκριμένη περίπτωση, αφορά την πώληση του πλοίου, ή την επιβάρυνσή του με κάποιο εμπράγματο δικαίωμα¹⁶⁴.

Εάν, δε, γίνει διάθεση του κατασχεθέντος από τον οφειλέτη, κατά παράβαση των ανωτέρω επιταγών του νόμου, τότε αυτή είναι άκυρη, και ισχύει ως προς τους τρίτους εμπλεκόμενους μόνο εάν κατά το χρόνο που έγινε η διάθεση, είχε προηγηθεί η εγγραφή της κατασχέσεως στο βιβλίο κατασχέσεων και στο νηολόγιο¹⁶⁵.

¹⁶¹ Άρθρο 713 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁶² Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 700 παρ. 1 και 995 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁶³ Εάν, δηλαδή, η απόφαση που θα εκδοθεί επί της κύριας αγωγής απορρίπτει την αίτηση της κύριας αγωγής, τότε αυτομάτως αίρεται η ισχύς της απόφασης του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης επί πλοίου.

¹⁶⁴ Όπως για παράδειγμα, η εγγραφή υποθήκης στο πλοίο, έπειτα από την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης επί αυτού, η οποία προβλέπεται από ειδικές ρυθμίσεις

¹⁶⁵ Άρθρο 715 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Β) Υποχρέωση άσκησης κύριας αγωγής: Όπως ειδικότερα προβλέπεται στο νόμο¹⁶⁶, εντός χρονικού διαστήματος τριάντα (30) ημερών από την επίδοση του αντιγράφου της απόφασης που επιβάλλει τη συντηρητική κατάσχεση του πλοίου στον οφειλέτη, υπάρχει η υποχρέωση του δανειστή να ασκήσει την κύρια αγωγή, η οποία αφορά την κύρια απαίτηση απέναντι στο δανειστή, στο αρμόδιο δικαστήριο, αλλιώς το ασφαλιστικό μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης του πλοίου αίρεται αυτοδικαίως, δηλαδή εκ του νόμου, χωρίς να μεσολαβήσει κάποια πράξη προς αυτό.

Η παραπάνω άρση της συντηρητικής κατάσχεσης εξαιτίας της μη άσκησης της κύριας αγωγής εντός τριάντα ημερών, που απαιτεί ο νόμος, δε λαμβάνει χώρα σε τρεις περιπτώσεις: α) εάν έχει ήδη ασκηθεί, β) εάν η συντηρητική κατάσχεση επιβλήθηκε με βάση διαταγή πληρωμής, και γ) εάν μεσολάβησε επίδοση της διαταγής πληρωμής εντός του ανωτέρω χρονικού διαστήματος των τριάντα (30) ημερών.

Γ) Απαγόρευση απόπλου: Σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου¹⁶⁷, το πλοίο, επί του οποίου έχει επιβληθεί συντηρητική κατάσχεση, απαγορεύεται να αποπλεύσει από τη στιγμή της επιβολής του παραπάνω ασφαλιστικού μέτρου. Για το λόγο αυτό, αντίγραφο της δικαστικής απόφασης που διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση του πλοίου επιδίδεται και στο λιμενάρχη του λιμένα, στον οποίο έχει αγκυροβολήσει το πλοίο, προκειμένου αυτός να απαγορεύσει τον απόπλου του. Η μοναδική εξαίρεση που εισάγεται στον παραπάνω κανόνα δικαίου είναι εκείνη, σύμφωνα με την οποία το αρμόδιο δικαστήριο, κατόπιν σχετικής αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον προς αυτό, έχει τη δυνατότητα να επιτρέψει ταξίδι ή ταξίδια του συντηρητικά κατασχεθέντος πλοίου, με τους όρους που αυτό κρίνει ως εύλογους, διατάσσοντας την ταυτόχρονη ασφάλιση του πλοίου για ανάλογο ποσό.

Μία ενδιαφέρουσα περίπτωση, σχετικά με τον τρόπο επιβολής της συντηρητικής κατάσχεσης του πλοίου, αποτελεί η περίπτωση, κατά την οποία το πλοίο είτε είναι ελλιμενισμένο σε οποιοδήποτε λιμάνι της Ελλάδας ή σε άλλη χώρα, είτε ακόμα διάγει ποντοπόρο πλου, οπότε και η σχετική απαγόρευση του απόπλου επέρχεται από τη στιγμή που το πλοίο προσεγγίσει κάποιο ελληνικό λιμάνι.

Δ) Αναγκαστική εκτέλεση και πώληση σε δημόσιο πλειστηριασμό: Η επιβολή του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης του πλοίου, η οποία

¹⁶⁶ Άρθρο 715 παρ. 5 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁶⁷ Άρθρο 720 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

ακολουθείται από την υποχρεωτική άσκηση της κύριας αγωγής, σχετικά με την κύρια απαίτηση του ναυτιλιακού δανειστή έναντι του οφειλέτη και σύμφωνα με τους όρους του νόμου, δίνει τη δυνατότητα στο δανειστή, εφόσον γίνει δεκτή η κύρια αγωγή από το αρμόδιο δικαστήριο¹⁶⁸, και η απόφαση γίνει εκτελεστή¹⁶⁹, να προχωρήσει σε αναγκαστική εκτέλεση και πώληση του πλοίου σε δημόσιο πλειστηριασμό¹⁷⁰, χωρίς να μεσολαβήσει το μέσο της αναγκαστικής κατάσχεσης. Με τον τρόπο αυτό, η συντηρητική κατάσχεση μετατρέπεται αυτοδικαίως και εκλαμβάνεται ως αναγκαστική κατάσχεση, και ακολουθεί η νόμιμη διαδικασία του δημόσιου πλειστηριασμού, όπως αυτή θα αναφερθεί σε μετέπειτα σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

4.3 Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΣΕ ΠΛΟΙΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.

4.3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΑ.

Προκειμένου να γίνει καλύτερα αντιληπτή η έννοια της επιβολής του μέσου της αναγκαστικής κατάσχεσης σε πλοίο, πρέπει να γίνει μία σκιαγράφηση της γενικότερης έννοιας της αναγκαστικής εκτέλεσης και της εν γένει διαδικασίας πραγμάτωσής της, μέχρι του σημείου της επιβολής της αναγκαστικής κατάσχεσης¹⁷¹.

Ειδικότερα, όπως γίνεται δεκτό στη θεωρία του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσεως, η έναρξη της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσεως έχει ως στόχο την πραγμάτωση σε υλικό επίπεδο των κυρώσεων που επιβάλλει το δίκαιο, και οι οποίες κυρώσεις έχουν διαγνωσθεί σε προηγούμενο στάδιο μέσω της έκδοσης δικαστικής αποφάσεως (Γέσιου-Φαλτσή Π., Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998). Συνεπώς, η αναγκαστική εκτέλεση αποτελεί παροχή έννομης προστασίας μέσω του εξαναγκασμού προς συμμόρφωση στις επιταγές του νόμου.

¹⁶⁸ Και εφόσον μεσολαβήσει νόμιμη επίδοση της παραπάνω αποφάσεως του δικαστηρίου με την σχετική επιταγή προς εκτέλεση, η οποία απαιτείται από το νόμο.

¹⁶⁹ Όπως θα αναλυθεί παρακάτω, στο τμήμα της αναγκαστικής κατάσχεσης, ως μέσο της αναγκαστικής εκτέλεσεως.

¹⁷⁰ Άρθρο 722 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁷¹ Στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα γίνει η ανάλυση της διαδικασίας που ακολουθείται στην αναγκαστική εκτέλεση από της επιβολής αναγκαστικής κατάσχεσης και έπειτα, δηλαδή του πλειστηριασμού του πλοίου και έπειτα.

Ως προς τον ορισμό της έννοιας της αναγκαστικής εκτέλεσης, αυτός αποτελείται από δύο ουσιώδη στοιχεία: Α) η αναγκαστική εκτέλεση έχει ως στόχο την **ικανοποίηση αξιώσεων**, και ειδικότερα, των αξιώσεων που ενυπάρχουν στο πρόσωπο του δανειστή, και μάλιστα την αυτούσια ικανοποίηση των αξιώσεών του, δηλαδή στην όσο το δυνατόν ακριβή ικανοποίηση του αντικειμένου της αξίωσής του, όπως αυτή προσδιορίζεται στον τίτλο που εκτελείται στην προκειμένη περίπτωση, και Β) η παραπάνω αναφερόμενη ικανοποίηση αξιώσεων πραγματοποιείται μέσω της **κρατικής επιβολής**, δηλαδή μέσω της παρέμβασης των πολιτειακών οργάνων με διάφορους τρόπους¹⁷², προκειμένου να υλοποιηθεί η παραπάνω ικανοποίηση των απαιτήσεων του κάθε δανειστή¹⁷³.

Επιπλέον, από την όλη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης προκύπτει ότι ο νομοθέτης προσπάθησε να συμβιβάσει τα συμφέροντα τόσο του δανειστή, όσο και του οφειλέτη, και αυτό προκύπτει από το γεγονός πως αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν πιο γρήγορη και λιγότερο δαπανηρή διαδικασία ικανοποίησης των δανειστών (ασχέτως εάν στην πράξη, δυστυχώς, ισχύουν ακριβώς τα αντίθετα), όπως επίσης στην προστασία των συμφερόντων και του οφειλέτη, μέσω μιας υποτυπώδους προσπάθειας να μην οδηγηθεί αυτός σε οικονομική εξόντωση¹⁷⁴.

Επίσης, ως αιώτερος στόχος της αναγκαστικής εκτέλεσης, μέσω της διαδικασίας του πλειστηριασμού, φαίνεται να είναι η ανάγκη επίτευξης ενός όσο το δυνατόν μεγαλύτερου εκπλειστηριασματος, δηλαδή την απόδοση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου τιμήματος από τον εκπλειστηριασμό του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου, που ωφελεί τόσο τους δανειστές, όσο και τους οφειλέτες.

Βασικοί παράγοντες στο δίκαιο της αναγκαστικής εκτελέσεως είναι τα πρόσωπα που αποτελούν τα υποκείμενα της εκτελεστικής διαδικασίας, και τα οποία έχουν αναφερθεί πολλές φορές μέχρι στιγμής στην παρούσα διπλωματική εργασία, και ειδικότερα:

¹⁷² Παραδείγματος χάριν, είτε μέσω της παράδοσης και απόδοσης των πραγμάτων του οφειλέτη στο δανειστή για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του, είτε μέσω της δέσμευσης των πραγμάτων του δανειστή με σκοπό την εκποίηση αυτών σε δημόσιο πλειστηριασμό και της παραπέρα ικανοποίησης των αξιώσεων του δανειστή, είτε μέσω της προσωποκράτησης του οφειλέτη, είτε μέσω της επιβολής χρηματικής ποινής στον οφειλέτη κ.ά.

¹⁷³ «Αναγκαστική εκτέλεση είναι η ικανοποίηση αξιώσεων με την κρατική επιβολή.» (Γέσιου-Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998, σελ. 3).

¹⁷⁴ Για παράδειγμα, ο νομοθέτης εισήγαγε ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην εξαίρεση κάποιων απαραίτητων περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη από την επιβολή της αναγκαστικής εκτέλεσης, προκειμένου αυτός να καλύπτει βιοτικές του ανάγκες (άρθρο 953 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

α) *ο επισπεύδων δανειστής*, το πρόσωπο δηλαδή που ξεκινά τις διαδικασίες της αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς μόνο με την ιδιωτική πρωτοβουλία ξεκινά και συνεχίζεται αυτή σε κάθε στάδιό της, ο οποίος είναι εφοδιασμένος με «εκτελεστό τίτλο», ή αλλιώς με δικαστική απόφαση ή άλλο έγγραφο που απαιτεί ο νόμος που βεβαιώνει την ύπαρξη των αξιώσεων του έναντι του οφειλέτη,

β) *άλλοι – αναγγεληθέντες δανειστές*, καθώς δεν αποκλείεται η ύπαρξη και άλλων προσώπων που έχουν αξιώσεις κατά του οφειλέτη, και οι οποίοι ακολουθούν τη διαδικασία της αναγγελίας των αξιώσεών τους, προκειμένου να μπορέσουν να ικανοποιήσουν τις παραπάνω αξιώσεις, συμμετέχοντας στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως, όπως αυτή θα αναλυθεί και παρακάτω, και

γ) ο οφειλέτης, ο οποίος στο δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης αναφέρεται ως *ο καθού η εκτέλεση οφειλέτης*, έκφραση που υποδεικνύει απλώς, ποιο είναι το πρόσωπο έναντι του οποίου στρέφονται οι δανειστές και η εν γένει διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως.

Επίσης, υπάρχουν και άλλα πρόσωπα που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία της εκτέλεσης, αλλά όχι πάντα, όπως για παράδειγμα *τρίτος*, με την ιδιότητα του κυρίου ή του νομέα του πράγματος, ο οποίος δηλαδή έχει εμπράγματη σχέση με αυτό. Τέλος, υπάρχουν κάποια όργανα της εκτελεστικής διαδικασίας, που συμμετέχουν στην υλοποίηση της όλης αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως ο δικαστικός επιμελητής και ο συμβολαιογράφος, οι οποίοι αποτελούν βασικά στοιχεία μέσω των οποίων πραγματοποιούνται οι ειδικότερες πράξεις και φάσεις της εκτελεστικής διαδικασίας, και των οποίων οι αρμοδιότητες καθορίζονται αυστηρώς στο νόμο.

Περαιτέρω, και όσον αφορά το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης αφορά την επίτευξη της ικανοποίησης μίας χρηματικής απαίτησης που υπάρχει στο πρόσωπο του δανειστή απέναντι στον οφειλέτη¹⁷⁵, διότι η διαδικασία της αναγκαστικής κατάσχεσης που αφορά τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, ανήκει στο δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης και ιδιαίτερα στο κομμάτι που ρυθμίζεται από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στα άρθρα 951-1054 ειδικότερα. Συνοψίζεται, δε, στην δέσμευση –

¹⁷⁵ Η αναγκαστική εκτέλεση διακρίνεται και σε άλλες μορφές, ανάλογα τους είδους της αξίωσης που καλείται να ικανοποιηθεί, όπως για παράδειγμα η αναγκαστική εκτέλεση για ικανοποίηση αξίωσης παράδοσης κινητού ή ακίνητου πράγματος, και η αναγκαστική εκτέλεση για ικανοποίηση αξίωσης για την ενέργεια ορισμένης πράξης, παράλειψης ή ανοχής πράξεως. Στην πράξη, η συνηθέστερη μορφή είναι η αναγκαστική εκτέλεση για ικανοποίηση χρηματικής απαίτησης. (Γέσιου-Φαλτσή Π., Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998)

κατάσχεση του περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη και στην απαλλοτρίωση – πλειστηριασμό του παραπάνω στοιχείου του οφειλέτη, ενώ ξεκινά με μονομερείς πράξεις του επισπεύδοντος δανειστή, χωρίς να υπάρχει αντιδικία, και ακολουθείται αυστηρώς η διαδικασία και αλληλουχία πράξεων που απαιτεί ο νόμος σε κάθε περίπτωση.

Οι πιο ουσιώδεις αρχές που διέπουν τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης και διαγράφουν την έννοιά της όσο το δυνατόν καλύτερα, μεταξύ άλλων, είναι οι εξής: *α) η αρχή της σύμμετρης ικανοποίησης των δανειστών*, και όχι η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, *β) η αρχή της τυπικότητας*, υπό την έννοια ότι τα όργανα που συμμετέχουν στην εκτελεστική διαδικασία δεν ελέγχουν ουσιαστικά τις προϋποθέσεις της εκτέλεσης, αλλά μόνο σε τυπικό επίπεδο πλήρωσης των τυπικών προϋποθέσεων, *γ) η αρχή της αυτούσιας ικανοποίησης του δανειστή*, και *δ) η αρχή του κλειστού αριθμού ειδών και μέσων της αναγκαστικής εκτέλεσης*, τα οποία ορίζονται ρητά στο νόμο και δεν μπορούν να παρακαμφθούν ή να συμφωνηθούν άλλα μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

Ιδιαίτερη σημασία για την κατανόηση των βασικών αρχών που διέπουν τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, μέρος της οποίας είναι η αναγκαστική κατάσχεση που θα απασχολήσει το επόμενο μέρος της παρούσας διπλωματικής εργασίας, έχει η **αρχή διαθέσεως** (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998), δηλαδή η εξειδίκευση από το νόμο ορισμένων ουσιωδών εννοιολογικών προσδιορισμών, που διασαφηνίζουν:

1) ποιο είναι το πρόσωπο αυτό, στο οποίο αποδίδεται η εξουσία να ορίζει πότε θα αρχίσει και πότε θα περατωθεί η αναγκαστική εκτέλεση. Ειδικότερα, στο παραπάνω ζήτημα προτάσσεται ως απάντηση η κυριαρχία του επισπεύδοντος δανειστή, καθώς μόνο με δική του πρωτοβουλία κινείται η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, και σε καμία περίπτωση αυτεπάγγελτα. Στην περίπτωση, δε, που δεν υπάρχει εντολή του επισπεύδοντος δανειστή να ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, τότε εάν ξεκίνησε εκτελεστική διαδικασία, αυτή είναι άκυρη¹⁷⁶. Επίσης, ο επισπεύδων δανειστής είναι το πρόσωπο εκείνο, το οποίο έχει την εξουσία να καθορίσει το ύψος της προς ικανοποίηση απαίτησής του¹⁷⁷, όπως και να ανακαλέσει και να δώσει τέλος στην εκτελεστική διαδικασία, είτε ηθελημένα – με

¹⁷⁶ Άρθρο 927 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁷⁷ Άρθρο 924 εδ. β Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

ρητή δήλωσή του ενώπιον συμβολαιογράφου – είτε όχι, στην περίπτωση της αδράνειάς του, όταν δηλαδή περάσουν άπρακτες ρητά οριζόμενες από το νόμο χρονικές προθεσμίες, μέσα στις οποίες απαιτείται να πραγματοποιηθούν ορισμένες πράξεις,

2) ποιο είναι το πρόσωπο αυτό, το οποίο έχει την εξουσία να επιλέξει ποιο είδος και μέσο είναι το πιο πρόσφορο για την ικανοποίηση των συγκεκριμένων – κατά περίπτωση – αξιώσεων, από αυτά που περιλαμβάνει σαν δυνατότητες το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης. Ειδικότερα, ο επισπεύδων δανειστής έχει την ευχέρεια εκ του νόμου να επιλέξει ανάμεσα στα διαφορετικά μέσα εκτέλεσης, ή ακόμη και να καθορίσει τη σειρά με την οποία θα επιβληθεί το κάθε ένα από αυτά¹⁷⁸, και τέλος,

3) ποιο είναι το πρόσωπο, το οποίο έχει την εξουσία να επιλέξει το αντικείμενο της εκτελεστικής διαδικασίας. Στο σημείο αυτό, το παραπάνω πρόσωπο είναι πάλι ο επισπεύδων δανειστής, όπως ορίζει ο νόμος, αλλά με τον περιορισμό που θέτει η αρχή της αναλογικότητας και της μη καταχρηστικής άσκησης του δικαϊώματος της επιβολής της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως πηγάζουν από συνταγματικές επιταγές αλλά και από τον ίδιο το νόμο¹⁷⁹.

4.3.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.

Σύμφωνα με την αρχή της τυπικότητας, που διέπει τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, ο νόμος απαιτεί την ύπαρξη ορισμένων προϋποθέσεων, προκειμένου να γίνει η εκκίνηση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Ειδικότερα, οι άνω προϋποθέσεις είναι οι εξής:

A) Η ύπαρξη εκτελεστού τίτλου.

Σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου, μόνο εάν υπάρχει τίτλος εκτελεστός είναι δυνατόν να ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης¹⁸⁰. Ειδικότερα, ο τίτλος που αποτελεί εκτελεστό τίτλο ενσωματώνει μία προϋπάρχουσα αξίωση, η οποία έχει ως σκοπό να ικανοποιηθεί από την περάτωση της αναγκαστικής εκτέλεσης, και η εν λόγω προϋπόθεση είναι η πιο σημαντική από όλες τις υπόλοιπες. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του εκτελεστού τίτλου είναι α) η τήρηση έγγραφου

¹⁷⁸ Άρθρο 951 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁷⁹ Άρθρο 951 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁸⁰ Άρθρο 904 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

τύπου, β) η ενσωμάτωση μίας ορισμένης αξίωσης προς ικανοποίησης, και γ) η άμεση δυνατότητα εκκίνησης της εκτελεστικής διαδικασίας, ενώ ο νόμος ορίζει περιοριστικά τα έγγραφα τα οποία δύνανται να αποτελέσουν εκτελεστό τίτλο¹⁸¹. Ειδικότερα, εκτελεστό τίτλο αποτελούν: α) οι τελεσίδικες¹⁸² καθώς και οι προσωρινά εκτελεστές δικαστικές αποφάσεις ελληνικών δικαστηρίων¹⁸³, β) οι διαιτητικές αποφάσεις¹⁸⁴, γ) τα πρακτικά των ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό¹⁸⁵ ή προσδιορισμό των δικαστικών εξόδων, δ) τα συμβολαιογραφικά έγγραφα (παραδείγματος χάριν η δημόσια διαθήκη), ε) οι διαταγές πληρωμής και οι διαταγές απόδοσης της χρήσης μισθίων που έχουν εκδοθεί από έλληνες δικαστές, στ) αλλοδαποί τίτλοι που έχουν κηρυχθεί εκτελεστοί, και τέλος ζ) διαταγές και πράξεις, τις οποίες αναγνωρίζει κατά περίπτωση ο νόμος ως τίτλο εκτελεστό, δηλαδή εμπεριέχουν μία αξίωση που να επιδέχεται την επιβολή αναγκαστικής εκτέλεσης.

Β) Η περιαφή εκτελεστηρίου τύπου.

Η παραπάνω έννοια συνίσταται πρακτικά στο να περιλαμβάνει: i) έκδοση αντίγραφου του τίτλου που αποτελεί εκτελεστό τίτλο σύμφωνα με τα παραπάνω αναφερθέντα, ii) έκδοσή του στο όνομα του ελληνικού λαού, και iii) διαταγή και απόδοση εξουσίας στα αρμόδια όργανα να εκτελέσουν τον τίτλο¹⁸⁶. Δηλαδή, ο πρωτότυπος εκτελεστός τίτλος περιλαμβάνει τον εκτελεστήριο τύπο και παραμένει στα δικαστηριακά αρχεία, ενώ ταυτόχρονα εκδίδεται αντίγραφο του για τον

¹⁸¹ Άρθρο 904 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁸² Τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις είναι αυτές, για τις οποίες πέρασε άπρακτη η προθεσμία άσκησης έφεσης και ανακοπής ερημοδικίας ή μεσολάβησε παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης έφεσης ή ανακοπής ερημοδικίας, ή παραίτηση από ένδικο μέσα που ήδη ασκήθηκαν, ή με την απόρριψη των ένδικων μέσων που ασκήθηκαν (Γέσιου-Φαλτσή Π., Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998).

¹⁸³ Προσωρινά εκτελεστή είναι η απόφαση που δεν έγινε τελεσίδικη ακόμη, και κηρύχθηκε ως προσωρινά εκτελεστή από το δικαστήριο, ως μία μορφή προσωρινής προστασίας και ταχύτερης ικανοποίησης της αξίωσης του δανειστή στην αναγκαστική εκτέλεση. Επιπλέον, την προσωρινή εκτέλεση της απόφασης του δικαστηρίου αιτείται ο νικήσας διάδικος στο δικόγραφο της κύριας αγωγής και κηρύσσεται με τη δικαστική απόφαση που δικάζει την ουσία της επίδικης απόφασης (άρθρα 907-913 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

¹⁸⁴ Όπως η διαδικασία της διαιτησίας ορίζεται στα άρθρα 867 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁸⁵ Δηλαδή συμβιβασμό που επιφέρει την κατάργηση της δίκης αυτοδίκαια και δεν απαιτείται να εκδοθεί δικαστική απόφαση, και επιπλέον περιέχεται στα πρακτικά από τα νομίμως νομιμοποιούμενα άτομα, δηλαδή τους διαδίκους ή τους αντιπροσώπους τους, ή τους πληρεξουσίους δικηγόρους των διαδίκων.

¹⁸⁶ Άρθρο 918 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

επισπεύδοντα δανειστή που περιέχει τον εκτελεστήριο τύπο, και το οποίο αντίγραφο αποκαλείται «εκτελεστό απόγραφο».

Γ) Αξίωση που επιδέχεται να ικανοποιηθεί μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Σύμφωνα με το νόμο, η απαίτηση του δανειστή οφείλει να είναι βέβαιη και εκκαθαρισμένη¹⁸⁷, δηλαδή να μην εξαρτάται από αίρεση ή προθεσμία (σε αντίθετη περίπτωση η επίσπευση της αναγκαστικής εκτέλεσης από τον επισπεύδοντα θα είναι άκυρη) και να αποδεικνύεται εγγράφως, καθώς και να είναι ορισμένη τόσο σε ποσότητα, όσο και σε ποιότητα.

Δ) Ικανότητα διαδίκων.

Η εν λόγω προϋπόθεση για την έναρξη της αναγκαστικής εκτέλεσης αφορά την ικανότητα που απαιτεί ο νόμος στο πρόσωπο του επισπεύδοντος τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως, και αφορά την ικανότητά του να είναι διάδικος, και ειδικότερα κάθε πρόσωπο φυσικό ή νομικό, στο οποίο απονέμεται η δυνατότητα να είναι επισπεύδων δανειστής αλλά και καθ ου οφειλέτης¹⁸⁸.

Ε) Τήρηση ειδικών κανόνων προδικασίας.

Η εν λόγω προϋπόθεση αφορά την τήρηση ορισμένων πράξεων, που απαιτεί ο νόμος, και ειδικότερα την επιταγή προς εκτέλεση¹⁸⁹. Συγκεκριμένα, η πρώτη πράξη που σηματοδοτεί την έναρξη της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι η επίδοση – μέσω του αρμόδιου δικαστικού επιμελητή – στον καθ ου η εκτέλεση οφειλέτη ενός αντιγράφου του απογράφου, όπως αυτό αναλύθηκε προηγουμένως, στο οποίο περιλαμβάνεται μία «επιταγή προς εκτέλεση». Η επιταγή προς εκτέλεση απευθύνεται στον οφειλέτη, μέσω της οποίας καλείται να προβεί σε εκπλήρωση των υποχρεώσεών του εκουσίως¹⁹⁰ (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος, 1998), ενώ ως στόχο έχει τόσο να οριστικοποιήσει, κατά κάποιον τρόπο, και να εξειδικεύσει την έκταση της απαίτησης του δανειστή, όσο και να προβεί σε

¹⁸⁷ Άρθρα 915 και 916 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντίστοιχα.

¹⁸⁸ Άρθρα 919-923 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁸⁹ Άρθρο 924 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁹⁰ Στο άρθρο 940^Α του παραπάνω κώδικα εξαιρείται το χρονικό διάστημα από 1^ης έως 31^{ης} Αυγούστου, στο οποίο δεν επιτρέπεται να διενεργηθούν καθόλου οποιεσδήποτε πράξεις που συνιστούν εκτέλεση, όπως και η επίδοση επιταγής προς εκτέλεση.

ειδοποίηση του οφειλέτη ως προς την επικείμενη αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του.

Η ανωτέρω επιταγή προς εκτέλεση πρέπει ως έγγραφο να περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που απαιτεί ο νόμος για την εγκυρότητα των εγγράφων (άρθρο 118 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), όπως επίσης τον ακριβή προσδιορισμό της απαίτησης, το διορισμό ενός αντικλήτου και την περιγραφή των πραγματικών περιστατικών που υποστηρίζουν τη νομιμοποίηση του εκτελούντος.

Περαιτέρω, ο νόμος προβλέπει και την ύπαρξη μίας χρονικής προθεσμίας τριών ημερών¹⁹¹, η οποία ξεκινά από την επόμενη μέρα μετά την επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση, κατά τη διάρκεια της οποίας απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε άλλη πράξη εκτελέσεως, και μάλιστα με ποινή ακυρότητας, όπως διευκρινίζεται στο νόμο.

Τέλος, στο ίδιο άρθρο¹⁹² ο νόμος προβλέπει και ένα ανώτατο χρονικό όριο ενός έτους, μέσα στο οποίο ο επισπεύδων δανειστής οφείλει να έχει διενεργήσει πράξεις της αναγκαστικής εκτελέσεως, από την παρέλευση, δε, του οποίου, δεν μπορεί να συνεχισθεί η εκτέλεση που στηρίζεται στην εν λόγω επιταγή προς εκτέλεση. Συνεπώς, ο επισπεύδων δανειστής οφείλει να προβεί σε δεύτερη επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση, προκειμένου να μπορεί να συνεχίσει την αναγκαστική εκτέλεση που ξεκίνησε.

4.3.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.

Έπειτα από τα όσα ορίζει ο νόμος και προαναφέρθηκαν, σχετικά με τις προϋποθέσεις που οφείλουν να συντρέχουν προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, και πέραν του γεγονότος πως πρέπει να λάβει χώρα η επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση από τον επισπεύδοντα δανειστή στον καθ' ου οφειλέτη, η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης έχει ξεκινήσει.

Προκειμένου, λοιπόν, ο επισπεύδων δανειστής να επιδιώξει την ικανοποίηση της απαίτησής του μέσω της ανωτέρω διαδικασίας, η επόμενη πράξη που ακολουθεί είναι η παροχή εντολής προς εκτέλεση εκ μέρους του επισπεύδοντος προς τον αρμόδιο προς τούτο πρόσωπο, το δικαστικό επιμελητή.

¹⁹¹ Άρθρο 926 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁹² Άρθρο 926 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ειδικότερα, όπως προβλέπεται στο νόμο¹⁹³, ο επισπεύδων δανειστής δίνει εντολή πάνω στο απόγραφο και σε ορισμένο δικαστικό επιμελητή να συνεχίσει τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, εξειδικεύοντας ταυτόχρονα το μέσο της εκτέλεσης που θέλει να επιβληθεί καθώς και τα αντικείμενα, πάνω στα οποία θα επιβληθεί η αναγκαστική εκτέλεση.

Συγκεκριμένα, η εντολή για εκτέλεση πρέπει να περιέχει τα στοιχεία του δικαστικού επιμελητή, το μέσο της εκτέλεσης που επιλέγεται στην προκειμένη περίπτωση, το αντικείμενο επί του οποίου θα επιβληθεί η εκτέλεση, τα στοιχεία του συμβολαιογράφου, ο οποίος θα ενεργήσει ως αρμόδιος υπάλληλος επί του πλειστηριασμού, εάν μεσολαβήσει κατάσχεση, και την χρονολογία και την υπογραφή του επισπεύδοντος δανειστή. Περαιτέρω, ο νόμος προβλέπει πως ο δικαστικός επιμελητής, από τη στιγμή που θα του δοθεί εντολή προς εκτέλεση οφείλει να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες πράξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης που απαιτεί ο νόμος, χωρίς να πρέπει για την καθεμία από αυτές να λαμβάνει καινούργια εντολή από τον επισπεύδοντα¹⁹⁴.

Ειδικότερα, και όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο μέρος της παρούσας διπλωματικής εργασίας, προκειμένου να επιβληθεί και να προχωρήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, προκειμένου να ικανοποιηθούν χρηματικές απαιτήσεις του επισπεύδοντος και άλλων δανειστών, ο νόμος έχει ορίσει συγκεκριμένα τα μέσα της εκτέλεσης εκείνα, μέσω των οποίων μπορεί να περατωθεί η αναγκαστική εκτέλεση.

Προς τον σκοπό, δηλαδή, της εκτέλεσης για ικανοποίηση χρηματικής απαίτησης, μόνο μέσω της επιβολής κατάσχεσης περιουσίας εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση μπορεί να γίνει¹⁹⁵, ενώ περαιτέρω, η κατάσχεση που θα επιβληθεί, δεν δύναται να επεκταθεί σε περισσότερα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη απ' όσα χρειάζονται για την ικανοποίηση της απαιτήσεως του δανειστή και την κάλυψη των εξόδων της εκτελεστικής διαδικασίας, όπως δηλαδή ισχύει και εδώ η αρχή της αναλογικότητας και της μη καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος.

¹⁹³ Άρθρο 927 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁹⁴ Ο νόμος ορίζει τις αρμοδιότητες του δικαστικού επιμελητή στα άρθρα 928 έως 931 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁹⁵ Άρθρο 951 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως επίσης και με το μέσο της αναγκαστικής διαχείρισης.

4.3.4 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Σύμφωνα με όσα έχουν ήδη εκτεθεί σε παραπάνω σημεία της παρούσας διπλωματικής εργασίας, το μέσο της αναγκαστικής κατάσχεσης πλοίου εκτίθεται στο μέρος της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως αυτή κωδικοποιείται στο ελληνικό δίκαιο και στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και ειδικότερα στις ειδικές διατάξεις των άρθρων 992 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Η επιλογή και επιβολή του εν λόγω μέσου αναγκαστικής εκτέλεσης δεν αποσκοπεί στη δέσμευση του πλοίου, μέσω της έκδοσης δικαστικής απόφασης, προκειμένου να εξασφαλιστεί μία απαίτηση δανειστή, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της επιλογής του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου, αλλά στοχεύει στην κατ' ουσία διάθεση και εκποίηση του πλοίου, μέσω της διενέργειας πλειστηριασμού και της παραπέρα επίτευξης ενός εκπλειστηριάσματος, από το οποίο εν τέλει ο επισπεύδων δανειστής – αλλά και οι υπόλοιποι τυχόν δανειστές του οφειλέτη – θα ικανοποιήσει τις απαιτήσεις που έχει στο πρόσωπο του οφειλέτη.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το πλοίο, εξαιτίας του γεγονότος ότι αποτελεί ιδιαίτερης φύσης περιουσιακό στοιχείο, αντιμετωπίζεται από το νόμο ως ακίνητο πράγμα όσον αφορά και την επιβολή του μέσου της αναγκαστικής κατάσχεσης, ασχέτως εάν στην πραγματικότητα λειτουργεί ως κινητό πράγμα, και για αυτό το λόγο έχει συμπεριληφθεί ρητά στα άρθρα της αναγκαστικής εκτέλεσης που αφορούν την αναγκαστική κατάσχεση ακινήτων.

Εκτός, όμως, από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, σχετικά με το παραπάνω μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης, την επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης πλοίου ρυθμίζουν και τα άρθρα 211 και 214 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου¹⁹⁶, το περιεχόμενο των οποίων θα αναλυθεί στη συνέχεια.

4.3.5 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Σύμφωνα με το νόμο, αντικείμενο της αναγκαστικής κατάσχεσης μπορεί και είναι – στην προκειμένη περίπτωση – το πλοίο¹⁹⁷, ενώ επιπλέον η κατάσχεση μπορεί να επιβληθεί και στα συστατικά και παραρτήματα αυτού, εφόσον αυτά

¹⁹⁶ Νόμος 3816/1958 (Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου).

¹⁹⁷ Άρθρο 992 παρ. 1 εδάφιο γ' Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

συμπεριληφθούν ρητά¹⁹⁸. Η κατάσχεση, δε, του πλοίου στρέφεται έναντι του οφειλέτη, στο πρόσωπο του οποίου ανήκει η κυριότητα του πλοίου, ενώ δεν απασχολεί το νομοθέτη το εάν το πρόσωπο αυτό έχει ή όχι στη νομή και κατοχή του το πλοίο.

Ειδικότερα, όπως ορίζει ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου¹⁹⁹, και σχετικά με την αναγκαστική κατάσχεση πλοίου, αυτή μπορεί να επιβληθεί μόνο εάν προηγηθεί η -σε παραπάνω σημείο αναλυόμενη – επίδοση της επιταγής προς πληρωμή, ή αλλιώς επιταγή προς εκτέλεση, από τον επισπεύδοντα δανειστή προς τον οφειλέτη, και μόνο εάν έχει παρέλθει το χρονικό περιθώριο των εικοσιτεσσάρων ωρών από την παραπάνω επίδοση της επιταγής προς πληρωμή. Εάν επιβληθεί αναγκαστική κατάσχεση σε πλοίο πριν το πέρας της παραπάνω τασσόμενης από το νόμο προθεσμίας από την επίδοση της επιταγής προς εκτέλεσης, τότε η επιβληθείσα αναγκαστική κατάσχεση είναι άκυρη (Καμβυσης, 1982. Σταυρόπουλος, 1986), καθώς σκοπός της παραπάνω διάταξης είναι η παροχή μίας τελευταίας ευκαιρίας προς τον οφειλέτη να τακτοποιήσει τις υποχρεώσεις του απέναντι στον επισπεύδοντα δανειστή και να αποφύγει την επιβολή κατάσχεσης.

Όπως ορίζεται στο παραπάνω άρθρο²⁰⁰, στην περίπτωση κατά την οποία το πλοίο βρίσκεται στην κατοχή τρίτου ατόμου, τότε η αναγκαστική εκτέλεση απευθύνεται στον οφειλέτη μεν, αλλά ο νόμος απαιτεί για λόγους δημοσιότητας να κοινοποιηθεί η επιταγή προς εκτέλεση και στον τρίτο που κατέχει το πλοίο (ή στον πλοίαρχο, εάν ο τρίτος είναι απών), προκειμένου να λάβει εκείνος τα απαραίτητα μέτρα για να αποτραπεί η επιβολή κατάσχεσης (Σταυρόπουλος, 1986), ενώ στην περίπτωση που η απαίτηση του δανειστή σχετίζεται με την εμπορική εκμετάλλευση του πλοίου ή είναι προνομιούχα ή ενυπόθηκη, τότε η επιταγή προς εκτέλεση μπορεί να επιδοθεί στον πλοίαρχο.

Επιπροσθέτως, η ύπαρξη μία προγενέστερης κατάσχεσης δεν μπορεί να αποτρέψει την επιβολή και άλλης αναγκαστικής κατάσχεσης, όπως προβλέπει ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου²⁰¹, και γίνεται σαφές από το γράμμα του νόμου ότι μπορεί να έχει προηγηθεί κατάσχεση πλοίου – συντηρητική ή αναγκαστική – και στη συνέχεια να επιβληθεί στο ίδιο ως άνω πλοίο και δεύτερη κατάσχεση,

¹⁹⁸ Άρθρο 992 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁹⁹ Άρθρο 211 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

²⁰⁰ Άρθρο 211 εδάφιο β' και γ' Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

²⁰¹ Άρθρο 214 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

συντηρητική ή αναγκαστική. Ειδικότερα, δε, εάν υπάρχουν παραπάνω αναγκαστικές κατασχέσεις, τότε ο κάθε ένας από τα άτομα εκείνα που επέβαλαν την κατάσχεση μπορεί να συνεχίζει τις πράξεις εκτέλεσης μέχρι το τέλος του πλειστηριασμού – δηλαδή την κατακύρωση στον υπερθεματιστή, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια – ταυτοχρόνως με τους υπόλοιπους, και εφόσον ολοκληρωθεί ο πλειστηριασμός και δεν έχουν ολοκληρωθεί οι υπόλοιπες ταυτόχρονες εκτελέσεις, τότε αυτές παύουν να ισχύουν και ακυρώνονται αυτοδίκαια, ενώ τα έξοδά τους βαρύνουν τους επισπεύδοντες - κατασχόντες (Καμβυσης, 1982).

Α) Όσον αφορά τη διαδικασία της επιβολής της αναγκαστικής κατάσχεσης στο πλοίο, ο νόμος απαιτεί σε πρώτο στάδιο να **συνταχθεί η κατασχετήρια έκθεση**²⁰². Ο δικαστικός επιμελητής είναι το αρμόδιο εκ του νόμου πρόσωπο να προβεί στη σύνταξη της κατασχετήρια έκθεσης **ενώπιον ενός ενήλικου μάρτυρα**, ενώ επιπλέον ο νόμος του δίνει τη δυνατότητα να εισέρχεται μέσα στο κατασχόμενο ακίνητο²⁰³ – στην προκειμένη περίπτωση στο πλοίο – προκειμένου να συντελεστεί η κατάσχεση και η περιγραφή του.

Σχετικά με το **περιεχόμενο της κατασχετήριας έκθεσης**, ο νόμος αποσκοπεί στον όσο το δυνατόν λεπτομερέστερο και αναμφισβήτητο ως προς την ταυτότητα προσδιορισμό του κατασχόμενου ακινήτου – πλοίου, και ειδικότερα απαιτεί να περιλαμβάνονται στην κατασχετήρια έκθεση τα εξής στοιχεία²⁰⁴:

-ακριβή περιγραφή του κατασχόμενου πλοίου, σε τέτοιο βαθμό ώστε να μη χωρεί αμφιβολία για το ποιο περιουσιακό στοιχείο κατάσχεται και θα εκτεθεί σε δημόσιο πλειστηριασμό,

-αναφορά της εκτίμησης του κατασχόμενου από τον δικαστικό επιμελητή,

-τιμή πρώτης προσφοράς, η οποία απαιτείται να είναι τουλάχιστον το μισό της αξίας που εκτιμήθηκε,

-τον εκτελεστό τίτλο, την επιταγή προς εκτέλεση και το ποσό για το οποίο επιβάλλεται η κατάσχεση,

²⁰² Άρθρο 993 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁰³ Άρθρο 993 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁰⁴ Άρθρο 993 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 954 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 1011 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

-ημερομηνία και τόπο διενέργειας του πλειστηριασμού, όπως και το όνομα του υπαλλήλου του πλειστηριασμού, δηλαδή του συμβολαιογράφου ενώπιον του οποίου θα λάβει χώρα ο πλειστηριασμός.

Επιπλέον, και σχετικά με την κατάσχεση σε πλοίο, επιβάλλεται εκ του νόμου να αναφέρονται και τα εξής στοιχεία, προκειμένου να μη γεννάται οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς την ταυτότητα του κατασχόμενου πλοίου:

-το όνομα και η ιθαγένεια του πλοιοκτήτη, το όνομα του πλοίου, η πράξη νηολόγησης, και το διεθνές σήμα του πλοίου,

-οι διαστάσεις και η χωρητικότητα του πλοίου, το είδος της κινητήριας δύναμης και η δύναμη της μηχανής, και τα κατασχεμένα παραρτήματα του πλοίου.

Έπειτα ακολουθεί η απαραίτητη από το νόμο **υπογραφή της κατασχετήριας έκθεσης** από το δικαστικό επιμελητή και τον μάρτυρα, και επίσης και από όποιον άλλο από τους ενδιαφερόμενους είναι παρών κατά τη σύνταξη της κατασχετήριας έκθεσης, δηλαδή μπορεί να υπογράψει την κατασχετήρια έκθεση και εκείνος υπέρ του οποίου επιβάλλεται η αναγκαστική κατάσχεση, αλλά και εκείνος κατά του οποίου επιβάλλεται η κατάσχεση²⁰⁵.

Επιπλέον, ο νόμος δίνει τη δυνατότητα σε οποιονδήποτε από τους ενδιαφερόμενους έχει έννομο συμφέρον να αιτηθεί ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου τη διόρθωση της κατασχετήριας έκθεσης²⁰⁶, και ιδίως εάν υπάρχουν αντιρρήσεις ως προς την περιγραφή του κατασχεθέντος πλοίου, την εκτίμησή του και την τιμή πρώτης προσφοράς, μέσω της άσκησης του ενδίκου μέσου της ανακοπής. Στην περίπτωση κατά την οποία η ανακοπή γίνει δεκτή από το δικαστήριο, τότε η κατασχετήρια έκθεση διορθώνεται και ορίζεται νέα ημερομηνία πλειστηριασμού από το δικαστήριο.

B) Στη συνέχεια, η διαδικασία της επιβολής αναγκαστικής κατάσχεσης απαιτεί να λάβουν χώρα οι απαραίτητες **επιδόσεις της συνταχθείσας κατασχετήριας έκθεσης** στα ενδιαφερόμενα μέρη²⁰⁷, προκειμένου να τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας των πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης που απαιτεί ο νόμος.

²⁰⁵ Άρθρο 953 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁰⁶ Άρθρο 954 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁰⁷ Άρθρο 995 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ειδικότερα, επιδίδεται είτε αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης, είτε περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης, με τα στοιχεία που ορίζει ο νόμος, με το πέρας της κατάσχεσης και επί ποινή ακυρότητας:

α) εφόσον είναι παρών, στο πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η κατάσχεση²⁰⁸,

β) στην περίπτωση πλοίου νηολογημένου στην Ελλάδα, η κατασχετήρια έκθεση επιδίδεται και στο πρόσωπο εκείνο που τηρεί το νηολόγιο όπου είναι γραμμένο το πλοίο, εντός οκτώ (8) ημερών από την επιβολή της κατάσχεσης²⁰⁹,

γ) στο λιμενάρχη του λιμανιού όπου έλαβε χώρα η κατάσχεση του πλοίου εντός δύο (2) ημερών από τη μέρα επιβολής της αναγκαστικής κατάσχεσης, προκειμένου να εμποδιστεί ο απόπλους του πλοίου από το λιμενάρχη. Εάν, δε, το πλοίο είναι αλλοδαπό και κατασχέθηκε σε ελληνικό λιμάνι, ο νόμος²¹⁰ απαιτεί από το λιμενάρχη του λιμανιού που έλαβε χώρα η κατάσχεση να στείλει το αντίγραφο και την περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης σε εκείνο το πρόσωπο που τηρεί το νηολόγιο όπου έχει νηολογηθεί το αλλοδαπό πλοίο.

Επιπλέον, στην περίπτωση κατά την οποία το πλοίο που κατασχέθηκε βαρύνεται με υποθήκη²¹¹, τότε αφενός η κατάσχεση του πλοίου γίνεται κατά του οφειλέτη, αλλά μπορεί να στρέφεται και κατά τρίτου προσώπου που έχει την κυριότητα του πλοίου ή κατά του ατόμου που νέμεται με νόμιμο τίτλο το πλοίο, οπότε σε αυτές τις περιπτώσεις η επιταγή προς εκτέλεση μπορεί να στρέφεται και κατά αυτών των προσώπων, και οφείλει ο δικαστικός επιμελητής να επιδώσει το αντίγραφο και την περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης και σε αυτά τα πρόσωπα, διαφορετικά η επιβληθείσα κατάσχεση είναι άκυρη.

Γ) Τέλος, η τελευταία πράξη που πρέπει να γίνει, προκειμένου να συντελεστεί η επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης είναι η παράδοση όλων των σχετικών

²⁰⁸ Εάν είναι παρών και αρνηθεί να παραλάβει, συντάσσεται έκθεση περί της άρνησής του από τον δικαστικό επιμελητή. Εάν είναι απών και κατοικεί εντός της περιφέρειας του δήμου όπου έγινε η κατάσχεση, τότε η επίδοση απαιτείται να γίνει την επόμενη μέρα της κατάσχεσης το αργότερο. Εάν είναι απών και κατοικεί εκτός της περιφέρειας του δήμου όπου έγινε η κατάσχεση, τότε η επίδοση απαιτείται να γίνει εντός 8 ημερών από την κατάσχεση.

²⁰⁹ Σε αυτή την περίπτωση το πρόσωπο αυτό εγγράφει την κατάσχεση στο ειδικό βιβλίο κατασχέσεων και παραδίδει εντός τεσσάρων (4) ημερών ένα πιστοποιητικό βαρών στον αρμόδιο δικαστικό επιμελητή.

²¹⁰ Άρθρο 1013 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²¹¹ Άρθρο 993 παρ. 1 εδάφιο β' σε συνδυασμό με το άρθρο 995 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

εγγράφων από το δικαστικό επιμελητή στον υπάλληλο του πλειστηριασμού εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την επιβολή της κατάσχεσης²¹².

Τα έγγραφα αυτά είναι:

α) ο εκτελεστός τίτλος και οι εκθέσεις επίδοσης της επιταγής προς πληρωμή, τις οποίες έχει συντάξει ο δικαστικός επιμελητής, και

β) η κατασχετήρια έκθεση και οι εκθέσεις επίδοσής της ή της περίληψής της στα απαιτούμενα από το νόμο πρόσωπα, που έχει συντάξει ο δικαστικός επιμελητής.

4.3.6 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ.

Α) Η ουσιαστικότερη συνέπεια που πηγάζει από την επιβολή του μέσου της αναγκαστικής κατάσχεσης στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι η οριζόμενη από το νόμο «**απαγόρευση διάθεσης**» του κατασχεμένου²¹³. Ειδικότερα, η απαγόρευση διάθεσης του κατασχεμένου έχει ως απώτερο στόχο τη δέσμευση και μη δυνατότητα περαιτέρω διάθεσης – μεταβίβασης του πλοίου που έχει κατασχεθεί εκ μέρους του οφειλέτη σε τρίτα πρόσωπα, το οποίο θα συνέβαλλε στη διακινδύνευση της ικανοποίησης των απαιτήσεων των δανειστών, οι οποίοι μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης επιδιώκουν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις τους, μέσω της εκποίησης του πλοίου και της επίτευξης ενός ικανοποιητικού εκπλειστηριάσματος (Γέσιου-Φαλτσή Π., Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001). Ως προς την έννοια της διαθέσεως, δε, ο νόμος ουσιαστικά παραπέμπει σε οποιαδήποτε απώλεια, επιβάρυνση ή αλλοίωση του κατασχεμένου πλοίου αλλά και του δικαιώματος του οφειλέτη, στον οποίο ανήκει κατά κυριότητα το πλοίο.

Η συνέπεια που ορίζει ο νόμος, στην περίπτωση κατά την οποία επέλθει διάθεση του κατασχεμένου πλοίου είναι η ακυρότητα της πράξεως διαθέσεως αυτού, η οποία επέρχεται αυτοδίκαια, χωρίς δηλαδή να μεσολαβήσει η αναγνώριση και η κήρυξή της από κάποιο δικαστήριο μέσω εκδόσεως δικαστικής αποφάσεως, και περαιτέρω, η ακυρότητα αυτή ισχύει κατά του οφειλέτη που διέθεσε το πλοίο, και υπέρ του προσώπου που επέβαλε την κατάσχεση και των άλλων δανειστών που έχουν απαίτηση απέναντι στον οφειλέτη και ακολούθησαν τη διαδικασία της αναγγελίας των απαιτήσεών τους, όπως αυτή η έννοια θα αναλυθεί σε επόμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Επιπλέον, εάν το πλοίο βαρύνεται με υποθήκη,

²¹² Άρθρο 995 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²¹³ Άρθρο 997 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

εντάσσεται δηλαδή στην έννοια του ενυπόθηκου πράγματος, τότε η ρητά καθοριζόμενη από το νόμο απαγόρευση διαθέσεως ισχύει και για τον τρίτο, κύριο ή νομέα του πλοίου.

Το χρονικό σημείο από το οποίο ξεκινά η συνέπεια της απαγόρευσης διαθέσεως του κατασχεμένου δεν είναι η επιβολή της κατασχέσεως καθ' αυτή, διότι σε εκείνο το χρονικό σημείο ο οφειλέτης – ή ο τρίτος – δεν γνώριζε ακόμη την επιβολή της κατάσχεσης. Το χρονικό σημείο, δηλαδή, από το οποίο επέρχεται η ακυρότητα που συνεπάγεται η ενδεχόμενη διάθεση του κατασχεμένου ξεκινά από την επίδοση της κατασχετήριας έκθεσης – είτε αντιγράφου αυτής, είτε της περίληψής της – προς τα ρητώς οριζόμενα στο νόμο πρόσωπα, όπως αυτά αναφέρθηκαν σε προγενέστερο σημείο. Ειδικότερα²¹⁴, η απαγόρευση διαθέσεως αρχίζει:

-για τον οφειλέτη και για τον τρίτο, κύριο ή νομέα, στην περίπτωση που το πλοίο βαρύνεται με υποθήκη, από την επίδοση της κατασχετήριας έκθεσης, και

-για τον τρίτο, στον οποίο έγινε η διάθεση του κατασχεμένου πλοίου, από την εγγραφή της κατάσχεσης στο βιβλίο κατασχέσεων, και μόνο υπό την προϋπόθεση ότι έχει γίνει η επίδοση, που ορίζει ο νόμος, της κατασχετήριας έκθεσης στον καθ ου η εκτέλεση οφειλέτη.

B) Διάφορα ζητήματα μπορεί να προκύψουν έπειτα από τη συντέλεση της επιβολής αναγκαστικής κατάσχεσης σε πλοίο, και περιλαμβάνουν την τύχη της κατάσχεσης εάν ακολουθήσει **μεταγραφή της μεταβίβασης του πλοίου και εγγραφή υποθήκης**²¹⁵.

Ειδικότερα, ως απόρροια της αρχής της δημοσιότητας που χαρακτηρίζει τις πράξεις που απαρτίζουν την αναγκαστική εκτέλεση και επιβάλλεται από το νόμο, κρίθηκε ως απαραίτητη η ρύθμιση της τύχης της εγγραφής υποθήκης και μεταγραφής της μεταβίβασης του πλοίου, στο οποίο έχει ήδη επιβληθεί κατάσχεση, και συνεπώς της τύχης της επιβληθείσας κατάσχεσης.

Ο νόμος όρισε πως οι ανωτέρω πράξεις δεν είναι άκυρες, αλλά εγγράφονται κανονικά στα βιβλία μεταγραφών και υποθηκών αντίστοιχα, ωστόσο δεν μπορούν να «αντιταχθούν» απέναντι στο πρόσωπο που επέβαλε την κατάσχεση και στους δανειστές που αναγγέλθηκαν. Στην πράξη, αυτό σημαίνει πως είναι ανενεργές και δεν παράγουν τα αποτελέσματά τους απέναντι στα παραπάνω πρόσωπα, εξασφαλίζοντάς

²¹⁴ Άρθρο 997 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²¹⁵ Άρθρο 997 παρ. 3-4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

τους ότι θα ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις τους έναντι του οφειλέτη μέσω της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης. Εάν, δε, η μεταγραφή της μεταβίβασης του πλοίου ή η εγγραφή υποθήκης προηγηθεί της εγγραφής της κατάσχεσης στα βιβλία κατασχέσεων, τότε ισχύουν κανονικά, με ότι αυτό συνεπάγεται για την τύχη της επιβληθείσας κατάσχεσης. Εάν, όμως, η μεταγραφή της μεταβίβασης του πλοίου ή η εγγραφή υποθήκης γίνει μετά την εγγραφή της κατάσχεσης στα βιβλία κατασχέσεων, τότε δεν ισχύουν για τον κατασχόντα και τους αναγγελλθέντες δανειστές, αλλά ισχύουν κανονικά έναντι όλων των υπολοίπων προσώπων, που είναι άσχετα με τη διαδικασία της κατάσχεσης (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Τέλος, η αρχή της χρονικής προτεραιότητας ισχύει και στην περίπτωση που γίνει την ίδια μέρα εγγραφή κατάσχεσης και μεταβίβαση κυριότητας ή εγγραφή υποθήκης στο ίδιο πλοίο, οπότε πάλι προηγείται η πράξη που έγινε συντελέστηκε έστω και ελάχιστο χρόνο νωρίτερα από την άλλη²¹⁶.

²¹⁶ Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι υπάρχει διαφοροποίηση στις διατάξεις που αφορούν την κατάσχεση ακινήτων και την κατάσχεση πλοίων, όσον αφορά την δυνατότητα επιβολής παραπάνω από μία αναγκαστικές κατασχέσεις, καθώς ενώ το άρθρο 997 παρ. 5 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας απαγορεύει την επιβολή δεύτερης κατάσχεσης στο ίδιο ακίνητο, το άρθρο 214 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου διαφοροποιείται και επιτρέπει την **επιβολή παραπάνω της μιας κατασχέσεως στο ήδη κατασχεθέν πλοίο**, όπως διευκρινίστηκε σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

5. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.

5.1 ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ.

Όπως αναλύθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, και αναφορικά με τις προϋποθέσεις και την εγγραφή υποθήκης πάνω στο πλοίο, ο απώτερος σκοπός ύπαρξης εγγραφής υποθήκης πάνω στο πλοίο – είτε απλής ναυτικής υποθήκης, είτε προτιμώμενης υποθήκης – είναι η εξασφάλιση του δανειστή ως προς την ικανοποίηση των απαιτήσεών του, καθώς η εγγραφή υποθήκης διασφαλίζει το δανειστή πως, εάν δεν εξοφληθεί το χρέος του οφειλέτη απέναντί του μέσα στην προθεσμία που έχει συμφωνηθεί μεταξύ τους και με τους γενικότερους όρους της συμφωνίας, τότε αυτός θα ικανοποιηθεί μέσω της εκπλειστηρίασης του ενυπόθηκου περιουσιακού στοιχείου.

Συνεπώς, μέσω της παρεχόμενης από το νόμο δυνατότητας²¹⁷, ο δανειστής που έχει εγγράψει υποθήκη επί του πλοίου, νομιμοποιείται να απαιτήσει από τον οφειλέτη να εξοφληθεί το χρέος, μέσω της πώλησης του ενυπόθηκου πλοίου, ασκώντας τη λεγόμενη «εμπράγματη αγωγή» ή «υποθηκική αγωγή», η οποία, στην ουσία, δεν αποτελεί άσκηση αγωγής με την κατάθεση ενός δικογράφου στο δικαστήριο, αλλά αποτελεί επιβολή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης επί του ενυπόθηκου πλοίου²¹⁸, δηλαδή μέσω της αναγκαστικής κατάσχεσης και του πλειστηριασμού αυτού, και της παραπέρα ικανοποίησης της αξίωσης του δανειστή μέσω του εκπλειστηριάσματος που θα επιτευχθεί με την κατακύρωση και τη λήξη του πλειστηριασμού.

Η σημαντικότερη απόρροια της ύπαρξης προηγούμενης εγγραφής υποθήκης πάνω στο πλοίο, όταν αυτό κατάσχεται αναγκαστικώς και εκτίθεται προς πώληση μέσω πλειστηριασμού είναι η εξασφάλιση του ενυπόθηκου δανειστή – δηλαδή του δανειστή που έχει εγγράψει υποθήκη πάνω στο πλοίο υπέρ του – ότι, στην περίπτωση που αναγγελθούν²¹⁹ και άλλοι δανειστές του ίδιου οφειλέτη στη διαδικασία του πλειστηριασμού, τότε οι απαιτήσεις του ενυπόθηκου δανειστή θα ικανοποιηθούν

²¹⁷ Άρθρα 1291 έως 1293 Αστικού Κώδικα.

²¹⁸ Σύμφωνα με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης πλοίου, όπως αυτή αναλύθηκε σε προηγούμενο σημείο και προβλέπεται από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²¹⁹ Όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια η έννοια αυτή της αναγγελίας δανειστών του ίδιου οφειλέτη.

προνομιακά από το επιτευχθέν εκπλειστηρίασμα, και θα ακολουθήσει η ικανοποίηση των άλλων δανειστών, που δεν είχαν εγγράψει υποθήκη στο πλοίο (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

5.2 ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΩΣ.

Σύμφωνα με το γενικότερο πνεύμα, που διαπνέει την κωδικοποίηση των διατάξεων που αφορούν την επίσπευση της αναγκαστικής εκτέλεσης για την όσο το δυνατόν γρηγορότερη ικανοποίηση των απαιτήσεων του δανειστή, ο νόμος προέβλεψε την ύπαρξη ενός χρονικού ορίου, αρχομένου από την αναγκαστική κατάσχεση, εντός του οποίου, εάν δεν έχει ακολουθήσει πλειστηριασμός, τότε η κατάσχεση μπορεί να ανατραπεί²²⁰.

Ειδικότερα, δε, και προκειμένου να επισπευστεί η αναγκαστική εκτέλεση, εάν δεν έχει λάβει χώρα ο πλειστηριασμός του πλοίου, στην προκειμένη περίπτωση, εντός έτους από την επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης εκ μέρους του επισπεύδοντος δανειστή, τότε οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, δηλαδή ο καθ ου η εκτέλεση οφειλέτης ή άλλος τρίτος κύριος, στην περίπτωση του ενυπόθηκου πλοίου, μπορεί να αιτηθεί στο αρμόδιο ειρηνοδικείο²²¹ την ανατροπή της κατάσχεσης. Σε αυτή την περίπτωση, δε, ο δανειστής θα πρέπει να ξεκινήσει πάλι από την αρχή την διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως, με την επιβολή εκ νέου αναγκαστικής κατάσχεσης και ούτω καθεξής, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει και ο κίνδυνος στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα ο οφειλέτης να προβεί σε εκποίηση του πλοίου, και έτσι ο δανειστής να μην μπορεί να βρει το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο, στο οποίο θα μπορούσε να επιβάλλει εκ νέου κατάσχεση (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Οι απαραίτητες εκ του νόμου προϋποθέσεις για την ανατροπή της κατάσχεσης, όπως αυτές εφαρμόζονται αναλογικά και για την περίπτωση της κατάσχεσης πλοίων, είναι οι εξής:

²²⁰ Άρθρο 1019 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²²¹ Και ειδικότερα αρμόδιο ειρηνοδικείο είναι εκείνο στην περιφέρεια του οποίου επιβλήθηκε εξ αρχής η αναγκαστική κατάσχεση, και το οποίο δικάζει σύμφωνα με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, όπως αυτή ορίζεται από τα άρθρα 686 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η αίτηση της ανατροπής, επιπλέον, στρέφεται έναντι του επισπεύδοντος δανειστή.

α) η ύπαρξη έγκυρης κατάσχεσης του πλοίου, δηλαδή να έχει ολοκληρωθεί η επιβολή της κατάσχεσης, σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου,

β) η παρέλευση έτους από την επιβολή της κατάσχεσης, η οποία προθεσμία αρχίζει από την επομένη μέρα της επιβολής κατάσχεσης,

γ) η μη διενέργεια πλειστηριασμού, υπό την έννοια ότι δεν έχει λάβει χώρα καμία πράξη προπαρασκευαστική του πλειστηριασμού, δηλαδή επιδόσεις στα αρμόδια πρόσωπα, ή οι απαιτούμενες δημοσιεύσεις εκ του νόμου, όπως αυτά θα αναλυθούν στη συνέχεια, και σίγουρα δεν έχει οριστεί ημερομηνία πλειστηριασμού. Συνεπώς, εάν έχουν λάβει χώρα οι προπαρασκευαστικές πράξεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, ακόμα και αν ο πλειστηριασμός έχει οριστεί σε ημερομηνία που υπερβαίνει το έτος από την επιβολή κατάσχεσης, η κατάσχεση δεν ανατρέπεται, καθώς δε συνάγεται ολιγωρία και αδιαφορία του επισπεύδοντα, καταστάσεις που επιδιώκει να αντιμετωπίσει το πνεύμα του νόμου με τη θέσπιση του θεσμού της ανατροπής της κατασχέσεως.

δ) η έκδοση δικαστικής απόφασης, η οποία κηρύσσει την ανατροπή της κατάσχεσης, και απαιτείται να γνωστοποιηθεί άμεσα στον υπάλληλο του πλειστηριασμού, προκειμένου να σταματήσει όλες τις μετέπειτα ενέργειες και να γίνει και σημειώσή της στα βιβλία κατασχέσεων, προκειμένου να τηρούνται οι όροι της δημοσιότητας. Συνεπώς, πλειστηριασμός που έλαβε χώρα μετά την παρέλευση έτους από την επιβολή κατάσχεσης, η οποία δεν ανατράπηκε από δικαστική απόφαση, είναι νόμιμος, καθώς στηρίζεται σε έγκυρη κατάσχεση (Γέσιου-Φαλτσή Π., Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Συνεπεία των παραπάνω, η ανατροπή της κατάσχεσης λειτουργεί από το σημείο της κήρυξής της με δικαστική απόφαση και έπειτα, και έτσι όλες οι προηγούμενες πράξεις είναι έγκυρες, αλλά πλέον η αναγκαστική εκτέλεση είναι ανενεργή. Συνεπώς, από το χρονικό σημείο της δημοσίευσης της απόφασης που κηρύσσει την ανατροπή και έπειτα²²², η κατάσχεση δεν γίνεται να αποτελέσει τη βάση, επί της οποίας θα στηριχθεί έγκυρη διαδικασία πλειστηριασμού, χωρίς αυτό ωστόσο να σημαίνει ότι όλες οι υπόλοιπες πράξεις πριν τον πλειστηριασμό που έλαβαν χώρα ακυρώνονται²²³.

²²² Όπως ειδικότερα απαιτείται από το άρθρο 1019 παρ. 1 εδάφιο γ' Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²²³ Εάν, ωστόσο, έλαβε χώρα πλειστηριασμός μετά την ανατροπή της κατάσχεσης, αυτός δεν είναι άκυρος, αλλά ισχύει κανονικά, εκτός και εάν προσβληθεί με τη διαδικασία της ανακοπής, όπως αυτή προβλέπεται από τα άρθρα 933 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Μία ακόμη συνέπεια της ανατροπής της κατάσχεσης είναι και το γεγονός πως, από την κήρυξη της ανατροπής και τη δημοσίευση της απόφασης που την κηρύσσει, το κατασχεμένο περιουσιακό στοιχείο απελευθερώνεται, και μπορεί πλέον ο οφειλέτης να το εκποιήσει ελεύθερα.

5.3 ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ.

Μέσω της επιβολής αναγκαστικής κατάσχεσης και της εν γένει επίσπευσης της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης επιδιώκεται η ικανοποίηση των δανειστών, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενα σημεία της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Συγκεκριμένα, από τη στιγμή που θα επιβληθεί κατάσχεση του περιουσιακού στοιχείου – στην προκειμένη περίπτωση, του πλοίου - από έναν δανειστή εις βάρος του οφειλέτη, τότε όλοι οι υπόλοιποι δανειστές, οι οποίοι έχουν και αυτοί αξίωση προς ικανοποίηση των απαιτήσεών τους απέναντι στον οφειλέτη, δεν μπορούν να επιβάλλουν αυτοτελή κατάσχεση στο ίδιο, ως άνω, περιουσιακό στοιχείο.

Ο μόνος τρόπος που προβλέπεται από το νόμο και τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στη διαδικασία που έχει εκκινηθεί από τον επισπεύδοντα, είναι να αναγγελθούν, δηλαδή να προβούν σε αναγγελία της αξίωσής τους, και με αυτό τον τρόπο να λάβουν μέρος στη διανομή του εκπλειστηριάσματος, με το πέρας της διαδικασίας του πλειστηριασμού του περιουσιακού στοιχείου.

Ο νόμος²²⁴, δε, ορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν στα πρόσωπα των άλλων δανειστών, προκειμένου αυτοί να αναγγείλουν νόμιμα τις αξιώσεις τους, και να μπορέσουν να λάβουν μέρος στη διανομή του εκπλειστηριάσματος. Η έννοια της αναγγελίας αφορά τη δήλωση ενός δανειστή, η οποία απευθύνεται στον αρμόδιο υπάλληλο του πλειστηριασμού, και έχει ως σκοπό τη συμμετοχή του στη διαδικασία της διανομής του εκπλειστηριάσματος (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Επιπλέον, εάν παρέλθει η προθεσμία άσκησης της ανακοπής, η οποία είναι ενενήντα μέρες από τη μεταγραφή της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης και αφορά τα ακίνητα, άρα συνεπώς και τα πλοία, τότε ο πλειστηριασμός αποκτά πλήρη ισχύ και δεν μπορεί να προσβληθεί με άλλο μέσο (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

²²⁴ Άρθρο 972 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ειδικότερα, προκειμένου να υπάρχει νόμιμη αναγγελία ενός δανειστή απαιτείται:

α) να υπάρχει **η ιδιότητα του δανειστή**, δηλαδή να υπάρχει απαίτηση απέναντι στον οφειλέτη, χωρίς να απαιτείται να υπάρχει εκτελεστός τίτλος ή επίδοση επιταγής προς πληρωμή στο πρόσωπο του δανειστή,

β) να **έχει μεσολαβήσει κατάσχεση** στο περιουσιακό στοιχείο, από τη διάθεση του οποίου σε πλειστηριασμό θα ικανοποιηθούν οι δανειστές,

γ) να γίνουν οι απαιτούμενες από το νόμο **επιδόσεις**, δηλαδή να επιδοθεί η αναγγελία στον υπάλληλο του πλειστηριασμού, στον επισπεύδοντα δανειστή και στον καθού η εκτέλεση οφειλέτη, όπως και τα έγγραφα που αποδεικνύουν και στηρίζουν την αναγγελία του δανειστή,

δ) οι επιδόσεις να γίνουν **εντός δεκαπενθημέρου** από την ημέρα του πλειστηριασμού, και τέλος,

ε) να περιέχει, εκτός όλων των άλλων στοιχείων που απαιτούνται από το νόμο ως προς την εγκυρότητα των δικογράφων, **διορισμό αντικλήτου** στην περιφέρεια του ειρηνοδικείου του τόπου της εκτέλεσης και **περιγραφή της απαίτησης** του αναγγελλόμενου δανειστή.

Συνεπώς, εάν ένας δανειστής προχωρήσει σε αναγγελία της απαίτησής του και την ολοκληρώσει νόμιμα, τότε και μόνο τότε, αποκτά δικαίωμα να καταταχθεί και περαιτέρω να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του έναντι του οφειλέτη, έπειτα από το πέρας του πλειστηριασμού²²⁵.

5.4 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ ΣΕ ΘΕΣΗ ΕΠΙΣΠΕΥΔΟΝΤΟΣ.

Όπως ισχύει στη θεωρία του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσης, η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης ξεκινά μόνο με την πρωτοβουλία ενός δανειστή, ο οποίος για αυτό το λόγο αναφέρεται ως «επισπεύδων δανειστής», το πρόσωπο του οποίου βαρύνεται με την κίνηση των περισσοτέρων διαδικασιών των επιμέρους σταδίων της εκτελεστικής διαδικασίας. Ειδικότερα, ο επισπεύδων

²²⁵ Η νόμιμη αναγγελία, δε, της απαίτησης ενός δανειστή, εφόσον αυτή στηρίζεται σε εκτελεστό τίτλο, σύμφωνα με το άρθρο 972 παρ. 2 εδάφιο γ' εξομοιώνεται με κατάσχεση, γεγονός πολύ σημαντικό, διότι εάν η κατάσχεση που επέβαλε ο επισπεύδων δανειστής ανατραπεί ή ματαιωθεί ή ακυρωθεί, δεν κινδυνεύουν οι απαιτήσεις με εκτελεστό τίτλο των υπόλοιπων δανειστών από την πιθανή εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου εκ μέρους του οφειλέτη.

δανειστής είναι το πρόσωπο εκείνο που επέβαλε την κατάσχεση του περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη και ξεκίνησε τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Ωστόσο, θα ήταν ιδιαίτερος επιζήμιος, τόσο για τον καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, όσο και για τους υπόλοιπους δανειστές του που προέβησαν σε αναγγελία των απαιτήσεών τους, η μη ύπαρξη δυνατότητας αντικατάστασης του επισπεύδοντα δανειστή, στις περιπτώσεις που αυτός αδικαιολογήτως δεν συνεχίζει τις διαδικασίες της αναγκαστικής εκτέλεσης, ή αδικαιολογήτως ματαιώνει τον πλειστηριασμό, ή φέρεται να προβαίνει σε συμπαιγνία με τον οφειλέτη, προκειμένου να μη γίνει δυνατή η ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών από τη μη πραγματοποίηση πλειστηριασμού.

Για τους παραπάνω λόγους, ο νόμος προέβλεψε τα εξής:

Πρώτον, έδωσε τη δυνατότητα στους αναγγελλόμενους δανειστές, που είναι εφοδιασμένοι με εκτελεστό τίτλο, να έχει η αναγγελία τους θέση κατάσχεσης²²⁶, και

Δεύτερον, προέβλεψε την περίπτωση της **υποκατάστασης του επισπεύδοντος δανειστή από άλλο δανειστή** (του ίδιου οφειλέτη και στην ίδια διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης), εφόσον αυτός είναι εφοδιασμένος με εκτελεστό τίτλο²²⁷, καθιερώνοντας το θεσμό της «*υποκατάστασης σε θέση επισπεύδοντος*», είτε μέσω δηλώσεως του δανειστή, είτε μέσω της έκδοσης δικαστικής απόφασης.

5.4.1 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΗΛΩΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΗ.

Ειδικότερα, προκειμένου να γίνει υποκατάσταση του επισπεύδοντος δανειστή από άλλο δανειστή, ο νόμος απαιτεί να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις²²⁸:

- 1) Να εξακολουθεί να υπάρχει **έγκυρη αναγκαστική κατάσχεση**. Αυτό σημαίνει πως η κατάσχεση πρέπει να ισχύει μέχρι και τη στιγμή που γίνεται η δήλωση του δανειστή περί υποκατάστασης, και να μην έχει ακυρωθεί από κάποια δικαστική απόφαση.
- 2) Αυτονόητη προϋπόθεση αποτελεί η **αμέλεια που επιδεικνύει ο επισπεύδων δανειστής να συνεχίσει τον πλειστηριασμό** του κατασχεμένου περιουσιακού στοιχείου, μέσω ματαιώσεων του πλειστηριασμού.

²²⁶ Άρθρο 972 παρ. 2 εδάφιο γ' Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως αναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο.

²²⁷ Άρθρο 973 παρ. 2-5 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²²⁸ Και ειδικότερα άρθρο 973 παρ. 2-3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

- 3) *Ύπαρξη απαίτησης έναντι του οφειλέτη* από το δανειστή που επιθυμεί να επισπεύσει τον πλειστηριασμό²²⁹.
- 4) Ο δανειστής να είναι εφοδιασμένος με *εκτελεστό τίτλο* κατά του καθ ου η εκτέλεση.
- 5) Ο δανειστής να έχει κοινοποιήσει *επιταγή προς εκτέλεση* στον οφειλέτη – καθ ου η εκτέλεση.
- 6) Ο δανειστής να έχει προβεί στην αντίστοιχη *δήλωση* περί της επιθυμίας του να επισπεύσει τον πλειστηριασμό *στον αρμόδιο υπάλληλο επί του πλειστηριασμού*. Την παραπάνω δήλωση πρέπει να συνοδεύει η κατάθεση του εκτελεστού τίτλου και της επίδοσης της επιταγής προς πληρωμή στον οφειλέτη εκ μέρους του δανειστή που επιθυμεί να υποκαταστήσει τον επισπεύδοντα, ούτως ώστε να είναι δυνατός ο έλεγχος των προϋποθέσεων της υποκατάστασης εκ μέρους του υπαλλήλου του πλειστηριασμού.
- 7) Τέλος, η πράξη με την οποία δηλώνεται η επιθυμία του δανειστή να υποκαταστήσει τον επισπεύδοντα πρέπει να *επιδοθεί και στον επισπεύδοντα δανειστή*, προκειμένου να μην προχωρήσει σε άλλες πράξεις συνέχισης της εκτελεστικής διαδικασίας.

Από τη στιγμή που συντάσσεται η έκθεση από τον αρμόδιο επί του πλειστηριασμού υπάλληλο σχετικά με την υποκατάσταση στη θέση επισπεύδοντος άλλου δανειστή²³⁰, μόνο αυτός πλέον μπορεί να συνεχίσει τις διαδικασίες της εκτέλεσης, καθώς αυτός έχει την πρωτοβουλία πλέον να προβαίνει στις ενέργειες που απαιτεί ο νόμος, ενώ επιπλέον απαιτείται η επίσπευση του πλειστηριασμού βάσει της περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης που περιλαμβάνει πλέον τα νέα στοιχεία του επισπεύδοντος δανειστή και υποβάλλεται στις απαιτούμενες από το νόμο διατυπώσεις δημοσιότητας, όπως θα αναλυθούν σε μετέπειτα σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Ο πλειστηριασμός που έχει επισπεύσει ο νέος δανειστής γίνεται ενώπιον του ίδιου υπαλλήλου.

²²⁹ Ειδικότερα, προκειμένου να μπορέσει να υποκαταστήσει ένας δανειστής τον επισπεύδοντα δεν είναι απαραίτητο να έχει προηγηθεί αναγγελία της απαίτησής του. Επιπλέον είναι σαφές ότι δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε δανειστής, που έχει αναγγελθεί, να υποκαταστήσει τον επισπεύδοντα, διότι για την αναγγελία δεν απαιτείται τίτλος εκτελεστός, ενώ για την υποκατάσταση σε θέση επισπεύδοντος, η ύπαρξη εκτελεστού τίτλου είναι προϋπόθεση (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

²³⁰ Άρθρο 973 παρ. 3 εδάφιο α΄ Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

5.4.2 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ.

Στην πράξη, εκτός της παραπάνω περίπτωσης υποκατάστασης σε θέση επισπεύδοντος με δήλωση του δανειστή, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες το δικαστήριο κρίνει την υποκατάσταση του επισπεύδοντος δανειστή από άλλο δανειστή, ιδίως εάν υπάρχουν υποψίες περί μη τήρησης των απαιτήσεων του νόμου ή περί συμπαίγνιας του αρχικού επισπεύδοντος και του καθ ου η εκτέλεση, κυρίως εάν ο πλειστηριασμός ματαιώνεται έπειτα από συνεννόηση των άνω προσώπων.

Προκειμένου να γίνει υποκατάσταση του επισπεύδοντος δανειστή από άλλο δανειστή μέσω έκδοσης δικαστικής απόφασης, ο νόμος απαιτεί να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις²³¹ :

- 1) Να υπάρχει **έγκυρη κατάσχεση**, όπως και προηγουμένως.
- 2) Να υπάρχει **απαίτηση** έναντι του οφειλέτη από το δανειστή που αιτείται να υποκαταστήσει τον επισπεύδοντα.
- 3) Ο δανειστής να είναι εφοδιασμένος με **εκτελεστό τίτλο** κατά του καθ ου η εκτέλεση οφειλέτη.
- 4) Ο δανειστής να έχει **κοινοποιήσει επιταγή προς πληρωμή** στον οφειλέτη – καθ ου η εκτέλεση.
- 5) Ο δανειστής, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι άνω προϋποθέσεις, οφείλει να προβεί σε **αίτηση ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου**²³², με την οποία ζητά να επισπεύσει αυτός την εκτέλεση, και η οποία αίτηση στρέφεται κατά του καθ ου η εκτέλεση οφειλέτη και του αρχικώς επισπεύδοντος δανειστή.
- 6) **Να έχουν μεσολαβήσει δύο ματαιώσεις πλειστηριασμού, χωρίς τη συνδρομή σοβαρού λόγου, ή να προκύπτει από τη στάση του επισπεύδοντος η ύπαρξη συμπαίγνιας ή ολιγωρίας**, ως προς την διαδικασία της επίστευσης και ολοκλήρωσης πλειστηριασμού του αναγκαστικώς κατασχεμένου περιουσιακού στοιχείου.

Σημαντικό στοιχείο σχετικά με την εν λόγω περίπτωση υποκατάστασης σε θέση επισπεύδοντος αποτελεί και η ύπαρξη εντολής συνεχίσεως του πλειστηριασμού²³³ για τρίτη φορά τουλάχιστον από τον αρχικό επισπεύδοντα, καθώς

²³¹ Άρθρο 973 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²³² Αρμόδιο δικαστήριο στην προκειμένη περίπτωση είναι το δικαστήριο του τόπου της εκτελέσεως, το οποίο δικάζει σύμφωνα με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων των άρθρων 686 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²³³ Όπως ειδικότερα απαιτεί το άρθρο 973 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

εάν δεν υπάρχει αυτή η προϋπόθεση, τότε ο δανειστής που επιθυμεί να υποκαταστήσει τον επισπεύδοντα μπορεί να το κάνει με τις προϋποθέσεις της υποκατάστασης με δήλωση που προβλέπει το άρθρο 973 παρ. 2-3 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως αυτό αναλύθηκε προηγουμένως.

Από τη στιγμή που εκδίδεται και δημοσιεύεται η δικαστική απόφαση που διατάσσει την υποκατάσταση στη θέση επισπεύδοντος άλλου δανειστή, ο νέος επισπεύδων δανειστής οφείλει να προβεί στη δήλωση περί υποκαταστάσεως που απαιτεί ο νόμος²³⁴, και να συνεχίσει τις διαδικασίες της εκτέλεσης, καθώς αυτός έχει την πρωτοβουλία πλέον να προβαίνει στις ενέργειες που απαιτούνται, δηλαδή την επίσπευση του πλειστηριασμού βάσει της περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης που περιλαμβάνει πλέον τα νέα στοιχεία του επισπεύδοντος δανειστή και υποβάλλεται στις απαιτούμενες από το νόμο διατυπώσεις δημοσιότητας, ενώ τέλος, ο πλειστηριασμός γίνεται ενώπιον του ίδιου υπαλλήλου²³⁵.

²³⁴ Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 973 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²³⁵ Ο νόμος προβλέπει και την περίπτωση της υποκατάστασης σε θέση επισπεύδοντος, εάν εμφανιστούν παραπάνω από ένας δανειστές που δηλώνουν την επιθυμία τους να συνεχίσουν τις διαδικασίες της αναγκαστικής εκτέλεσης. Συνεπώς, το άρθρο 973 παρ. 5 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι το δικαστήριο του τόπου της εκτέλεσης έχει τη δυνατότητα, δικάζοντας με τη διαδικασία πάλι των ασφαλιστικών μέτρων, να επιλέξει τον πιο κατάλληλο των δανειστών και να του αναθέσει την επίσπευση του πλειστηριασμού. Απαιτείται, δε, αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου - δανειστή έχει έννομο συμφέρον, ενώ μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης ο πλειστηριασμός επισπεύδεται με τον τρόπο που προβλέπει η παράγραφος 3 του ίδιου ως άνω άρθρου.

6. ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΠΛΟΙΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ.

Σύμφωνα με τα όσα έχουν προηγηθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία, ο απώτερος στόχος της ύπαρξης α) μίας εμπράγματης ασφάλειας, με τη μορφή της υποθήκης, β) των ναυτικών προνομίων, γ) της επιβολής κατάσχεσης – συντηρητικής ή αναγκαστικής, και δ) της ύπαρξης των προϋποθέσεων για επιβολή της αναγκαστικής εκτέλεσης μέσω της διενέργειας πλειστηριασμού, είναι η ικανοποίηση των απαιτήσεων που υπάρχουν στο πρόσωπο του επισπεύδοντος δανειστή και των άλλων δανειστών, απέναντι στον οφειλέτη.

Η παραπάνω ικανοποίηση των απαιτήσεων – στην προκειμένη περίπτωση των χρηματικών απαιτήσεων – είναι εφικτή μόνο μέσω της μετατροπής σε ρευστό των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που κατασχέθηκαν, μέσω της διάθεσής τους σε δημόσιο πλειστηριασμό. Από εκείνη τη στιγμή και με το πέρας του πλειστηριασμού, θα υπάρξει ένας πλειοδότης, ο οποίος και θα έχει προσφέρει το μεγαλύτερο τίμημα – το εκπλειστηρίασμα – και το οποίο και θα διατεθεί - διανεμηθεί - στους δανειστές, εφόσον αυτοί έχουν ολοκληρώσει τις απαιτούμενες από το νόμο διαδικασίες αναγγελίας. Ο απώτερος στόχος, δε, της διαδικασίας του πλειστηριασμού είναι να διασφαλιστεί ότι θα επιτευχθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εκπλειστηρίασμα, προκειμένου να καλυφθούν όλες οι απαιτήσεις των δανειστών, καθώς και τα έξοδα που έχουν μεσολαβήσει.

6.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ.

6.1.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΤΑΣΧΕΤΗΡΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ - ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ.

Προκειμένου να λάβει χώρα η ενημέρωση και γνώση από τους ενδιαφερόμενους σχετικά με τη διενέργεια του πλειστηριασμού ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη, και συνεπώς να εμφανιστούν όσο το δυνατόν περισσότεροι πλειοδότες²³⁶, ο νόμος απαιτεί να υπάρξουν κάποιες δημοσιεύσεις και

²³⁶ Η ύπαρξη πολλών πλειοδοτών εξασφαλίζει και γίνεται προς το συμφέρον τόσο του οφειλέτη, όσο και των δανειστών του, καθώς καθιστά πιο πιθανή την επίτευξη μεγάλου εκπλειστηριασματος. Εάν αυτό επιτευχθεί, τότε θα ικανοποιηθούν όλες οι απαιτήσεις των

γνωστοποιήσεις, προκειμένου να τηρηθεί και η αρχή της δημοσιότητας, και εάν δεν μεσολαβήσουν οι παρακάτω δημοσιεύσεις και κοινοποιήσεις, δεν μπορεί να γίνει ο πλειστηριασμός και είναι άκυρος²³⁷.

Ειδικότερα, ο νόμος απαιτεί τη σύνταξη μίας *περίληψης κατασχετήριας έκθεσως*²³⁸ εκ μέρους του δικαστικού επιμελητή, και η οποία απαιτείται να περιέχει:

α) περιγραφή (με συνοπτικό τρόπο) του περιουσιακού στοιχείου – πλοίου που κατασχέθηκε, καθώς και τα συστατικά και παραρτήματα που έχουν συμπεριληφθεί στην κατάσχεση²³⁹,

β) τα ατομικά στοιχεία του επιβάλλοντος την κατάσχεση και του καθ' ου η εκτέλεση,

γ) το όνομα του υπαλλήλου του πλειστηριασμού,

δ) τον τόπο, την ημέρα και την ώρα του πλειστηριασμού,

ε) την τιμή της πρώτης προσφοράς, και

στ) τυχόν υπάρχοντες όρους πλειστηριασμού που έθεσε ο κατασχών.

Στη συνέχεια, ο δικαστικός επιμελητής σημειώνει στο κείμενο της περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης, με «*ειδική ευδιάκριτη σφραγίδα*», τις προθεσμίες που πρέπει να τηρηθούν για συγκεκριμένες νομικές ενέργειες²⁴⁰, ενώ τέλος, απαιτείται να γίνει *επίδοση της παραπάνω περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης*, από τον δικαστικό επιμελητή, εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κατάσχεσης στα εξής πρόσωπα: α) στον οφειλέτη, β) στον τρίτο κύριο ή νομέα, γ) στους ενυπόθηκους δανειστές, και δ) στον ειρηνοδίκη του τόπου όπου έγινε η κατάσχεση, ο οποίος οφείλει να καταχωρίσει την περίληψη της έκθεσης σε ειδικό βιβλίο.

Επίσης, η παραπάνω περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης του πλοίου πρέπει να επιδίδεται και α) στον πλοίαρχο, β) στο λιμενάρχη του λιμανιού όπου το πλοίο κατασχέθηκε και γ) στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο²⁴¹. Η παραπάνω περίληψη πρέπει να κατατίθεται μέσα στην ίδια προθεσμία στον εκ του νόμου υπάλληλο του πλειστηριασμού, ο οποίος υποχρεούται να συντάξει την σχετική πράξη.

δανειστών, αλλά και ο οφειλέτης θα μπορέσει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του απέναντι στους δανειστές και να ωφεληθεί από το υπερβάλλον εκπλειστηρίασμα.

²³⁷ Άρθρο 999 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²³⁸ Άρθρο 999 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²³⁹ Επιπλέον, και αναφορά των υποθηκών που βαρύνουν το πλοίο.

²⁴⁰ Δηλαδή εάν λάβει χώρα αίτηση αναστολής του πλειστηριασμού, αίτηση διόρθωσης της κατασχετήριας έκθεσης, ή αίτηση αλλαγής τόπου πλειστηριασμού, όπως αυτές οι διαδικασίες προβλέπονται από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁴¹ Άρθρο 1012 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Το επόμενο στάδιο, που αφορά αυτό το κομμάτι της διαδικασίας του πλειστηριασμού, είναι να λάβουν χώρα οι *απαιτούμενες από το νόμο δημοσιεύσεις της περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης*, και ειδικότερα ενός αποσπάσματος της περίληψης, που απαιτείται να περιέχει κάποια απαιτούμενα στοιχεία από το νόμο²⁴², και το οποίο δημοσιεύεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών τουλάχιστον πριν τη μέρα διενέργειας του πλειστηριασμού:

α) στην Ιστοσελίδα Δημοσιεύσεων Πλειστηριασμών του Δελτίου Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων, και

β) σε κύριο φύλλο καθημερινής εφημερίδας, το οποίο εκδίδεται στο δήμο όπου βρίσκεται ο τόπος του πλειστηριασμού.

Ένα ειδικότερο θέμα, το οποίο προβλέπεται στο νόμο²⁴³ είναι η περίπτωση το πλοίο που κατασχέθηκε σε ελληνικό λιμάνι να είναι αλλοδαπής υπηκοότητας, οπότε σε αυτή την περίπτωση ο λιμενάρχης του λιμανιού, στο οποίο επιβλήθηκε η κατάσχεση, υποχρεούται να αποστείλει αμέσως ένα αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης, καθώς και την παραπάνω περίληψή της σε εκείνον που τηρεί το νηολόγιο, στο οποίο είναι νηολογημένο το πλοίο, ενώ επιπλέον, ο νόμος προβλέπει πως το ίδιο ισχύει και για τα ελληνικά πλοία, τα οποία είναι εγγεγραμμένα σε νηολόγια, που τηρούνται από τις ελληνικές προξενικές αρχές.

Τέλος, όσον αφορά κατάσχεση και πλειστηριασμό πλοίου, ο νόμος²⁴⁴ προβλέπει *τοιχοκόλληση της περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης*, η οποία γίνεται τόσο στο λιμεναρχείο του λιμανιού όπου έγινε η κατάσχεση, όσο και σε φανερό μέρος του πλοίου.

6.1.2 ΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ.

Το συγκεκριμένο μέσο δημοσιότητας του πλειστηριασμού, δηλαδή η κήρυξη του πλειστηριασμού, που απαιτεί ο νόμος, αναφέρεται μόνο στην ημέρα διενέργειας

²⁴² Τα στοιχεία που απαιτούνται είναι τα ονοματεπώνυμα των προσώπων που εμπλέκονται στον πλειστηριασμό (κατασχών και καθ ου η εκτέλεση), συνοπτική περιγραφή του ακινήτου, ο αριθμός των εγγεγραμμένων υποθηκών, η τιμή της πρώτης προσφοράς, το όνομα και η διεύθυνση του υπαλλήλου του πλειστηριασμού, ο τόπος, η ημέρα και η ώρα του πλειστηριασμού.

²⁴³ Άρθρο 1013 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁴⁴ Άρθρο 1012 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

του πλειστηριασμού²⁴⁵, και ειδικότερα λίγη ώρα πριν αρχίσει η διενέργεια του πλειστηριασμού, πρέπει να κηρυχθεί από κήρυκα, και η παραπάνω κήρυξη να αναφερθεί στην έκθεση του πλειστηριασμού, συμπεριλαμβάνοντας – εάν είναι δυνατόν - και κάποια ουσιώδη στοιχεία που αναφέρονται σε προηγούμενο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, χωρίς όμως η παράλειψη αυτή να επιφέρει την ακυρότητα του πλειστηριασμού.

6.1.3 Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ.

Σύμφωνα με το νόμο, και όσα ισχύουν για τον εκπλειστηριασμό ακινήτων και ειδικότερα πλοίων²⁴⁶, έπειτα από τις πρόσφατες αναθεωρήσεις του νόμου, ισχύουν τα εξής:

A) *Υπάλληλος του πλειστηριασμού* είναι συμβολαιογράφος της περιφέρειας του λιμανιού όπου βρίσκεται το πλοίο κατά την κατάσχεση, ενώπιον του οποίου διενεργείται ο πλειστηριασμός²⁴⁷.

B) *Τόπος και χρόνος διενέργειας του πλειστηριασμού* είναι το κατάστημα του ειρηνοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου έγινε η κατάσχεση, και ειδικότερα εργάσιμη ημέρα Τετάρτη²⁴⁸. Επιπλέον, σύμφωνα με το νόμο²⁴⁹ ο πλειστηριασμός δεν επιτρέπεται να διενεργηθεί α) εάν δεν περάσουν σαράντα ημέρες από την ημέρα που έγινε η κατάσχεση, καθώς και β) την προηγούμενη και την επομένη Τετάρτη της ημέρας των εκλογών για την ανάδειξη βουλευτών, αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Οργάνων Τοπικής Αυτοδιοίκησης²⁵⁰.

²⁴⁵ Άρθρο 1001 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁴⁶ Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 998, 1012 και 1013 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁴⁷ Άρθρο 1012 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁴⁸ Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 998 παρ. 2 και 959 παρ. 2 εδάφιο α' Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁴⁹ Άρθρο 998 παρ. 4-5 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁵⁰ Ο νόμος κανονικά απαγορεύει τη διενέργεια πλειστηριασμού από την 1 Αυγούστου έως και τις 15 Σεπτεμβρίου, για τα ακίνητα, οι διατάξεις των οποίων εφαρμόζονται αναλογικά και στα πλοία συνήθως, αλλά στην προκειμένη περίπτωση ρητά ορίζεται από την παράγραφο 5 του άρθρου 998 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ότι η παραπάνω απαγόρευση «...δεν εφαρμόζεται όταν πρόκειται για πλοία και αεροσκάφη.».

Γ) **Αναστολή του πλειστηριασμού.** Προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στον καθ ου η εκτέλεση οφειλέτη να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του έναντι των δανειστών, ο νόμος του παρέχει την επιλογή να αιτηθεί αναστολή του πλειστηριασμού²⁵¹. Ειδικότερα, οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση αναστολής είναι οι εξής:

α) αίτηση του καθ ου η εκτέλεση οφειλέτη,

β) κατάθεση της αίτησης εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών πριν την ημέρα του πλειστηριασμού ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου που ορίζει ο νόμος,

γ) να μην υπάρχει κίνδυνος βλάβης του επισπεύδοντος δανειστή, και

δ) να υπάρχει η βάσιμη προσδοκία ότι ο οφειλέτης θα ικανοποιήσει μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα τον επισπεύδοντα ή ότι, αν περάσει το χρονικό αυτό διάστημα που απαιτεί ο νόμος, θα επιτευχθεί μεγαλύτερο εκπλειστηρίασμα.

Εάν γίνει δεκτή η αίτηση από το δικαστήριο, τότε αυτό διατάσσει την αναστολή του πλειστηριασμού για χρονικό διάστημα έως τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία του αρχικού πλειστηριασμού²⁵², ενώ η απόφαση που χορηγεί την αναστολή πρέπει να δημοσιεύεται έως τις 12.00 το μεσημέρι της Δευτέρας που προηγείται του πλειστηριασμού²⁵³.

Πρέπει, δε, να σημειωθεί ότι η άνω απόφαση που διατάσσει την αναστολή του πλειστηριασμού ισχύει απέναντι σε όλους τους δανειστές, και όχι μόνο στον επισπεύδοντα, ενώ επιπλέον, στην ουσία σημαίνει πως δεν μπορεί να διενεργηθεί πλειστηριασμός εντός του χρονικού διαστήματος των έξι μηνών, αλλά μόνο εφόσον περάσει αυτό το διάστημα, οπότε και επισπεύδεται πάλι έγκυρα πλειστηριασμός από τον ίδιο επισπεύδοντα, ή από άλλον δανειστή που υποκαθιστά έγκυρα αυτόν.

Δ) **Τρόπος διενέργειας του πλειστηριασμού.** Ειδικότερα, ο νόμος προβλέπει πως ο πλειστηριασμός διενεργείται μέσω της υποβολής από τους ενδιαφερόμενους πλειοδότες γραπτών και σφραγισμένων προσφορών, ενώ στη συνέχεια με διαδοχικές προφορικές προσφορές²⁵⁴.

²⁵¹ Άρθρο 1000 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁵² Πάντοτε, δε, η αναστολή χορηγείται υπό τον όρο της καταβολής των εξόδων επίστευσης του πλειστηριασμού και επίσης του ¼ τουλάχιστον του οφειλόμενου κεφαλαίου προς τον επισπεύδοντα δανειστή.

²⁵³ Σύμφωνα με το άρθρο 1000 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας η αναστολή του πλειστηριασμού για τα ακίνητα χορηγείται για έξι μήνες, αλλά το άρθρο 1012 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σχετικά με τον πλειστηριασμό πλοίων ορίζει ότι η παραπάνω αναστολή δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις μήνες.

²⁵⁴ Άρθρο 998 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Σύμφωνα με το νόμο²⁵⁵, οι παραπάνω έγγραφες και σφραγισμένες προσφορές είναι οριστικές και ανέκκλητες, ενώ υποβάλλονται στον υπάλληλο του πλειστηριασμού²⁵⁶, ο οποίος υποχρεούται κατά την έναρξη της διενέργειας του πλειστηριασμού να καταχωρίσει στην έκθεσή του τα στοιχεία ταυτότητας των πλειοδοτών που έχουν ήδη καταθέσει προσφορές και τις εγγυήσεις τους. Στη συνέχεια, εφόσον δεν εμφανίστηκε άλλος πλειοδότης, προκειμένου να καταθέσει προσφορά, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού κηρύσσει περαιωμένη τη διαδικασία συγκέντρωσης των προσφορών, και έπειτα προβαίνει δημόσια στην αποσφράγιση των προσφορών, καταχωρίζοντας το περιεχόμενό τους στην έκθεσή του.

Ε) **Πλειοδοσία.** Σύμφωνα με το νόμο²⁵⁷, η διαδικασία της πλειοδοσίας²⁵⁸ ξεκινά κατά κανόνα με βάση την τιμή της πρώτης προσφοράς, όπως έχει προσδιοριστεί στην κατασχετήρια έκθεση, ενώ προβλέπεται η παροχή εγγύησης – εγγυοδοσία εκ μέρους κάθε πλειοδότη, ο οποίος και οφείλει να καταθέσει²⁵⁹ εγγυοδοσία ίση προς την τιμή της πρώτης προσφοράς. Στην περίπτωση, δε, κατά την οποία αναδείχθηκε ως υπερθεματιστής άλλος ή η κατακύρωση ματαιώθηκε, η παραπάνω εγγυοδοσία επιστρέφεται σε εκείνον που την είχε καταθέσει, και μάλιστα αμέσως μετά το πέρας του πλειστηριασμού, όπως ορίζει το ίδιο ως άνω άρθρο.

Επιπλέον, ο νόμος προβλέπει και την περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης επιθυμεί να εξοφλήσει τις απαιτήσεις των δανειστών, πριν ολοκληρωθεί ο πλειστηριασμός με την κατακύρωση, οπότε εάν προβεί στην εξόφληση των απαιτήσεων των δανειστών και τα έξοδα του πλειστηριασμού, ο πλειστηριασμός ματαιώνεται και η κατάσχεση αίρεται και θεωρείται ως μη γενομένη²⁶⁰.

²⁵⁵ Άρθρο 998 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 959 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁵⁶ Είτε στο γραφείο του την αμέσως προηγούμενη εργάσιμη ημέρα του πλειστηριασμού κατά τις ώρες 9 το πρωί ως 2 το απόγευμα με σύνταξη σχετικής πράξης, είτε την ημέρα του πλειστηριασμού στον τόπο διενέργειας του πλειστηριασμού από τις 4 έως τις 5 το απόγευμα, οπότε καταχωρίζονται στην έκθεση του πλειστηριασμού.

²⁵⁷ Άρθρο 965 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁵⁸ Στο ίδιο ως άνω άρθρο προσδιορίζονται τα πρόσωπα που απαγορεύεται να συμμετάσχουν στη διαδικασία της πλειοδοσίας, και ειδικότερα ο οφειλέτης, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού και οι υπάλληλοί του.

²⁵⁹ Η παροχή εγγύησης γίνεται με μετρητά ή με εγγυητική επιστολή τράπεζας, διάρκειας τουλάχιστον ενός μηνός ή με επιταγή που έχει εκδοθεί από τράπεζα ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα.

²⁶⁰ Όπως προκύπτει από το άρθρο 1002 παρ. 2-3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το οποίο προβλέπει πως ο υπάλληλος του πλειστηριασμού υποχρεούται να τον ενεργήσει, εκτός αν συμφωνούν στη ματαίωσή του ο επισπεύδων την εκτέλεση και όλοι οι αναγγελλμένοι

ΣΤ) **Κατακύρωση.** Σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου²⁶¹, ο πλειστηριασμός θεωρείται ότι περαιώνεται με την κατακύρωση. Ειδικότερα, η κατακύρωση γίνεται στον πλειοδότη, ο οποίος προσέφερε τη μεγαλύτερη τιμή, αφού πρώτα προηγήθηκαν τρεις φορές πρόσκληση για μεγαλύτερη προσφορά²⁶². Επιπλέον, ο νόμος ορίζει με λεπτομέρεια τη διαδικασία που ακολουθείται και αφορά τόσο τις γραπτές προσφορές που έχουν κατατεθεί πριν τη διενέργεια του πλειστηριασμού στον αρμόδιο υπάλληλο αλλά και τις προφορικές προσφορές που γίνονται κατά τη διενέργεια του πλειστηριασμού, καθώς και τις σχέσεις μεταξύ αυτών των δύο ειδών προσφορών²⁶³, όσον αφορά το ποιος από όλους θα είναι ο υπερθεματιστής, στον οποίο θα κατακυρωθεί εν τέλει το κατασχεμένο πλοίο.

Επιπλέον, ο νόμος ορίζει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορούν να υπερθεματίσουν από κοινού περισσότερα άτομα, οπότε και ευθύνονται εις ολόκληρο όλοι τους, ενώ ρυθμίζει και την τύχη του κατασχεθέντος, εάν δεν παρουσιαστούν πλειοδότες. Ειδικότερα, σε αυτή την τελευταία περίπτωση το πλοίο κατακυρώνεται στον επισπεύδοντα δανειστή, εφόσον το ζητήσει, και εάν δεν το αιτηθεί τότε διενεργείται νέος πλειστηριασμός εντός σαράντα ημερών²⁶⁴.

6.1.4 Η ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΚΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΑΤΟΣ.

Ο νόμος απαιτεί η καταβολή του εκπλειστηριάσματος να γίνει αμέσως και για όλο το ποσό, εκτός εάν δοθεί από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού η δυνατότητα στον άνω υπερθεματιστή να καταβάλλει το υπόλοιπο ποσό που μένει εάν αφαιρεθεί η εγγυοδοσία ή μέρος του εκπλειστηριάσματος, εντός ορισμένης προθεσμίας²⁶⁵. Στη

δανειστές που έχουν καταθέσει εκτελεστό τίτλο, στην περίπτωση δηλαδή που έχει μεσολαβήσει εξόφληση των απαιτήσεών τους εκ μέρους του οφειλέτη.

²⁶¹ Άρθρο 1002 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁶² Άρθρο 959 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 1003 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁶³ Άρθρο 959 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁶⁴ Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 1003 παρ. 4 και 966 παρ. 1-4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Εάν, δε, στο νέο πλειστηριασμό δεν γίνει κατακύρωση, το αρμόδιο δικαστήριο έπειτα από αίτηση οποιουδήποτε έχοντος έννομο συμφέρον, έχει τις εξής δυνατότητες: α) να διατάζει να γίνει νέος πλειστηριασμός μέσα σε τριάντα ημέρες, και μάλιστα με ίδια ή μικρότερη τιμή πρώτης προσφοράς, β) να επιτρέψει μέσα στην ίδια ως άνω προθεσμία να πουληθεί ελεύθερα το πράγμα από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού στον επισπεύδοντα δανειστή ή σε τρίτον, με ορισθέν εκ του δικαστηρίου τίμημα. Εάν και αυτός ο πλειστηριασμός δεν οδήγησε σε κατακύρωση, τότε το δικαστήριο μπορεί ακόμη και να άρει την κατάσχεση.

²⁶⁵ Άρθρο 1004 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

συνέχεια, ο νόμος απαιτεί από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού να προβεί σε δημόσια κατάθεση του επιτευχθέντος εκπλειστηριάσματος στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, και μάλιστα εντός της αυστηρής προθεσμίας των τριών εργάσιμων ημερών από τη διενέργεια του πλειστηριασμού²⁶⁶.

Επιπλέον, ο νόμος ρυθμίζει και την περίπτωση κατά την οποία ο υπερθεματιστής δεν προέβη σε καταβολή του εκπλειστηριάσματος εμπροθέσμως στον υπάλληλο του πλειστηριασμού²⁶⁷, με αποτέλεσμα την ανατροπή της κατακύρωσης του πλοίου σε αυτόν και την πρόσκληση των επόμενων πλειοδοτών προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία. Επίσης, μπορεί να ακολουθήσει και νέος αναπλειστηριασμός, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου.

Ειδικότερα, στην περίπτωση κατά την οποία ο υπερθεματιστής είναι ενυπόθηκος δανειστής, τότε ο αρμόδιος υπάλληλος του πλειστηριασμού μπορεί να του επιτρέψει να μην προβεί στην καταβολή του ποσού του εκπλειστηριάσματος που αντιστοιχεί στην ενυπόθηκη απαίτησή του, έως ότου οριστικοποιηθεί η κατάταξη των δανειστών²⁶⁸.

Όπως γίνεται δεκτό, τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη, και όπως γίνεται καλύτερα αντιληπτό από το γράμμα του νόμου, η διαδικασία που αναλύθηκε ως προς τον τρόπο διενέργειας του πλειστηριασμού, με τελευταία την πράξη της κατακύρωσης στον πλειοδότη, έχει ως αποτέλεσμα την κατ' ουσία μεταβίβαση και απόκτηση της κυριότητας του κατασχεμένου και εκπλειστηριασμένου περιουσιακού στοιχείου – δηλαδή του πλοίου - εκ μέρους του προσώπου που πλειοδότησε και υπέρ του οποίου έγινε η κατακύρωση με το πέρας του πλειστηριασμού.

Το παραπάνω γίνεται αντιληπτό καλύτερα, αν συνυπολογισθεί το γεγονός πως ο νόμος προβλέπει την *έκδοση της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης* εκ μέρους του αρμόδιου υπαλλήλου του πλειστηριασμού, αμέσως μόλις καταβληθεί το εκπλειστηρίασμα από τον υπερθεματιστή²⁶⁹. Το παραπάνω αποτελεί τρόπο απόκτησης της κυριότητας εκ μέρους του υπερθεματιστή, από τη στιγμή της καταχώρησης της παραπάνω περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης στα νηολόγια και μάλιστα ο υπερθεματιστής με αυτό τον τρόπο αποκτά το δικαίωμα που είχε ο καθ' ου οφειλέτης πάνω στο κατασχεμένο περιουσιακό στοιχείο – δηλαδή το πλοίο.

²⁶⁶ Άρθρο 1003 παρ. 4 σε συνδυασμό με το άρθρο 965 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁶⁷ Άρθρο 1003 παρ. 4 σε συνδυασμό με το άρθρο 965 παρ. 5-6 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁶⁸ Άρθρο 1004 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁶⁹ Άρθρο 1005 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ειδικότερα, ο νόμος αποδίδει εκτελεστότητα στην κατακυρωτική έκθεση, καθώς αποτελεί εκτελεστό τίτλο υπέρ του υπερθεματιστή και κατά του καθ' ου οφειλέτη, υπό την έννοια ότι απαγορεύεται στον τελευταίο να προβεί σε διάθεση του κατασχεμένου, ενώ εάν προβεί σε αυτήν, τότε μπορεί νόμιμα ο υπερθεματιστής να στραφεί εναντίον του, με τα μέσα που του παρέχει ο νόμος.

Μία ακόμη συνέπεια που επέρχεται με την καταβολή του εκπλειστηριασματος από τον υπερθεματιστή, είναι αυτή της απόσβεσης των υποθηκών ή των κατασχέσεων που βάρυναν το ακίνητο – πλοίο, υπό την έννοια ότι ο υπερθεματιστής αποκτά το πλοίο ελεύθερο από οποιαδήποτε βάρη. Ο λόγος για τον οποίο εισήχθηκε αυτή η ρύθμιση είναι ότι ο οποιοσδήποτε ενυπόθηκος δανειστής ή κατασχών, όφειλε να είχε μεριμνήσει και να είχε αναγγείλει την απαίτησή του εμπρόθεσμα και νόμιμα στις προθεσμίες που τάσσει ο νόμος, και η οποία απαίτησή του θα είχε ικανοποιηθεί εάν την είχε αναγγείλει νόμιμα. Γι' αυτό και πλέον δεν προστατεύεται, αλλά επιπρόσθετα ο νόμος δίνει τη δυνατότητα στον υπερθεματιστή να ζητήσει από το αρμόδιο άτομο που τηρεί το νηολόγιο την εξάλειψη των υποθηκών και των κατασχέσεων που βαρύνουν το πλοίο²⁷⁰.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, οι σχετικές με την κατάσχεση και τον πλειστηριασμό ακινήτων εφαρμόζονται αναλογικά και στον πλειστηριασμό πλοίων, υπάρχουν διαφοροποιήσεις, οι οποίες αναφέρθηκαν αποσπασματικά μέχρι στιγμής, αλλά είναι απαραίτητο να ανακεφαλαιωθούν.

Ειδικότερα, οι διαφοροποιήσεις είναι οι εξής:

Α) το όριο αναστολής του πλειστηριασμού στα ακίνητα είναι έξι μήνες (άρθρο 1000 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), σε αντίθεση με το αντίστοιχο όριο των τριών μηνών που ισχύει στην αναστολή πλειστηριασμού πλοίων (άρθρο 1012 παρ. 1 εδάφιο β Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας),

Β) η απαγόρευση που αφορά τη διενέργεια του πλειστηριασμού ακινήτων το χρονικό διάστημα από 1^{ης} Αυγούστου έως 15^{ης} Σεπτεμβρίου δεν ισχύει στον πλειστηριασμό πλοίων (άρθρο 998 παρ. 5 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας),

Γ) η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης που προβλέπεται στο άρθρο 1005 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που αφορά την κατακύρωση του

²⁷⁰ Άρθρο 1005 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

εκπλειστηριασθέντος πλοίου δεν υπόκειται σε μεταγραφή, όπως ισχύει για τα ακίνητα, αλλά καταχωρείται στο τηρούμενο νηολόγιο,

Δ) ο πλειστηριασμός του πλοίου γίνεται στον τόπο όπου συντελείται η κατάσχεση του πλοίου (άρθρο 1012 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), και όχι στον τόπο νηολόγησης, όπως θα ίσχυε εάν εφαρμόζονταν αναλογικά οι διατάξεις που ισχύουν για τον πλειστηριασμό ακινήτων, κατ επιλογή δηλαδή του επισπεύδοντος δανειστή.

6.2 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ.

Από την ολοκληρωμένη θεώρηση του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσης, και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στάδια που έχουν μεσολαβήσει μέχρι στιγμής, τη στιγμή κατά την οποία ολοκληρώνεται η διαδικασία του πλειστηριασμού προκύπτει ένα αποτέλεσμα, ένα εκπλειστηρίασμα δηλαδή, από το οποίο θα ικανοποιηθούν οι δανειστές του οφειλέτη.

Όπως προκύπτει από τα όσα έχουν αναλυθεί σε προηγούμενα σημεία της παρούσας διπλωματικής εργασίας, μπορεί η εκτελεστική διαδικασία να ξεκινά από τον επισπεύδοντα δανειστή, στο πρόσωπο του οποίου υπάρχει η πρωτοβουλία της έναρξης της εκτελεστικής διαδικασίας, υπό τις προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν, ωστόσο ο νόμος έχει αποδώσει και σε άλλους δανειστές του ίδιου οφειλέτη τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στη συγκεκριμένη διαδικασία, μέσω του θεσμού της αναγγελίας των απαιτήσεών τους, όπως αναλύθηκε παραπάνω.

Ωστόσο, ο νόμος έκρινε πως υπάρχει η ανάγκη καθιέρωσης ενός συστήματος, σύμφωνα με τον οποίο, είτε το αποτέλεσμα του πλειστηριασμού επαρκεί για όλους είτε όχι, θα πρέπει να προσδιορίζεται σε κάθε περίπτωση η σειρά με την οποία θα ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των δανειστών αλλά και το ποσοστό της ικανοποίησης όλων των δανειστών, αναλόγως των απαιτήσεων που υπάρχουν στο πρόσωπό τους και απέναντι στο δανειστή.

Επιπλέον, στο συγκεκριμένο σημείο θα γίνει περισσότερο εμφανής ο λόγος και η σημασία της ύπαρξης της εμπράγματης ασφάλειας της υποθήκης, όπως αυτός ο θεσμός αναλύθηκε σε προηγούμενο σημείο, και ο τρόπος με τον οποίο διασφαλίζει στον ενυπόθηκο δανειστή ένα είδους προτεραιότητας στη σειρά ικανοποίησής του από το εκπλειστηρίασμα.

6.2.1 ΟΤΑΝ ΤΟ ΕΚΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΑ ΕΠΑΡΚΕΙ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ

Η περίπτωση κατά την οποία, το εκπλειστηρίασμα που επετεύχθη μετά το πέρας της διαδικασίας του πλειστηριασμού, επαρκεί για να καλύψει τις απαιτήσεις όλων των δανειστών – επισπεύδοντος και αναγγεληθέντων – στο ακέραιο, χωρίς δηλαδή να απαιτείται η θέσπιση ενός συστήματος στάθμισης των απαιτήσεων, όπως θα αναφερθεί στη συνέχεια, έχει ως αποτέλεσμα την ολοκληρωτική και συντομότερη ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει και ένα ποσό το οποίο θα περιέλθει στον οφειλέτη, ως υπόλοιπο της όλης διαδικασίας (Γέσιου-Φαλσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Ειδικότερα, απαιτούνται οι εξής προϋποθέσεις από το νόμο²⁷¹:

α) το αποτέλεσμα του πλειστηριασμού να είναι αρκετό και να επαρκεί για να ικανοποιηθούν όλοι οι δανειστές²⁷²,

β) ο υπερθεματιστής να έχει καταβάλλει το εκπλειστηρίασμα,

γ) να έχει γίνει η αφαίρεση των εξόδων, όπως ρητά ορίζει ο νόμος, εκ μέρους του υπαλλήλου του πλειστηριασμού,

δ) η ικανοποίηση των απαιτήσεων λαμβάνει χώρα είκοσι μέρες μετά τη διενέργεια του πλειστηριασμού, και το παραπάνω συμβαίνει προκειμένου να έχει περάσει η προθεσμία των δεκαπέντε ημερών που απαιτούνται για την αναγγελία των απαιτήσεων μετά τη διενέργεια του πλειστηριασμού, και προκειμένου να λάβουν μέρος και οι δανειστές που αναγγέλθηκαν μετά το πέρας του πλειστηριασμού. Ο νόμος, δε, δίνει τη δυνατότητα η ικανοποίηση των απαιτήσεων να γίνει και νωρίτερα από τις είκοσι μέρες, εφόσον όμως υπάρχει η συναίνεση του οφειλέτη.

Επιπλέον, ο νόμος προσδίδει ένα δικαίωμα στον οφειλέτη, να ασκήσει το ένδικο μέσο της ανακοπής, η οποία στρέφεται κατά της αναγγελίας ενός δανειστή, και μάλιστα σε προθεσμία μέχρι την ημέρα της διανομής του εκπλειστηριάσματος²⁷³. Η παραπάνω ανακοπή μπορεί να αφορά τόσο μία διαδικαστική ακυρότητα, όσο και μία συγκεκριμένη αναγγελία ενός δανειστή, οπότε εάν γίνει δεκτή η ανακοπή, το αποτέλεσμα είναι να ακυρωθεί η αναγγελία της απαιτήσεως ενός δανειστή, και αυτός να μη λάβει μέρος στη διανομή του εκπλειστηριάσματος.

²⁷¹ Άρθρο 1006, σε συνδυασμό με το άρθρο 976 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁷² Και φυσικά εννοούνται οι δανειστές που έχουν προβεί σε νόμιμη αναγγελία των απαιτήσεών τους.

²⁷³ Άρθρο 971 παρ. 2-3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Το παραπάνω σημαίνει πρακτικά πως περισσεύει μεγαλύτερο κομμάτι από το εκπλειστηρίασμα, από το οποίο θα ικανοποιηθούν οι υπόλοιποι δανειστές, αλλά και το επιπλέον ανήκει δικαιωματικά στον οφειλέτη.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, δηλαδή εάν το εκπλειστηρίασμα επαρκεί για όλους τους δανειστές, στην πράξη ο υπάλληλος του πλειστηριασμού συντάσσει μία πράξη εξοφλήσεως των δανειστών²⁷⁴, και αυτοί λαμβάνουν το μέρος του εκπλειστηριάσματος που τους καλύπτει από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στο οποίο υποχρεούται να αποδώσει ολόκληρο το εκπλειστηρίασμα ο αρμόδιος υπάλληλος του πλειστηριασμού.

6.2.2 ΟΤΑΝ ΤΟ ΕΚΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΑ ΔΕΝ ΕΠΑΡΚΕΙ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ.

Στην πράξη, είναι συχνότερη η περίπτωση κατά την οποία το αποτέλεσμα του πλειστηριασμού – εκπλειστηρίασμα – δεν επαρκεί για να καλυφθούν οι απαιτήσεις όλων των δανειστών, επισπεύδοντος και αναγγεληθέντων δανειστών, οπότε κρίθηκε απαραίτητη η θέσπιση ενός συστήματος, σύμφωνα με το οποίο ικανοποιούνται πρώτα κάποιες απαιτήσεις, ρητά οριζόμενες στο νόμο, και στη συνέχεια οι υπόλοιπες απαιτήσεις.

Γι αυτό το λόγο εισήχθηκε ο θεσμός της κατάρτισης του πίνακα κατάταξης, ο οποίος συντάσσεται από τον αρμόδιο υπάλληλο του πλειστηριασμού, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις απαιτήσεις που υπάρχουν και πρέπει να ικανοποιηθούν από το επιτευχθέν εκπλειστηρίασμα. Στη συνέχεια, θα γίνει μία προσπάθεια σκιαγράφησης των κανόνων που διέπουν τον πίνακα κατάταξης, έτσι όπως προβλέπονται από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και αφορούν τα ακίνητα, καθώς εκεί εντάσσεται το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στα πλοία, αλλά έπειτα θα γίνει αναφορά στις ειδικότερες διατάξεις που ισχύουν στη διανομή του εκπλειστηριάσματος που προέκυψε από πλειστηριασμό πλοίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου²⁷⁵.

²⁷⁴ Και επιπλέον δεν νοείται προνομακή ικανοποίηση του ενυπόθηκου δανειστή, αφού όλοι οι δανειστές ικανοποιούνται στο ακέραιο της απαιτήσεώς τους.

²⁷⁵ Βλέπε ειδικότερα το άρθρο 1012 παρ. 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας: «*Η κατάταξη των δανειστών στον πίνακα της κατάταξης γίνεται κατά πρώτο λόγο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.*».

6.2.3 Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, εφόσον το επιτευχθέν εκπλειστηρίασμα δεν επαρκεί, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού οφείλει να προβεί στη διανομή του με βάση την κατάρτιση του πίνακα κατάταξης, από τον οποίο θα προκύψουν η σειρά και η έκταση της ικανοποίησης της απαίτησης του κάθε ενός από τους δανειστές του οφειλέτη. Ειδικότερα, αρχικά ισχύει η αρχή της *σύμμετρης ικανοποίησης των δανειστών*, σύμφωνα με την οποία οι απαιτήσεις των δανειστών ικανοποιούνται σε σύμμετρο βαθμό, δηλαδή αναλογικά του μεγέθους της κάθε μίας απαίτησης του κάθε ενός δανειστή, ασχέτως εάν πρόκειται για τον επισπεύδοντα ή τους απλούς αναγγεληθέντες δανειστές.

Ωστόσο, ο νόμος εισάγει τις *κατηγορίες των προνομίων*, δηλαδή των απαιτήσεων εκείνων, στις οποίες ο νόμος έχει προσδώσει μεγαλύτερη βαρύτητα και προτεραιότητα έναντι των υπολοίπων, και οι οποίες ικανοποιούνται πριν τις υπόλοιπες. Ειδικότερα, και λόγω του γεγονότος ότι έρχονται σε σύγκρουση τα διάφορα προνόμια, ο νόμος έχει προχωρήσει στην ιεράρχησή τους, διαχωρίζοντάς τα σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: α) τα *γενικά προνόμια*, β) τα *ειδικά προνόμια*, και τέλος γ) τα *προνόμια των απλών-μη προνομιούχων δανειστών*.

Ειδικά, τα στάδια της σύνταξης του πίνακα κατάταξης που ακολουθούνται είναι τα εξής²⁷⁶:

I. Διαπιστώνεται ότι **το εκπλειστηρίασμα δεν επαρκεί** προκειμένου να ικανοποιηθούν όλοι οι υπάρχοντες δανειστές.

II. Ο επισπεύδων δανειστής, ο οφειλέτης αλλά και κάθε αναγγεληθείς δανειστής, εντός πέντε ημερών από τη λήξη της προθεσμίας για αναγγελία, οφείλουν **να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους** ενώπιον του υπαλλήλου του πλειστηριασμού, ο οποίος υποχρεούται να συντάξει τη σχετική πράξη.

III. Έπειτα από άλλες δέκα ημέρες, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού, λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παρατηρήσεις αλλά και την ύπαρξη ή όχι

²⁷⁶ Άρθρο 1006 παρ. 3 σε συνδυασμό με τα άρθρα 974, 979, 980 και 1007 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

εκτελεστών τίτλων και γενικότερα τα αποδεικτικά έγγραφα που αποδεικνύουν την ύπαρξη ή όχι απαίτησης στο πρόσωπο των δανειστών, **συντάσσει τον πίνακα κατάταξης**. Ειδικότερα, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού συντάσσει τον άνω πίνακα, αφού έχει προβεί σε προαφαίρεση των εξόδων της εκτέλεσης²⁷⁷.

IV. Αφού περάσουν τρεις ημέρες από τη σύνταξη του πίνακα κατάταξης, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού καλεί εγγράφως όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να **λάβουν γνώση του πίνακα της κατάταξης**.

V. Εντός δώδεκα εργάσιμων ημερών από το προηγούμενο στάδιο, δίνεται η δυνατότητα σε όποιον έχει έννομο συμφέρον να προβεί σε **ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης**, με όσα ειδικότερα προβλέπει ο νόμος²⁷⁸. Εάν, ωστόσο, δεν ασκήθηκε η παραπάνω ανακοπή, τότε ο υπάλληλος του πλειστηριασμού **διανέμει αμέσως το εκπλειστηρίασμα**²⁷⁹. Στην ουσία, προκειμένου να γίνει η διανομή του εκπλειστηρίασματος, πρέπει ο πίνακας κατάταξης να είναι οριστικός, υπό την έννοια ότι δεν ασκήθηκε ανακοπή κατά αυτού, ή εάν ασκήθηκε ανακοπή, αυτή να απορρίφθηκε. Δηλαδή, από αυτό το σημείο και έπειτα, ο πίνακας κατάταξης μπορεί να εκτελεστεί, αφού ο νόμος του έχει αποδώσει «εκτελεστότητα» (Γέσιου-Φαλτσή Π. , Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος, 2001).

Σχετικά με τις κατηγορίες των προνομίων, ισχύουν τα εξής:

A) *ΓΕΝΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ*: Αυτά τα προνόμια, που στην ουσία είναι απαιτήσεις, προβλέπονται περιοριστικά στο νόμο, η ικανοποίησή τους γίνεται από οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο που ανήκει στον οφειλέτη, και η ικανοποίησή τους γίνεται με τη σειρά που αυτά αναφέρονται στο νόμο. Αυτά τα προνόμια,

²⁷⁷ Άρθρο 975 εδ. β Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ως έξοδα εκτέλεσης θεωρούνται αυτά που γίνονται κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως και προς το συμφέρον όλων των δανειστών, και μόνο τα αναγκαία έξοδα. Τα παραπάνω έξοδα βαρύνουν τον καθ' ου η εκτέλεση.

²⁷⁸ Η άσκηση της παραπάνω ανακοπής κατά του πίνακα κατάταξης γίνεται όπως προβλέπουν τα άρθρα 933 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και στρέφεται κατά των δανειστών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη. Επιπλέον, ο νόμος ορίζει ότι η συζήτηση της εν λόγω ανακοπής προσδιορίζεται υποχρεωτικά μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κατάθεσή της, αν ο δανειστής είναι κάτοικος ημεδαπής ή μέσα σε εκατόν είκοσι (120) ημέρες αν είναι κάτοικος αλλοδαπής.

²⁷⁹ Εάν κάποιος εκ των δανειστών άσκησε ανακοπή, τότε ο υπάλληλος του πλειστηριασμού δεν μπορεί να πληρώσει τους δανειστές των οποίων η κατάταξη προσβάλλεται με την ανακοπή.

επιγραμματικά, είναι τα εξής²⁸⁰: α) *οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τη νοσηλεία του καθ' ου η εκτέλεση, της συζύγου και των τέκνων του*, β) *οι απαιτήσεις για την παροχή τροφίμων αναγκαίων για τη συντήρηση του καθ' ου η εκτέλεση, της συζύγου και των τέκνων του*, γ) *απαιτήσεις που στηρίζονται σε παροχή εξαρτημένης εργασίας, οι απαιτήσεις των δασκάλων, και οι απαιτήσεις από αμοιβές δικηγόρων*, δ) *οι απαιτήσεις αγροτών και αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων*, ε) *απαιτήσεις του δημοσίου και των δήμων και κοινοτήτων*, στ) *απαιτήσεις του Συνεγγυητικού κατά του οφειλέτη*.

Β) *ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ*: Αυτά τα προνόμια, που και αυτά είναι απαιτήσεις, προβλέπονται περιοριστικά στο νόμο και η ικανοποίησή τους γίνεται με τη σειρά που αναφέρονται στο νόμο, αλλά μόνο από συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, τα οποία δηλαδή σχετίζονται με την εν λόγω απαίτηση. Αυτά τα προνόμια είναι τα εξής²⁸¹: α) *απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για τη διατήρηση του πράγματος*, και β) *απαιτήσεις για την εξασφάλιση των οποίων έχει εγγραφεί υποθήκη*.

Γ) *ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΗ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ – ΑΠΛΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ*. Τέλος, ο νόμος προβλέπει και μία τρίτη κατηγορία, στην οποία ανήκουν οι απαιτήσεις απλών δανειστών, που δεν τους αποδίδεται, δηλαδή κάποιο προνόμιο, και κατατάσσονται στον πίνακα κατάταξης τελευταίοι, οι απαιτήσεις των οποίων ικανοποιούνται έπειτα από αυτές των προνομιούχων δανειστών, εφόσον βέβαια έχουν αναγγελθεί νόμιμα²⁸².

Τέλος, ο νόμος προβλέπει και τη σειρά με την οποία ικανοποιούνται οι προνομιούχες απαιτήσεις των δανειστών, στις περιπτώσεις που έρχονται σε σύγκρουση τα γενικά με τα ειδικά προνόμια²⁸³, ενώ ρυθμίζεται και η τύχη ορισμένων περιπτώσεων απαιτήσεων, οι οποίες κατατάσσονται τυχαία από τον αρμόδιο υπάλληλο επί του πλειστηριασμού, δηλαδή ικανοποιούνται έπειτα από τις προνομιούχες απαιτήσεις από όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, και όχι από συγκεκριμένο²⁸⁴.

²⁸⁰ Άρθρο 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁸¹ Άρθρο 976 σε συνδυασμό με το άρθρο 1007 παρ. 1 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁸² Άρθρο 977 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁸³ Αναλυτικά η εν λόγω διαδικασία ρυθμίζεται από το άρθρο 977 σε συνδυασμό με το άρθρο 1007 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

²⁸⁴ Άρθρο 977 και 978 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

6.2.4. ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

Σύμφωνα με το νόμο²⁸⁵, η κατάταξη των δανειστών στον πίνακα κατάταξης, στην περίπτωση του πλειστηριασμού πλοίου, γίνεται με βάση το ρυθμιστικό πλαίσιο που εισάγεται από διατάξεις του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, αλλά αφορά συγκεκριμένα μόνο την προνομιακή κατάταξη κάποιων απαιτήσεων, όπως αυτές πηγάζουν από το ναυτικό δίκαιο.

Ειδικότερα, ισχύουν οι παραπάνω αναφερόμενες διατάξεις ως προς τη συμμετοχή στη διανομή του εκπλειστηριάσματος και την κατάρτιση του πίνακα κατάταξης των δανειστών, σχετικά με τη διανομή του εκπλειστηριάσματος όταν αυτό επαρκεί, την απαραίτητη από το νόμο διαδικασία αναγγελίας των δανειστών, τον πίνακα κατάταξης και την ανακοπή κατά αυτού. Ωστόσο, οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αφορούν τα προνόμια παραμερίζονται ως προς την εφαρμογή τους, καθώς ειδικά για τα προνόμια προηγούνται οι διατάξεις του ναυτικού δικαίου, όπως αυτά εισάγονται και προβλέπονται²⁸⁶, και ειδικότερα αφορούν τα ναυτικά προνόμια, την ύπαρξη ναυτικής υποθήκης και προτιμώμενης ναυτικής υποθήκης επί πλοίων, όπως αυτοί οι θεσμοί αναφέρθηκαν και αναλύθηκαν σε προγενέστερα σημεία της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επιπλέον, μόνο στον πλειστηριασμό πλοίου και στην περίπτωση κατά την οποία το εκπλειστηρίασμα δεν αρκεί για την κάλυψη όλων των απαιτήσεων, έχει νόημα η διερεύνηση των ειδικών διατάξεων του ναυτικού δικαίου, που εισάγονται κατά παρέκκλιση του κοινού δικαίου, καθώς μόνο σε αυτή την περίπτωση ο αρμόδιος επί του πλειστηριασμού υπάλληλος οφείλει να ερευνήσει και να κατατάξει στην πρόπευσα σειρά τόσο τα γενικά και ειδικά προνόμια που εισάγει ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, όπως αυτά αναφέρθηκαν παραπάνω, όσο και τα προνόμια του ναυτικού δικαίου («ναυτικά προνόμια») και τις απαιτήσεις που έχουν εξασφαλιστεί με ναυτική υποθήκη και προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου.

Στην πράξη, κατά τη διαδικασία της κατάταξης των παραπάνω προνομίων, εννοείται ότι έπειτα από την κατάταξη των προνομίων του ναυτικού δικαίου που προηγείται εκ του νόμου, ακολουθεί η κατάταξη όλων των υπόλοιπων γενικών και

²⁸⁵ Άρθρο 1012 παρ. 4 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

²⁸⁶ Φυσικά, προκειμένου να ενεργοποιηθεί η προτεραιότητα των εν λόγω θεσμών του ναυτικού δικαίου, οι απαιτήσεις που πηγάζουν από τα παραπάνω προνόμια πρέπει να έχουν αναγγελθεί νόμιμα.

ειδικών προνομίων του κοινού δικαίου, τα οποία θα ικανοποιηθούν μόνο εάν υπάρχει υπόλοιπο από τη διανομή του εκπλειστηριάσματος.

Συνοπτικά, και αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι αναλύσεις των θεσμών των ναυτικών προνομίων, της απλής ναυτικής υποθήκης και της προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίων σε προηγούμενα σημεία της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ακολουθεί μία συνολική απεικόνιση της σειράς με την οποία κατατάσσονται τα προνόμια, όταν συρρέουν προνόμια του ναυτικού δικαίου και προνόμια του κοινού δικαίου²⁸⁷.

Σειρά κατάταξης των προνομίων στη διανομή μετά από πλειστηριασμό πλοίου.

A) Τα ναυτικά προνόμια (άρθρο 205 ΚΙΝΔ).

Η ικανοποίηση των απαιτήσεων, εφόσον ισχύουν παραπάνω ναυτικά προνόμια, γίνεται σύμφωνα με τη σειρά των παρακάτω τάξεων:

- α) οι φόροι που είναι συναφείς προς τη ναυσιπλοΐα, β) τα δικαστικά έξοδα, τα οποία έγιναν προς το κοινό συμφέρον των δανειστών, γ) τα τέλη και δικαιώματα, τα οποία βαρύνουν το πλοίο, και δ) τα δικαιώματα που πηγάζουν από τη ναυτολόγηση των ναυτικών του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν ή επιβάλλονται από το Γραφείο Ευρέσεως Ναυτικής Εργασίας υπέρ του Κεφαλαίου Ανεργίας και Ασθενείας Ναυτικών (Κ.Α.Α.Ν.).

- α) οι απαιτήσεις του πλοιάρχου και του πληρώματος που πηγάζουν από τη σύμβαση εργασίας, β) τα έξοδα φύλαξης και συντήρησης του πλοίου, από τη στιγμή του κατάπλου μέχρι τον τελευταίο λιμένα.

- τα έξοδα και οι αμοιβές εξαιτίας επιθαλάσσιας αρωγής διασώσεως και ναυαγιάρεσης.

- οι οφειλόμενες αποζημιώσεις στα πλοία, τους επιβάτες και τα φορτία, λόγω συγκρούσεως ή προσκρούσεως πλοίων.

B) Η απλή ναυτική υποθήκη (άρθρα 195-204 Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου) και η προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίων (ν.δ. 3899/1958).

Η ικανοποίηση των απαιτήσεων των ενυπόθηκων δανειστών γίνεται ανάλογα με τη χρονολογική τάξη της εγγραφής της υποθήκης τους (αρχή χρονικής προτεραιότητας). Η χρονική προτεραιότητα δεν διαχωρίζει την ύπαρξη απλής

²⁸⁷ Εάν απομείνει υπόλοιπο από την παραπάνω διαδικασία, τότε μόνο περιέρχεται στον οφειλέτη.

ναυτικής υποθήκης ή προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου ως προς το ποια από τις δύο προηγείται σε σειρά, καθώς ο διαχωρισμός τους γίνεται μόνο ως προς τα δικαιώματα που παρέχει η εγγραφή κάθε μιας στο πλοίο, συνεπώς, εάν προηγείται χρονικά μία απλή ναυτική υποθήκη από μία προτιμώμενη υποθήκη, τότε ικανοποιείται πρώτα η απλή ναυτική υποθήκη.

Γ) Τα γενικά προνόμια (άρθρο 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Η ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτής της κατηγορίας γίνεται με τη σειρά που αναφέρονται στο νόμο.

- απαιτήσεις για την κηδεία ή τη νοσηλεία του καθ' ου η εκτέλεση, της συζύγου και των τέκνων του,
- απαιτήσεις για την παροχή τροφίμων αναγκαίων για τη συντήρηση του καθ' ου η εκτέλεση, της συζύγου και των τέκνων του,
- απαιτήσεις που στηρίζονται σε παροχή εξαρτημένης εργασίας, οι απαιτήσεις των δασκάλων, και οι απαιτήσεις από αμοιβές δικηγόρων,
- απαιτήσεις αγροτών και αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων,
- απαιτήσεις του δημοσίου και των δήμων και κοινοτήτων, και
- απαιτήσεις του Συνεγγυητικού κατά του οφειλέτη.

Δ) Τα ειδικά προνόμια (άρθρο 976 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Η ικανοποίηση των εν λόγω απαιτήσεων γίνεται με τη σειρά που αναφέρονται στο νόμο:

- απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για τη διατήρηση του πράγματος,
- απαιτήσεις για την εξασφάλιση των οποίων έχει εγγραφεί υποθήκη.

Ε) Απλοί δανειστές που έχουν αναγγελλθεί (άρθρο 977 παρ. 3 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Δανειστές που δεν έχουν εγγράψει υποθήκη επί του πλοίου, ικανοποιούνται έπειτα από τους ενυπόθηκους δανειστές.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Εναρκτήριο σημείο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί η διαπίστωση πως, η επιθυμία του ανθρώπου να ικανοποιεί τις ανάγκες του, τον ώθησε να ασκεί εξουσία πάνω στα πράγματα, συνεπώς η εισαγωγή του εμπράγματος δικαίου και των θεσμών του συνέβαλαν άμεσα στην εξέλιξη της κοινωνικής και οικονομικής ζωής των ανθρώπων. Η έννοια του εμπράγματος δικαιώματος, δε, οδήγησε παραπέρα στην έννοια της εμπράγματης αξίωσης, υπό την έννοια ότι, εάν υπάρχει μία προσβολή του εμπράγματος δικαιώματος, τότε υπάρχει και μία υποχρέωση προς αποκατάσταση της προσβολής του δικαιώματος και της σχέσης του φορέα του δικαιώματος προς το πράγμα.

Σημαντικό σημείο ως προς τους σκοπούς της παρούσας εργασίας αποτέλεσε η νομική αντιμετώπιση του κινητού αντικειμένου πλοίου ως ακίνητο πράγμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του αστικού δικαίου, διότι η εμπράγματη ασφάλεια που αρμόζει στην περίπτωση των πλοίων είναι η υποθήκη. Ο λόγος για τον οποίο είναι ιδιαίτερως σημαντική η παραπάνω νομική αντιμετώπιση, αφορά την ικανοποίηση της απαίτησης του φορέα της υποθήκης, δηλαδή του ενυπόθηκου δανειστή, κατά τρόπο προνομιακό, ενώ άλλες συνυπάρχουσες απαιτήσεις ικανοποιούνται μόνο εάν προκύψει υπόλοιπο από την εκποίηση, λόγω της δυνατότητας άσκησης της εμπράγματης αγωγής, όπως αυτή αναλύθηκε, που στην ουσία πρόκειται για επιβολή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης επί του πλοίου.

Ειδικότερα, εξαιτίας των ιδιομορφιών του ελληνικού ναυτικού δικαίου και της ανάγκης ανεύρεσης χρημάτων, υπήρξε απαραίτητη η εξασφάλιση των απαιτήσεων εκ των παραπάνω αιτιών με ταυτόχρονη ανάγκη τη διασφάλιση των απαιτήσεων των παραπάνω δανειστών. Καθιερώθηκαν, δε, σημαντικοί θεσμοί της ναυτικής πίστεως, όπως η απλή ναυτική υποθήκη και η προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου.

Η μορφή εξασφάλισης απαιτήσεων στη ναυτιλία, που αποτέλεσε η κωδικοποίηση από τον Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου του θεσμού της **απλής ναυτικής υποθήκης**, εξαιτίας της ιδιομορφίας των πλοίων, εισήγαγε παρεκκλίσεις από τις διατάξεις της κοινής υποθήκης του Αστικού Κώδικα. Η απλή ναυτική υποθήκη αποτελεί εμπράγματο δικαίωμα, συστήνεται σε ξένο πλοίο προς εξασφάλιση χρηματικής απαίτησης, μέσω της προνομιακής ικανοποίησης του δανειστή, και επιπλέον, εξαιτίας του ότι ναυτική υποθήκη μόνο μέσω της ιδιωτικής βούλησης,

αποκλείει τη δυνατότητα εγγραφής προσημειώσεως υποθήκης επί πλοίου. Στην πράξη, όμως, προτιμάται περισσότερο, εξαιτίας των αυξημένων δυνατοτήτων που παρέχει στον εμπραγμάτως εξασφαλισθέντα δανειστή, η εγγραφή **προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίου**, όπως εισήχθηκε μέσω του νομοθετικού διατάγματος 3899/1958. Οι σημαντικότερες διαφοροποιήσεις από το θεσμό της απλής ναυτικής υποθήκης είναι: α) η παροχή δικαιώματος ανάληψης της διαχείρισης του πλοίου από τον ενυπόθηκο δανειστή, β) η παροχή δικαιώματος εκποίησης του πλοίου χωρίς τη μεσολάβηση της διαδικασίας του πλειστηριασμού, γ) προτιμώμενη υποθήκη συστήνεται μόνο επί ολόκληρου του πλοίου, δ) αφορά μόνο εμπορικά πλοία, καθώς εκεί έχει νόημα η προνομιακή ικανοποίηση των απαιτήσεων του δανειστή, μέσω της ανάληψης της διαχείρισης και της κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης του πλοίου, και ε) ασφαλίζεται το κεφάλαιο και οι δεδουλευμένοι τόκοι και τα έξοδα του δανειστή.

Η ύπαρξη των **ναυτικών προνομίων**, τα οποία εκ του νόμου απολαμβάνουν αποκλειστική προτεραιότητα σε σχέση με την υποθήκη, απλή ή προτιμώμενη, ενισχύει ακόμη περισσότερο τη ναυτική πίστη, καθώς μέσω αυτών, αποδίδεται ιδιαίτερη προστασία σε ορισμένες κατηγορίες δανειστών, οι οποίοι ικανοποιούνται πριν από τις απαιτήσεις των ενυπόθηκων δανειστών. Τα ναυτικά προνόμια είναι ελάχιστα, ρητά αναφερόμενα στο νόμο, και έχουν ως συνέπεια, ότι, εάν γίνει πλειστηριασμός του πλοίου, τότε από το εκπλειστηρίασμα που θα επιτευχθεί θα ικανοποιηθούν πρώτα οι προνομιούχες απαιτήσεις, και έπειτα οι ενυπόθηκες απαιτήσεις – είτε είναι εξασφαλισμένες με απλή ναυτική υποθήκη είτε με προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου.

Ωστόσο, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων, όπως η ιδιάζουσα οικονομική συγκυρία που διανύει η χώρα μας και έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των επενδύσεων και των δανειοδοτήσεων στη ναυτιλία, η πορεία της εξόφλησης του ναυτιλιακού χρέους, που έχει αναλάβει ο οφειλέτης, να μην προχωρήσει με τον αναμενόμενο τρόπο και να μην εξοφληθεί, οπότε ενεργοποιούνται διαδικασίες, οι οποίες έχουν ως στόχο τη διασφάλιση των απαιτήσεων του ναυτιλιακού δανειστή.

Αυτές οι διαδικασίες είναι η επιβολή του ασφαλιστικού μέτρου της **συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο** και η επιβολή **αναγκαστικής κατάσχεσης στο πλοίο**, ως μέσο της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η σημαντικότερη διαφορά μεταξύ των δύο περιπτώσεων είναι ότι αφορούν ικανοποίηση απαιτήσεων μέσω διαφορετικών διαδικασιών: η αναγκαστική κατάσχεση πλοίου αποτελεί μέσο ικανοποίησης του κατασχόντος μέσω της διενέργειας πλειστηριασμού και της

επίτευξης εκπλειστηριάσματος, ενώ συντηρητική κατάσχεση πλοίου αποσκοπεί στη λήψη ασφαλιστικού μέτρου με στόχο τη διασφάλιση της ικανοποίησης της απαίτησης, όταν θα υπάρξουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, υπό τις οποίες θα ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Ο λόγος, δε, για τον οποίο προτιμάται η επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης στο πλοίο είναι η ταχύτητα και η μεγαλύτερη εξασφάλιση των δανειστών, σε αντίθεση με τη χρονοβόρα διαδικασία της αναγκαστικής κατάσχεσης, στην οποία ελλοχεύει ο κίνδυνος να μην καθίσταται εφικτή η ικανοποίηση του δανειστή, είτε διότι το πλοίο καταστράφηκε ή χάθηκε, είτε γιατί ο οφειλέτης – πλοιοκτήτης κατέστη αφερέγγυος, εξαιτίας ανάληψης πολλών χρηματικών υποχρεώσεων.

Η δυνατότητα επιβολής αναγκαστικής κατάσχεσης αφορά προσπάθεια του έλληνα νομοθέτη να συμβιβάσει τα συμφέροντα του δανειστή και του οφειλέτη, ωστόσο στην πράξη, μόνο γρήγορη και λιγότερο δαπανηρή δεν αποδεικνύεται η διαδικασία ικανοποίησης των δανειστών. Περαιτέρω, στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας έγινε εμφανές από την εκτεταμένη ανάλυση της διαδικασίας της αναγκαστικής κατάσχεσης και του πλειστηριασμού, ότι η επιλογή και επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης δεν αποσκοπεί στη δέσμευση του πλοίου, μέσω της έκδοσης δικαστικής απόφασης, προκειμένου να εξασφαλιστεί μία απαίτηση δανειστή, αλλά αποσκοπεί στην κατ' ουσία διάθεση και εκποίηση του πλοίου, μέσω της διενέργειας πλειστηριασμού και της επίτευξης εκπλειστηριάσματος, από το οποίο εν τέλει ο επισπεύδων δανειστής – αλλά και οι υπόλοιποι τυχόν δανειστές του οφειλέτη – θα ικανοποιήσει τις απαιτήσεις που έχει στο πρόσωπο του οφειλέτη.

Όπως γίνεται εμφανές, από την ανάλυση της διαδικασίας του πλειστηριασμού, που ακολουθεί την επιβολή της κατάσχεσης, προκύπτουν και κάποιες ουσιαστικές διαφοροποιήσεις της διαδικασίας πλειστηριασμού ακινήτων, σε σχέση με τις αντίστοιχες στα πλοία, και συνοψίζονται στις εξής: α) το όριο αναστολής του πλειστηριασμού στα πλοία είναι τρεις μήνες, και όχι έξι μήνες, όπως ισχύει στον πλειστηριασμό ακινήτων, β) η απαγόρευση διενέργειας πλειστηριασμού πλοίων στο χρονικό διάστημα από 1ης Αυγούστου έως 15ης Σεπτεμβρίου δεν ισχύει, γ) η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης που αφορά την κατακύρωση του εκπλειστηριασθέντος πλοίου δεν υπόκειται σε μεταγραφή (όπως ισχύει στα ακίνητα) αλλά καταχωρείται στο τηρούμενο νηολόγιο, και δ) ο πλειστηριασμός του πλοίου γίνεται στον τόπο όπου συντελείται η κατάσχεση του πλοίου, και όχι στον τόπο

νηολόγησης, όπως θα ίσχυε εάν εφαρμόζονταν αναλογικά οι διατάξεις που ισχύουν για τον πλειστηριασμό ακινήτων.

Ειδικά για τη διανομή του εκπλειστηριάσματος διαφάνηκαν δύο περιπτώσεις: α) η σπάνια, στην πράξη, περίπτωση κατά την οποία το εκπλειστηρίασμα που επετεύχθη μετά το πέρας της διαδικασίας του πλειστηριασμού, επαρκεί για να καλύψει τις απαιτήσεις όλων των δανειστών – επισπεύδοντος και αναγγελλθέντων – στο ακέραιο οδηγεί στην ολοκληρωτική και πιο σύντομη ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών, και β) η συχνότερη περίπτωση κατά την οποία το εκπλειστηρίασμα δεν επαρκεί για να καλυφθούν οι απαιτήσεις όλων των δανειστών, οπότε και ακολουθείται η κατάρτιση ενός πίνακα κατάταξης των απαιτήσεων, εκ μέρους του υπαλλήλου του πλειστηριασμού.

Στην τελευταία περίπτωση, και ειδικά για το πεδίο του ναυτικού δικαίου και την κατάταξη των απαιτήσεων, 1) προηγούνται σε κάθε περίπτωση τα ναυτικά προνόμια του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, 2) ακολουθεί η ικανοποίηση των απαιτήσεων που έχουν εξασφαλιστεί με ναυτική υποθήκη, χωρίς να διαχωρίζεται η απλή ναυτική υποθήκη ή προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου ως προς το ποια από τις δύο προηγείται σε σειρά, παρά μόνο ως απόρροια της αρχής της χρονικής προτεραιότητας, 3) έπεται η κατάταξη όλων των υπόλοιπων γενικών και ειδικών προνομίων του αστικού δικονομικού δικαίου, και τέλος, 4) ακολουθούν οι απαιτήσεις των απλών δανειστών, οι οποίες θα ικανοποιηθούν μόνο εάν υπάρχει υπόλοιπο από τη διανομή του εκπλειστηριάσματος.

Εν κατακλείδι, προβάλλει αρχικά ως πρακτικά ορθή τακτική του έλληνα νομοθέτη η εξομίωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού των πλοίων με την αντίστοιχη των ακινήτων, από την άποψη της ικανοποίησης των απαιτήσεων, χωρίς όμως να επαρκεί αυτή η αντιμετώπιση, καθώς υπάρχει μεγάλη διασπορά των διατάξεων που εφαρμόζονται στα πλοία, τόσο στο ναυτικό δίκαιο και τις διατάξεις του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου που δεν έχουν καταργηθεί ακόμη, όσο και στο Αστικό Δικονομικό Δίκαιο.

Είναι, πλέον, επιτακτική η ανάγκη να θεσπιστεί από τον έλληνα νομοθέτη ένα περισσότερο ευέλικτο και σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο αναγκαστικής εκτέλεσης επί των πλοίων και εξασφάλισης των συγκεκριμένων απαιτήσεων που προκύπτουν από την άσκηση ναυτλιακής δραστηριότητας, με σκοπό την εναρμόνιση με το διεθνές ναυτικό δίκαιο και τη σύννομη εφαρμογή των κανόνων αλλά και των δικαστικών αποφάσεων των λοιπών χωρών στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, σε ότι

αφορά την ικανοποίηση των απαιτήσεων που αναφέρθηκε πιο πάνω, και τέλος, προκειμένου να γίνει ελκυστικότερη η προσέλκυση ξένων αλλά και εγχώριων κεφαλαίων στην ελληνική ναυτιλία, ιδίως, δε, εάν ληφθεί υπόψη το αναντίρρητο γεγονός πως η ελληνική ναυτιλία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στυλοβάτες της δοκιμαζόμενης εθνικής μας οικονομίας.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Constant, B. (2010). *The law relating to the mortgage of ships*. Nabu Press.
- Fabozzi, F. J., Bhattacharya, A. K., & Berliner, W. S. (2011). *Mortgage-Backed Securities: Products, Structuring, and Analytical Techniques*. John Wiley & Sons; 2nd Edition edition.
- Graeme Bowtle, K. P. (2002). *The Law of Ship Mortgages*. Informa Law from Routledge.
- Jackson, D. C. (1996). *Enforcement of maritime claims*. London ; New York ; Hong Kong : Lloyd's of London Press.
- Sealy, L., & Hooley, R. (2008). *Commercial Law: Text, Cases, and Materials*. OUP Oxford; 4 edition.
- Sentowski, H. C. (2008). *Mortgages: Fundamentals, Issues and Perspectives*. Nova Science Publishers Inc.
- Αναστασιάδης, Η. Κ. (1924). *Εγχειρίδιο του Εμπορικού Δικαίου, τόμος Γ', Ναυτικό Δίκαιο*. Αθήνα: Τζάκας - Δελαγραμμάτικας.
- Αντάπασης, Α. Μ. (1976). *Απαιτήσεις απολαύουσαι ναυτικών προνομίων*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Νομικής.
- Αντάπασης, Α. Μ. (1989). *Το εφαρμοστέο δίκαιο στα ναυτικά πρόνομα: Le droit applicable en matiere de privileges maritimes*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Αντάπασης, Α. Μ. (1990). Εφαρμοστέες διατάξεις στην κατάσχεση - πλειστηριασμό ναυπηγούμενου πλοίου. Πειραιάς.
- Αντάπασης, Α. Μ. (1998). *Η σύμβαση του 1952 για τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων: ανάλυση και ένταξη στην ελληνική έννομη τάξη*. Αθήνα, Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Αντάπασης, Α. Μ. (2009). *Ιδιωτικό Ναυτικό Δίκαιο*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Αντωνόπουλος, Β. Γ. (2002). *Εμπορικός Κώδικας*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Αργυριάδης, Α. (1979). *Τα ναυτικά πρόνομα*. Επιστημονική Επετηρίδα της Νομικής Σχολής Αθηνών.
- Αργυριάδης, Α. Α. (1970). *Ναυτική υποθήκη*. Αθήνα.
- Βαβούσκος, Κ. Α. (1986). *Εμπράγματον Δίκαιον*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Βαθρακοκόιλης, Β. (1996). *Κώδικας πολιτικής δικονομίας, Ερμηνευτική-νομολογική ανάλυση I-IV*.
- Βερνάρδος, Α. (1972). *Πολιτική Δικονομία, Δεύτερη έκδοση*. Αθήνα.

- Γαλάτης, Π. (1997). *Κατάσχεση και πλειστηριασμός πλοίου*. Πειραιάς.
- Γέσιου-Φαλτσή, Π. (1985). *Η πολιτική δίκη σε κίνηση II*. Θεσσαλονίκη.
- Γέσιου-Φαλτσή, Π. (1998). *Αναγκαστική Εκτέλεση, Γενικό Μέρος*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Γέσιου-Φαλτσή, Π. (2001). *Αναγκαστική Εκτέλεση, Ειδικό Μέρος*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Γέσιου-Φαλτσή, Π., Νίκας, Ν., & Καίσης, Α. (2003). *Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας & Εισαγωγικός Νόμος*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Γεωργιάδη, Α. Κ., & Γκουτζιαμανη, Ε. Λ. (2001). *Αστικός Κώδικας & ειδικοί αστικοί νόμοι*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Γεωργιάδης, Α. (1993). *Εμπράγματο δίκαιο I-II*. Αθήνα.
- Γιδόπουλος, Λ. (1936). *Το δίκαιον της αναγκαστικής εκτελέσεως Α, Β*. Αθήνα.
- Γράβαρης, Β. Γ. (1964). *Μελέται ναυτικού δικαίου: Συμβολή εις την ερμηνείαν του κώδικος ιδιωτικού ναυτικού δικαίου*. Πειραιάς: Ν. Σταυριδάκης.
- Δαμασκηνός, Σ. Ν. (1898). *Ερμηνεία ναυτικού δικαίου*. Αθήνα: Παλιγγενεσία.
- Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου (1ο, 1. Π. (1994). *Η προστασία των ναυτικών δανειστών*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- ΔΣΒ, Δ. Σ. (2007). *Προσημείωση υποθήκης*.
- Κ. Γ. Παμπούκη, Π. Π.-Α. (2001). *Εμπορικό Δίκαιο, Εισαγωγή, Θεμελιώσεις έννοιες*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Καλαντζής, Α. Κ. (1981). *Η προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίου κατά το εν Ελλάδι ισχύον δίκαιο*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Νομική Σχολή.
- Καμβύσης, Δ. Ν. (1982). *Ιδιωτικόν Ναυτικόν Δίκαιον*. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Κατηφόρης, Ν. (1994). *Δικαστική αναστολή της εκτέλεσης*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Κεραμεύς, Κ. (1986). *Αστικό δικονομικό δίκαιο, Γενικό Μέρος*.
- Κιάντου-Παμπούκη, Α. (1969). *Κατάσχεσις κατεσχημένου πλοίου: Άρθρον 214 του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειον Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Μάζης, Π. (1993). *Εμπράγματη εξασφάλιση τραπεζών και ανωνύμων εταιρειών*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Μπέης, Κ. (1984). *Αναγκαστική εκτέλεση*. Αθήνα.
- Μπρακατσούλας, Β. (1993). *Η αναγκαστική εκτέλεση I-II*. Αθήνα.

- Μπρακατσούλας, Β. Κ. (2004). *Ασφαλιστικά Μέτρα*. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Μπρίνιας, Ι. Σ. (1978). *Αναγκαστική Εκτέλεσις*. Αθήνα: Π. Κλεισιούνης Ο.Ε.
- Μυλωνόπουλος, Δ. Ν. (2000). *Δημόσιο και ιδιωτικό ναυτικό δίκαιο*. Αθήνα: Σταμούλης Αθ.
- Νίκας, Ν. Θ. (2003). *Πολιτική Δικονομία Ι*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Νικολόπουλος, Γ. (1995). *Οι τροποποιήσεις του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσεως με τον ν. 2298/1995*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Νικολόπουλος, Γ. (1995). *Σκοπός, φύση και ρύθμιση της διαταγής πληρωμής και της διαδικασίας των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Παμπούκη-Κιάντου, Α. (1993). *Ναυτικό Δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Παπαμιχαλόπουλος, Δ. Γ. (1930). *Περί ναυτικής πίστεως*. Αθήνα: Γαληνάκης.
- Παπαστερίου, Δ. Η. (1999). *Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου Ι/α*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Παπαστερίου, Δ. Η. (2000). *Εγχειρίδιο Εμπράγματος Δικαίου Ι/β*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Παπαστερίου, Δ. Η. (2008). *Εμπράγματο Δίκαιο τόμος Ι*. Αθήνα Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Παπαστερίου, Δ. Η. (2008). *Εμπράγματο Δίκαιο, τόμος ΙΙΙ*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας.
- Πειραιά, Δ. Σ. (1994). *Η προστασία των ναυτικών δανειστών: πρακτικά, εισηγήσεις. Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου*. Πειραιάς: Σάκκουλας.
- Πετιμεζάς, Θ. Γ. (1929). *Εμπορικών Δίκαιον*. Αθήνα: Εστία.
- Ποταμιάνος, Φ. Γ. (1959). *Η προτιμώμενη υποθήκη επί πλοίων*. Αθήνα: Κέντρο Ναυτλιακών Σπουδών.
- Ποταμιάνος, Φ. Γ. (1963). *Στοιχεία Ναυτικού Δικαίου*. Αθήνα.
- Ράμμος, Γ. (1985). *Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου Ι-ΙV*. Αθήνα.
- Ράμμος, Γ. Θ. (1967). *Σχέσεις μεταγραφής, εγγραφής υποθήκης ή προσημειώσεως υποθήκης*. Θεσσαλονίκη: Ράμμος Γεώργιος Θ.
- Ρόκας, Ι. Κ. (1944). *Η μεταβίβαση της κυριότητας του πλοίου προς εξασφάλιση απαιτήσεως*. Αθήνα.
- Ρόκας, Ι. Κ. (1991). *Εισαγωγή στο ιδιωτικό ναυτικό δίκαιο*. Αθήνα: Σμπίλιας - Οικονομικό.
- Σούρλος, Κ. Π. (1939). *Η εμπράγματος ασφάλεια εν τω ναυτικό δικαίω*. Αθήνα.
- Σπυριδάκης, Ι. Σ. (1976). *Το δίκαιον της εμπραγμάτου ασφάλειας*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

- Σπυριδάκης, Ι. Σ. (2001). *Τίτλος (προς εγγραφή) υποθήκης*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Σταυρόπουλος, Σ. Ι. (1986). *Ερμηνεία Εμπορικού & Ναυτικού Δικαίου*. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Τζίφρας, Π. (1985). *Ασφαλιστικά μέτρα κατά τον ΚΠολΔ*. Αθήναι.
- Χαμηλάκης, Ν. (1994). *Εγχειρίδιο νηολογίων, ναυτικών υποθηκολογίων και βιβλίο κατασχέσεων πλοίων*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Χρυσανθόπουλος, Π. Ν. (1891). *Μελέτη επί του νόμου περί υποθήκης πλοίων*. Αθήνα.
- Ψυχομάνης, Σ. Δ. (2008). *Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο τραπεζικών συμβάσεων, Τεύχος Ι, Γενικό Μέρος*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

WEBSITES:

1. www.dsanet.gr
2. www.yen.gr
3. <https://lawdb.intrasoftnet.com/>
4. <http://www.lib.uoa.gr/yphresies/opac/>
5. <http://phdtheses.ekt.gr/eadd/>

ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ:

- 1) Προεδρικό Διάταγμα 456/1984 *«Αστικός Κώδικας και Εισαγωγικός του Νόμος».*
- 2) Νόμος 3816/1958 *«Περί κυρώσεως Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου».*
- 3) Προεδρικό Διάταγμα 503/1985 *«Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας».*
- 4) Νομοθετικό Διάταγμα 3899/1958 *«Περί προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίων».*
- 5) Νόμος 457/1976 *«Περί εφαρμογής διατάξεων τινών του Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου και του Ν.Δ. 3899/1958 “Περί προτιμώμενης υποθήκης επί πλοίων” επί τινών κατηγοριών πλωτών ναυπηγημάτων».*
- 6) Βασιλικό Διάταγμα της 10/17.7.1910 *«Περί νηολογίων, ναυτικών υποθηκολογίων κ.λ.π.».*
- 7) Νομοθετικό Διάταγμα 187/1973 *«Περί Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου».*
- 8) Βασιλικό Διάταγμα της 19^{ης} Απριλίου/1^{ης} Μαΐου 1835 *«Εμπορικός Νόμος».*
- 9) Νομοθετικό Διάταγμα 4570 της 22/26.10.1966 *«Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως “Περί ενοποίησης κανόνων τινών επί συντηρητικής κατασχέσεως Θαλασσοπλοούντων Πλοίων υπογραφείσα εν Βρυξέλλαις την 10ην Μαΐου 1952”».*

ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.

1. Εφετείο Πειραιά 1035/1979, *Πειραιϊκή Νομολογία*, τόμος 2, σελ. 38.
2. Άρειος Πάγος 19/1986 (Γνωμοδότηση Εισαγγελέα), *Επιθεώρηση Ναυτιλιακού Δικαίου*, έτος 1988, τόμος 16, σελ. 45.
3. Εφετείο Αθηνών 10342/1987, *Ελληνική Δικαιοσύνη*, έτος 1989, τόμος 30, σελ. 104.
4. Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 209/1988, *Επιθεώρηση Ναυτιλιακού Δικαίου*, έτος 1988, τόμος 16, σελ. 44.
5. Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά 849/1989, *Επιθεώρηση Ναυτιλιακού Δικαίου*, έτος 1990, τόμος 18, σελ. 130.
6. Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 8903/1990, *Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου*, έτος 1991, τόμος ΜΒ, σελ. 319.
7. Πολυμελές Πρωτοδικείο Πειραιά 498/1991, *Δίκη*, τόμος 22, σελ. 686.
8. Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά 20/1992, *Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου*, έτος 1992, τόμος ΜΓ, σελ. 123.
9. Πολυμελές Πρωτοδικείο Πειραιά 395/1992, *Πειραιϊκή Νομολογία*, τόμος 14, σελ. 438.
10. Μονομελές Πρωτοδικείο Κεφαλληνίας 136/1993, *Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου*, έτος 1994, τόμος ΜΕ, σελ. 96.
11. Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιά 146/1996, *Πειραιϊκή Νομολογία*, τόμος 18, σελ. 561.
12. Ειρηνοδικείο Θεσσαλονίκης 512/1996, *Επιθεώρηση Ναυτιλιακού Δικαίου*, έτος 1997, τόμος 25, σελ. 167.
13. Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά 2299/1996, *Επιθεώρηση Ναυτιλιακού Δικαίου*, έτος 1997, τόμος 25, σελ. 112.
14. Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά 2034/1997, *Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου*, έτος 2000, τόμος ΣΤ, σελ. 965.
15. Μονομελές Πρωτοδικείο Καλαμάτας 864/2001, *Αρμενόπουλος*, έτος 2002, σελ. 588.
16. Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά 8280/2006, *Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου*, έτος 2006, τόμος ΝΖ, σελ. 1017.
17. Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά 2617/2008, *Πειραιϊκή Νομολογία*, τόμος 30, σελ. 203.
18. Άρειος Πάγος 1552/2009, *Νομικό Βήμα*, έτος 2010, τόμος 58, σελ. 437.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.

Ν.Δ. 4570 της 22/26.10.1966 Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως "περί ενοποίησης κανόνων τινών επί συντηρητικής κατασχέσεως Θαλασσοπλούντων πλοίων (Α` 224).

Άρθρον Μόνον.

Κυρούται και έχει πλήρη ισχύ Νόμου η καταρτηθείσα κατά την ενάτην Διπλωματικήν Διάσκεψιν Ναυτικού Δικαίου και υπογραφείσα και υπό της Ελλάδος, την 10ην Μαΐου 1952 εν Βρυξέλλαις Διεθνής Σύμβασις "περί ενοποίησης κανόνων τινών επί συντηρητικής κατασχέσεως Θαλασσοπλούντων πλοίων" ής το αυθεντικόν κείμενον εις την Αγγλικήν και εν μεταφράσει εις την Ελληνικήν παρατίθεται εν τέλει του παρόντος.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΙΣ.

"Περί ενοποίησης κανόνων τινών επί συντηρητικής κατασχέσεως Θαλασσοπλούντων Πλοίων υπογραφείσα εν Βρυξέλλαις την 10ην Μαΐου 1952".

Άρθρον 1.

Εν τη παρούση συμβάσει, αι ακόλουθοι εκφράσεις χρησιμοποιούνται υπό την κατωτέρω καθοριζομένην έννοιαν:

"Θαλασσία απαιτήσις" σημαίνει απαίτησιν προερχομένην εκ μιάς ή πλειόνων των ακόλουθων αιτιών:

- α) Ζημιών προξενηθεισών υπό πλοίου είτε εκ συγκρούσεως, είτε άλλως.
- β) Απωλείας ανθρωπίνης ζωής ή σωματικών βλαβών προξενηθεισών υπό πλοίου ή απορρεουσών εκ της εκμεταλλεύσεως πλοίου.
- γ) Επιθαλασσίας αρωγής και διασώσεως.
- δ) Συμβάσεων σχετικών προς την χρήσιν ή μίσθωσιν πλοίου βάσει ναυλοσυμφώνου ή άλλως.
- ε) Συμβάσεων σχετικών προς την μεταφοράν εμπορευμάτων δια πλοίου δυνάμει ναυλοσυμφώνου, φορτωτικής, ή άλλως.
- στ) Απωλείας ή βλάβης εμπορευμάτων μεταφερομένων δια πλοίου περιλαμβανομένων και των αποσκευών.
- ζ) Γενικής αβαρίας.
- η) Ναυτοδανείου.
- θ) Ρυμουλκήσεως.
- ι) Πλοηγήσεως.
- ια) Προμηθείας προϊόντων ή υλικών οπουδήποτε χορηγηθέντων προς πλοίον, δια την εκμετάλλευσιν ή την συντήρησιν αυτού.
- ιβ) Ναυπηγήσεως, επισκευής ή εξοπλισμού πλοίου ή τελών και δαπανών δεξαμενισμού αυτού.
- ιγ) Μισθών Πλοιάρχου, Αξιωματικών ή πληρώματος.
- ιδ) Δαπανών του Πλοιάρχου συμπεριλαμβανομένων δαπανών γενομένων υπό των φορτωτών, των ναυλωτών ή πρακτόρων δια λογαριασμόν του πλοίου ή του κυρίου αυτού.
- ιε) Αμφισβητήσεων σχετικών προς δικαιώματα κυριότητος επί πλοίου.
- ιστ) Αμφισβητήσεων μεταξύ συμπλοιοκτητών ως προς την συγκυριότητα επί πλοίου, την νομίν, την εκμετάλλευσιν αυτού ή δικαιώματα επί των εκ της εκμεταλλεύσεως επικοινωνού πλοίου, προσόδων.

ιζ) Ναυτικής ή προτιμωμένης υποθήκης επι πλοίου.

"Κατάσχεσις", σημαίνει κωλυσιπλοϊαν πλοίου δυνάμει δικαστικής διαδικασίας προς ασφάλειαν θαλασσίας απαιτήσεως αλλά δεν περιλαμβάνει κατάσχεσιν πλοίου, ενεργουμένην δυνάμει τίτλου εκτελεστού.

"Πρόσωπον" περιλαμβάνει παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον, εταιρείαν, το Δημόσιον ως και τας διαφόρους Κρατικής Υπηρεσίας και Δημοσίας Αρχάς.

"Δανειστής" σημαίνει πρόσωπον επικαλούμενον υπέρ αυτού την ύπαρξιν θαλασσίας απαιτήσεως.

Άρθρον 2.

Πλοίον φέρον την σημαίαν ενός των συμβαλλομένων Κρατών, δεν δύναται να κατασχεθή εντός της δικαιοδοσίας οιοδήποτε συμβαλλομένου Κράτους, ειμή λόγω θαλασσίας απαιτήσεως και ουχί δι' άλλην απαίτησιν, αλλ' ουδεμία διάταξις της παρούσης συμβάσεως δέον να θεωρηθή ως επεκτείνουσα ή περιορίζουσα οιοδήποτε Δημοσίου ή των Υπηρεσιών αυτού, Δημοσίων Υπηρεσιών ή Λιμενικών Αρχών, όπως κατά το ισχύον εσωτερικόν δίκαιον ή Κανονισμούς αυτών κατάσχουν, κρατήσουν ή αλλως πως παρεμποδίσουν τον απόπλου πλοίων εντός της δικαιοδοσίας των.

Άρθρον 3.

1. Επιφυλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου και των του άρθρου 10, πας δανειστής επικαλούμενος θαλασσίαν απαίτησιν δύναται να κατάσχη είτε το πλοίον εκ του οποίου προέκυψεν η απαίτησις, ή οιοδήποτε έτερον πλοίον ανήκον εις το πρόσωπον το οποίον κατά τον χρόνον της γενέσεως της θαλασσίας απαιτήσεως ήτο κύριος του πλοίου, εξ ου προέκυψεν η απαίτησις και εάν έτι το κατασχεθέν πλοίον είναι έτοιμον προς απόπλου αλλά ουδέν άλλο πλοίον πλην εκείνου εξ, ου προέκυψεν η απαίτησις δύναται να κατασχεθή δια τινά των εν άρθρω 1 παρ. (ιε), (ιστ) ή (ιζ), απαριθμουμένων θαλασσιών απαιτήσεων.

2. Πλοία θεωρούνται ως ανήκοντα εις τον αυτόν πλοιοκτήτην εφ' όσον ανήκωσιν εξ ολοκλήρου εις το αυτό ή τα αυτά πρόσωπα.

3. Δια την αυτήν απαίτησιν και υπό του αυτού δανειστού δέν επιτρέπεται νέα κατάσχεσις του πλοίου ή νέα εγγυοδοσία ή άλλη ασφάλεια εν τη δικαιοδοσία ενός ή πλειόνων των συμβαλλομένων Κρατών και εάν το πλοίον κατασχέθη εντός οιασδήποτε των ρηθισών δικαιοδοσιών και παρεσχέθη εγγύησις ή ετέρα ασφάλεια εντός της τιοιαύτης δικαιοδοσίας είτε προς άρσιν της κατασχέσεως είτε προς αποτροπήν ταύτης, πάσα τυχόν μεταγενεστέρα κατάσχεσις του πλοίου τούτου ή οιοδήποτε ετέρου της αυτής πλοιοκτησίας υπό του αυτού δανειστού και δια την αυτήν θαλασσίαν απαίτησιν, αίρεται απο του Δικαστηρίου ή οιασδήποτε άλλης αρμοδίας δικαστικής αρχής του ρηθέντος κράτους, εκτός αν ο δανειστής αποδείξη οτι η εγγύησις ή άλλη ασφάλεια ητόνησεν οριστικώς προ της επιβολής της επακολουθησάσης κατασχέσεως ή ότι υφίσταται ετέρα έγκυρος αιτία διατηρήσεως της κατασχέσεως.

4. Εν περιπτώσει εκναυλώσεως πλοίου μετά παραχωρήσεως της ναυτικής διοικήσεως αυτού, οσάκις ο ναυλωτής μόνος και ουχί ο εν τω νηολογίω εμφανόμενος πλοιοκτήτης ευθύνεται δια θαλασσίαν απαίτησιν σχετικήν προς το πλοίον τούτο, ο δανειστής δύναται να κατάσχη το πλοίον τούτο ή έτερον ανήκον των ναυλωτή, τηρών τας διατάξεις της παρούσης συμβάσεως. Αλλ' ουδέν έτερον πλοίον ανήκον τω εν τω νηολογίω εμφανομένω πλοιοκτήτη δύναται να κατασχεθή δυνάμει της θαλασσίας ταύτης απαιτήσεως.

Αι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται επί πάσης περιπτώσεως καθ' ήν πρόσωπον διάφορον του εν τω νηολογίω εμφανομένου πλοιοκτήτου ευθύνεται δια θαλασσίαν απαίτησιν σχετιζομένην προς το πλοίον.

Άρθρον 4.

Πλοίον κατάσχεται μόνον κατόπιν αδείας του Δικαστηρίου ή ετέρας αρμοδίας δικαστικής Αρχής του συμβαλλομένου Κράτους εντός του οποίου ενεργείται η κατάσχεσις.

Άρθρον 5.

Το Δικαστήριον ή ετέρα αρμοδία δικαστική Αρχή εντός της δικαιοδοσίας της οποίας κατεσχέθη το πλοίον, οφείλει να επιτρέψη την άρσιν της κατασχέσεως επί τη παροχή

επαρκούς εγγυήσεως ή ετέρας ασφαλείας πλὴν των περιπτώσεων καθ' ἃς πλοῖον κατεσχέθη λόγω θαλασσίας απαιτήσεως εκ των απαριθμωμένων εν άρθρω 1, (ιε) και (ιστ).

Εἰς τας περιπτώσεις ταύτας το Δικαστήριον ή ετέρα Δικαστική Αρχή δύναται να επιτρέψη την συνέχισιν της εκμεταλλεύσεως του πλοίου υπό του νομέως αυτού επί τη παροχή παρ' αυτού επαρκούς εγγυήσεως ή ετέρας ασφαλείας ή να ρυθμίση ἄλλως την διαχείρισιν του πλοίου, διαρκούσης της κατασχέσεως.

Ελλείψει συμφωνίας μεταξύ των μερών ως προς το ποσόν της εγγυήσεως ή ετέρας ασφαλείας, το Δικαστήριον ή ετέρα αρμοδία δικαστική Αρχή ορίζει το είδος και το ποσόν αυτής.

Η αίτησις ἄρσεως της κατασχέσεως επί εγγυοδοσία δεν δύναται να ερμηνευθή ως αναγνώρισις περί της ευθύνης ή ως παραίτησις απο του δικαιώματος του εκ του νόμου περιορισμού της ευθύνης του πλοιοκτήτου.

Άρθρον 6.

Πάσα αμφισβήτησις σχετική προς την ευθύνην του δανειστού λόγω ζημιών προξενηθεισών εκ της κατασχέσεως πλοίου ή λόγω δαπανών εγγυοδοσίας ή ετέρας ασφαλείας παρασχεθείσης δια την ἄρσιν ή την αποτροπήν της κατασχέσεως του πλοίου, ρυθμίζεται υπό του δικαίου του συμβαλλομένου κράτους εντός της δικαιοδοσίας του οποίου ενεργήθη ή εξητήθη η κατάσχεσις. Οι δικονομικοί κανόνες οι σχετικοί προς την κατάσχεσιν πλοίου, την χορήγησιν της εν άρθρω 4 αναφερομένης αδείας Αρχής και πάν ἕτερον παρεμπίπτον δικονομικόν ζήτημα, το οποίον ήθελε τυχόν προκληθή εκ της κατασχέσεως, ρυθμίζονται υπό του δικαίου του συμβαλλομένου Κράτους εντός του οποίου ενεργήθη ή εξητήθη η κατάσχεσις.

Άρθρον 7.

1. Τα δικατήρια του κράτους εντός του οποίου ενεργήθη η κατάσχεσις είναι αρμόδια προς εκδίκασιν της κυρίας απαιτήσεως είτε εάν το εσωτερικόν δίκαιον του κράτους εντός του οποίου ενεργήθη η κατάσχεσις, καθιστά αυτά αρμόδια είτε εις τας ακόλουθους ειδικώς καθοριζόμενας περιπτώσεις:

α) Εάν ο δανειστής ἔχη την κατοικίαν ή την κυρίαν επαγγελματικήν εγκατάστασιν αυτού εντός του κράτους ἔνθα ενεργήθη η κατάσχεσις.

β) Εάν η απαίτησις εγεννήθη εντός του κράτους ἔνθα ενεργήθη η κατάσχεσις.

γ) Εάν η απαίτησις αφορά τον πλουν κατά την διάρκειαν του οποίου ενεργήθη η κατάσχεσις.

δ) Εάν η απαίτησις πηγάζη εκ συγκρούσεως ή εξ ἑτέρων περιστατικῶν ἀλυπτομένων υπό του άρθρου 13 της Διευθνούς Συμβάσεως περί ενοποιήσεως ἐνίων κανόνων ἀφορώντων τας συγκρούσεις μεταξύ πλοίων, την υπογραφείσαν εν Βρυξέλλαις την 23ην Σεπτεμβρίου 1910.

ε) Εάν η απαίτησις πηγάζη εξ επιθαλασσίας αρωγής ή διασώσεως.

στ) Εάν η απαίτησις είναι ησφαλισμένη δια ναυτικής ή προτιμωμένης υποθήκης.

Εάν το Δικαστήριον εν τη περιφερεία του οποίου κατεσχέθη το πλοῖον δεν ἔχη αρμοδιότητα προς εκδίκασιν της κυρίας απαιτήσεως, εν τη κατά το άρθρον 5 παρασχεθείση εγγυήσει ή ετέρα ασφαλεία προς ἄρσιν της κατασχέσεως ρητῶς θα ορίζεται οτι παρέχεται ως ασφάλεια δια την εκτέλεσιν οιασδήποτε τυχόν εκδοθησομένης αποφάσεως υπό του αρμοδίου προς τούτο Δικαστηρίου και το Δικαστήριον ή ετέρα αρμοδία Δικαστική Αρχή του Κράτους ἔνθα ἔλαβε χώραν η κατάσχεσις, δέον να ορίση την προθεσμίαν εντός της οποίας ο δανειστής οφείλει να εγείρη την κυρίαν αγωγήν ἐνώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου.

Εάν τα μέρη συμφώνησαν να υποβάλλουν την διαφοράν εις την αρμοδιότητα Δικαστηρίου ἑτέρου ή του εις την περιφερείαν του οποίου ἐγένετο η κατάσχεσις ή εις διαιτησίαν, το Δικαστήριον ή ετέρα αρμοδία δικαστική Αρχή εντός της αρμοδιότητος των οποίων ενεργήθη η κατάσχεσις δύναται να ορίση την προθεσμίαν εντός της οποίας ο δανειστής οφείλη να ἄρξηται της διαδικασίας περί της κυρίας απαιτήσεως.

Εάν εις οιαδήποτε εκ των αναγραφωμένων εις τας προηγουμένας δύο παραγράφους περιπτώσεων, η περί της κυρίας απαιτήσεως αγωγή ή ἄλλη διαδικασία δεν ἤρξαντο εντός

της ούτω ορισθείσης προθεσμίας, ο οφειλέτης δύναται να αιτησθή την άρσιν της κατασχέσεως του πλοίου ή την αποδέυσμευσιν της δοθείσης εγγυήσεως ή ετέρας ασφαλείας. Το παρόν άρθρον δεν έχει εφαρμογήν εις τας περιπτώσεις τας προβλεπομένας υπό των διατάξεων της αναθεωρηθείσης Συμβάσεως περί της εν τω Ρήνω ναυσιπλοΐας της 17ης Οκτωβρίου 1968.

Άρθρον 8.

Αι διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως έχουν εφαρμογήν ως προς οιονδήποτε πλοίων φέρον την σημαίαν συμβαλλομένου Κράτους εντός της δικαιοδοσίας οιονδήποτε συμβαλλομένου κράτους.

Πλοίων φέρον την σημαίαν μη συμβαλλομένου κράτους, δύναται να κατασχεθῆ εντός της δικαιοδοσίας οιονδήποτε συμβαλλομένου κράτους εν σχέσει προς οιονδήποτε θαλασσίαν απαίτησιν εκ των απαριθμηθεισών εν άρθρω 1 ή δι' ετέραν απαίτησιν δια την οποίαν η νομοθεσία του συμβαλλομένου κράτους επιτρέπει κατάσχεσιν.

Εν πάση περιπτώσει, παν συμβαλλόμενον κράτος δικαιούται όπως εξαιρή εν όλω ή εν μέρει των ευεργετημάτων της παρούσης συμβάσεως οιονδήποτε Κυβέρνησιν μη συμβαλλομένου Κράτους ή οιονδήποτε πρόσωπον το οποίον κατά τον χρόνον της κατασχέσεως δεν έχη την κατοικίαν του ή την κυρίαν επαγγελματικήν εγκατάστασίν του εις εν των συμβαλλομένων Κρατών.

Ουδεμία διάταξις της παρούσης συμβάσεως τροποποιεί ή αλλοιώνει τούς κανόνας δικαίου τους ισχύοντας εις τα συμβαλλόμενα Κράτη τους αφορώντας την κατάσχεσιν πλοίου εντός της δικαιοδοσίας του Κράτους, ού την σημαίαν φέρει το πλοίων, υπό προσώπου έχοντος την αυτού κατοικίαν ή την κυρίαν επαγγελματικήν εγκατάστασίν του εν τω Κράτει τούτω.

Εις άς περιπτώσεις θαλασσία απαίτησις προβάλλεται υπό τρίτου και ουχί του αρχικού δανειστού, δυνάμει υποκαταστάσεως, εκχωρήσεως ή άλλως πως ο τρίτος ούτος προκειμένου περί της εφαρμογής της παρούσης Συμβάσεως, θεωρείται ως έχων την αυτήν κατοικίαν ή την αυτήν κυρίαν επαγγελματικήν εγκατάστασίν του, οίαν και ο αρχικός δανειστής.

Άρθρον 9.

Ουδέν εν τη παρούση Συμβάσει δύναται να ερμηνευθή ως δημιουργούν δικαίωμα εις αγωγήν, ήτις εντός των διατάξεων της συμβάσεως ταύτης, δεν θα υφίστατο κατά το εφαρμοστέον υπό του επιβληθέντος της εκδικάσεως της διαφοράς Δικαστηρίου δίκαιον, ούτε ως δημιουργούν οιονδήποτε ναυτικόν προνόμιον το οποίον δεν υφίσταται κατά το ως προεΐρηται δίκαιον ή κατά την Διεθνή Σύμβασιν περί ναυτικών υποθηκών και προνομίων, εις άς περιπτώσεις έχει αυτή εφαρμογήν.

Άρθρον 10.

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη δύναται κατά την υπογραφήν, την κατάθεσιν των κυρωτικών εγγράφων ή την προσχώρησιν εις την Σύμβασιν, να επιφυλάξωσιν εαυτοίς το δικαίωμα:

α) Της μη εφαρμογής της Συμβάσεως επί κατασχέσεως πλοίου δι' απαιτήσεις αριθμουμένας εις τας παραγράφους (ιε) και (ιστ) του άρθρου 1 και αντ' αυτής εφαρμογής εν ταις περιπτώσεσι ταύταις του εσωτερικού αυτών δικαίου.

β) της μη εφαρμογής της πρώτης παραγράφου του άρθρου 3 επί κατασχέσεως πλοίου εντός της δικαιοδοσίας των δια τας απαριθμουμένας εν άρθρω 1 παράγραφον (ιζ) απαιτήσεως.

Άρθρον 11.

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αποδέχονται την υποβολήν εις την διαιτησίαν οιονδήποτε διαφορών μεταξύ Κρατών αναφυομένων εκ της ερμηνείας ή εφαρμογής της παρούσης συμβάσεως, τούτο όμως δεν θέλει επηρεάζει τας υποχρεώσεις των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών, άτινα έχουν συμφωνήσει να υποβάλλουν τας μεταξύ των διαφοράς εις το Διεθνές Δικαστήριον.

Άρθρον 12.

Η παρούσα Σύμβασις θα είναι ανοικτή προς υπογραφήν υπό των Κρατών άτινα αντιπροσωπεύθησαν εις την ενάτην Διπλωματικήν Διάσκεψιν Ναυτικού Δικαίου. Το πρωτόκολλον της υπογραφής θέλει συνταχθή μερίμνη του Βελγικού Υπουργείου Εξωτερικών.

Άρθρον 13.

Η παρούσα σύμβασις θα επικυρούται και τα έγγραφα επικυρώσεως θα κατατίθενται παρά τω Βελγικώ Υπουργείω Εξωτερικών, όπερ θα γνωστοποιή εις άπαντα τα υπογράψαντα και τα προσχωρούντα Κράτη περί της καταθέσεως τοιούτων εγγράφων επικυρώσεως.

Άρθρον 14.

α) Η ισχύς της παρούσης συμβάσεως μεταξύ των δύο Κρατών, άτινα πρώτα ήθελον επικυρώσει αυτήν άρχεται εξή μήνας απο της ημερομηνίας καταθέσεως του δευτέρου εγγράφου επικυρώσεως.

β) Η ισχύς της παρούσης Συμβάσεως ως προς έκαστον υπογράφων Κράτος το οποίον ήθελεν επικυρώσει αυτήν μετά την κατάθεσιν του δευτέρου εγγράφου επικυρώσεως θά άρχεται εξή μήνας απο της ημερομηνίας καταθέσεως του εγγράφου επικυρώσεως υπό του Κράτους τούτου.

Άρθρον 15

Οιονδήποτε Κράτος μη αντιπροσωπευθέν εις την ενάτην Διπλωματικήν Διάσκεψιν Ναυτικού Δικαίου, δύναται να προσχωρήσει εις την παρούσαν Σύμβασιν. Η προσχώρησις οιοδήποτε Κράτους θα ανακοινούται εις το Βελγικόν Υπουργείον Εξωτερικών, όπερ δια της διπλωματικής οδού θα πληροφορή περί τούτου, άπαντα τα υπογράψαντα και προσχωρήσαντα Κράτη.

Η παρούσα Σύμβασις θα τίθεται εν ισχύι ως προς το προσχωρήσαν Κράτος, εξή μήνας απο της ημερομηνίας λήψεως της ανακοινώσεως, ουχί όμως προ της ενάρξεως ισχύος της συμβάσεως κατά τα έν άρθρω 14 (α) προβλεπόμενα.

Άρθρον 16.

Οιονδήποτε των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών, δύναται τρία έτη αφ' ής η Σύμβασις τεθή εν ισχύι ως προς αυτό ή οποτεδήποτε μετά ταύτα, να αιτήσεται την σύγκλησιν διασκέψεως, ήτις θα επιληφθή τροποίσεων της Συμβάσεως. Οιονδήποτε υψηλόν Συμβαλλόμενον Μέρος προτιθέμενον να κάμη χρήσιν του εν λόγω δικαιώματος θα γνωστοποιή τούτο εις την Βελγικήν Κυβέρνησιν ήτις θα συγκαλή την Διάσκεψιν εντός των επομένων εξή Μηνών.

Άρθρον 17.

Οιονδήποτε των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών θα έχη το δικαίωμα να καταγγείλη την παρούσαν σύμβασιν οποτεδήποτε αφ' ής αύτη ήθελεν τεθή εν ισχύι ως προς αυτό. Η καταγγελία θα ισχύη εν έτος απο της ημερομηνίας αφ' ής η σχετική κοινοποίησις ληφθή υπό της Βελγικής Κυβερνήσεως, ήτις και θα ειδοποιή δια της διπλωματικής οδού άπαντα τα λοιπά Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη.

Άρθρον 18.

α) Οιονδήποτε των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών δύναται κατά τον χρόνον της υπ' αυτού επικυρώσεως της παρούσης συμβάσεως ή προσχωρήσεως εις αυτήν ή οποτεδήποτε μετά ταύτα, να δηλώση δι' εγγράφου ανακοινώσεως προς το Βελγικόν Υπουργείον Εξωτερικών οτι η ισχύς της Συμβάσεως θα επεκταθή εις οιονδήποτε εκ των εδαφών δια τας διεθνείς σχέσεις των οποίων είναι τούτο υπεύθυνον. Εξή μήνας μετά την ημερομηνίαν λήψεως της τοιαύτης ανακοινώσεως υπό του Βελγικού Υπουργείου Εξωτερικών, η Σύμβασις θα τεθή εν ισχύι και εις τα εν τη ανακοινώσει κατονομαζόμενα εδάφη, αλλά πάντως ουχί προ της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος της συμβάσεως δια το εν λόγω Υψηλόν Συμβαλλόμενον μέρος.

β) Οιονδήποτε Υψηλόν Συμβαλλόμενον μέρος προβάν εις δήλωσιν κατά την προηγουμένην παράγραφον (α) του παρόντος επεκτείνουσιν την ισχύν της Συμβάσεως εις εδάφη δια τας διεθνείς σχέσεις των οποίων είναι υπεύθυνον, δύναται οποτεδήποτε κατά τον μετέπειτα χρόνον να δηλώσῃ δια διακοινώσεώς του επιδιδομένης εις το Βελγικόν Υπουργείον Εξωτερικόν οτι η Σύμβασις θα παύσῃ να ισχύῃ ως προς τα εν λόγω εδάφη και μετά παρέλευσιν έτους απο της λήψεως της διακοινώσεως υπό του Βελγικού Υπουργείου Εξωτερικόν η σύμβασις θα παύῃ ως προς αυτά ισχύουσα.

γ) Το Βελγικόν Υπουργείον Εξωτερικόν θα ειδοποιή δια της διπλωματικής οδοῦ άπαντα τα υπογράψαντα και προσχωρήσαντα κράτη περί πάσης διακοινώσεως ληφθείσης υπ' αυτού κατά τας διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Εγένετο εν Βρυξέλλαις τη 10 Μαΐου 1952 εις Γαλλικήν και Αγγλικήν γλώσσαν, αμφοτέρων των κειμένων θεωρουμένων εξ ίσου αυθεντικών.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.

Βασιλικό Διάταγμα 25-30 Οκτωβρίου 1919 «Περί τροποποιήσεως των περί νηολογίων και ναυτικών υποθηκολογίων διατάξεων»

Έχοντες υπ' όψει τον Νόμ.816, άρθρ.5 της 26 Αυγ. 1917 «περί της διοικήσεως του Εμπορικού Ναυτικού», ούτος ισχύει, και το από 7 Μάιου 1919 Ν.Δ/μα» περί υπαγωγής του Εμπορικού Ναυτικού εις το Υπουργείον της Εθνικής Οικονομίας», προτάσει του Ημετέρου επί της Εθνικής Οικονομίας Υπουργού, αποφασίζομεν και διατάσσομεν:

Άρθρο 1

1. Αρμόδιαι αρχαί δια την, κατ' άρθρ. 5 του δια του Ν.Δ. 187/1973 κυρωθέντος Κώδικος Δημοσίου Δικαίου, αναγνώρισιν πλοίων ως Ελληνικών (νηολόγησιν) είναι:

α. Άπαντα τα Κεντρικά Λιμεναρχεία και Λιμεναρχεία ως και τα Υπολιμεναρχεία Ιθάκης και Ύδρας.

β. Τα Προξενικά Λιμεναρχεία Λονδίνου του Ηνωμένου Βασιλείου, Νέας Υόρκης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και Τόκιο της Ιαπωνίας.

[*Η περιπτ. β' τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο μόνο του Π.Δ. 209/1982 (ΦΕΚ Α' 31)*]

γ. Άπαντα τα Υπολιμεναρχεία (πλην Ιθάκης και Ύδρας) δια πλοία μόνον μέχρις 60 κοχ. (Α' κλάσεως).

2. Δια την αναγνώρισιν ως Ελληνικών (νηολόγησιν) αλιευτικών και σπογγαλιευτικών πλοίων και πλοιαρίων αρμόδιοι είναι και οι Λιμενικοί Σταθμοί, οι αναφερόμενοι εις το άρθρον μόνον του από 20.5.1949 Β.Δ/τος.

[*Το άρθρο 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 Π.Δ. 21/1979 (ΦΕΚ Α' 7)*]

Άρθρο 2

1. Τα πλοία τα εγγεγραμμένα εις τα νηολόγια των λιμενικών Αρχών, των καταργηθεισών συνεπεία της εφαρμογής του Ν. 816 του 1917, θέλουν μεταφερθή εις τα νηολόγια των λιμεναρχείων εν τη περιφέρεια των οποίων περιλαμβάνονται οι λιμένες όπου ήδρευον αι καταργηθείσαι λιμενικά Αρχαί.

2. Τα νηολόγια των καταργηθεισών τούτων λιμενικών Αρχών θέλουν κατατεθή εις τα αρχεία των ως άνω λιμεναρχείων.

3. Η προθεσμία και αι λεπτομέρειαι της εκτελέσεως της μεταγραφής των πλοίων θα κανονισθούν δι' αποφάσεως του Υπουργού.

Άρθρο 3

1. Τα βιβλία υποθηκών (ναυτικά υποθηκολόγια) τηρούνται εις απάσας τας κατά το άρθρο 1 του από 25/30 Οκτ. 1919 Β.Δ/τος, ως αντικαθίσταται δια του άρθρ. 5 παρ. 1 εδάφ. (α) και (β) του παρόντος, αρμοδίας αρχάς.

2. Εις τα ναυτικά υποθηκολόγια των κάτωθι Κεντρικών Λιμεναρχείων και Λιμεναρχείων εγγράφονται προσέτι αι υποθήκαι πλοίων εγγεγραμμένων εις τα νηολόγια των ακολούθων Υπολιμεναρχείων.

α. Εις το υποθηκολόγιον του Κεντρικού Λιμεναρχείου Βόλου και αι υποθήκαι του Υ/Χ Στυλίδος.

β. Εις το υποθηκολόγιον του Κεντρικού Λιμεναρχείου Θεσσαλονίκης και αι υποθήκαι του Υ/Χ Στρατωνίου.

γ. Εις το υποθηκολόγιον του Κεντρικού Λιμεναρχείου Κερκύρας και αι υποθήκαι του Υ/Χ Λευκάδας.

δ. Εις το υποθηκολόγιον του Κεντρικού Λιμεναρχείου Πατρών, και αι υποθήκαι των Υ/Χ Αιγίου, Αντικύρας, Ζακύνθου, Ιτέας και Κατακόλου.

ε. Εις το υποθηκολόγιον του Κεντρικού Λιμεναρχείου Πειραιώς και αι υποθήκαι του Υ/Χ Ναυπλίου και Πόρου.

στ.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Αλεξανδρουπόλεως και αι υποθήκαι του Υ/Χ Λάγος.

ζ.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Ισθμίας και αι υποθήκαι του Υ/Χ Κορίνθου.

η.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Καλαμάτας και αι υποθήκαι του Υ/Χ Γυθείου.

θ.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Μυτιλήνης και αι υποθήκαι του Υ/Χ Μυρίνης.

ι.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Σπετσών και αι υποθήκαι του Υ/Χ Πόρτο Χέλι.

ια.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Σύρου και αι υποθήκαι του Υ/Χ Θήρας - Μήλου - Μυκόνου - Νάξου και Τήνου.

ιβ.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Χανίων και αι υποθήκαι του Υ/Χ Ρεθύμνης.

ιγ.Εις το υποθηκολόγιον του Λιμεναρχείου Χαλκίδος και αι υποθήκαι του Υ/Χ Αιδηψού.

3.Ως χρονολογία ενάρξεως εφαρμογής του παρόντος άρθρου ορίζεται η 1 Μαρτ.1979. Αι μέχρι και της 28 Φεβρ.1979 εγγεγραμμένα υποθήκαι θα παραμείνουν ως έχουν».

[Το άρθρο 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του Π.Δ. 21/1979 (ΦΕΚ Α' 7)].

Άρθρο 4

Τα νηολόγια και τα υποθηκολόγια τηρούνται εις έκαστον λιμεναρχείον Α' τάξεως υπό ενός των υφισταμένων λιμενικών αξιωματικών οριζομένου υπό του προϊσταμένου τα δε νηολόγια εις τα λιμεναρχεία β' και γ' τάξεως υπό των προϊσταμένων.

Άρθρο 5

Βιβλίον κατασχέσεως πλοίων, περί ου το άρθρ. 8 εδ. β' του Β.Δ/τος της 10 Ιουλ. 1910 «περί νηολογίων, ναυτικών υποθηκολογίων κλπ», τηρούσι πάντα τα λιμεναρχεία.

Άρθρο 6

Καταργούνται τα άρθρα 6, 26 και 27 του Β.Δ/τος της 10 Ιουλ. 1910 «περί νηολογίων, ναυτικών υποθηκολογίων κλπ», αι αντικείμενοι εις το παρόν διατάξεις των άρθρων 257 (31) και 258 (33) του Εμπορικού Νόμου και πάσα ετέρα διάταξις αντιβαίνουσα εις το Δ/μα τούτο. Η ισχύς του παρόντος Δ/τος άρχεται από της δημοσιεύσεως του δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.